EUTYCHII

Ægyptii,

Patriarchæ Orthodoxorum

ALEXANDRINI,

Scriptoris, ut in Oriente admodùm Vetuſti ac Illuſtris, ita in Occidente tum pauciſſimis Viſi tum perrarò Auditi,

Eccleſiæ ſuæ Origines.

Ex ejuſdem Arabico nunc primùm typis edidit ac Verſione & Commentario auxit

Ioannes Seldenus.

——*Non, ſi quid* TURBIDA ROMA
Elevet, accedas; examenve improba *in* ILLA
Caſtiges trutina——

LONDINI,
Excudebat RICHARDUS BISHOPUS.
MDCXLII.

BIBLIOTHECA · BODLEIANA

PRÆFATIO.

Editionis Ratio. Et de *Autoris* ſeu Eutychii Patriarchæ Alexandrini *Nomine, Patria, Natalibus, Dignitate, Ævo, Scriptis,* adeoque eis, *unde Origines hæ* ſumtæ.

Magnam partem Præfationis denuo edidit Pocockius in Eutychii Annal. T. i. N.

GRaviſſima atque plurimùm vexata dudùm recruduit Quæſtio, de Ordine Hieratico. Eaque tum perantiqua, tum celeberrima. Vtrum ſcilicet ex ipſa pura puta origine ſeu prima ac mera naſcentis Eccleſiæ Chriſtianæ diſciplina, Epiſcopalis ſive Ordo, ſive Dignitas, ſive Gradus, Presbyterali, ſeu Sacerdotali, Superior vel Alius aut ei neutiquam Diſpar ſeu Idem fuerit habendus. Omnimodâ nimirùm morum legumve, ab

humano, quod recentius fuerit, imperio variatim superinductarum, ratione prorsus sepositâ. Etiam nunc temporis Controversiam hac de re acerrimè agitant Viri perinsignes Bini, summâ quidem eruditionis gloriâ eminentissimi. Utinam intereà amiciùs dissidentes. Uterque Gallus. Sed Persuasionis ut plurimùm invicem diversissimæ. Neutrum florentioribus hujus ævi studiis quisquam assuetior potis est ignorare. In Alterum, indagationis tum liberrimæ tum diffusissimæ sanè principem, digressione, quemadmodum solet, doctissimâ in opere eximio *de Fœnore Trapezitico* ultum (qua scilicet Episcopis & Presbyteris ex origine simplici promiscuam tam Muneris quam Nominis communionem asserit) insurgens illicò alter, tum ut adversarius non novus, tum ut partium Pontificiarum, ex instituto cui mancipatus est, propugnator & necessarius & sedulus, *Dissertationes Ecclesiasticas de Episcoporum Dignitate & Jurisdictione* emittit. Has in libello *de Episcopis*

copis & Presbyteris viriliter oppugnans Walo Messalinus sua egregiè firmat. Atque in eandem sententiam ab eo plura & traduntur in Opere ejus *de Primatu Papæ* jam prodituro, & promittuntur in eo quod meditatur *de Ordine Ecclesiastico*. Circumvolitant etiam in Anglia nostra libelli non pauci operosiùs consarcinati, tam in muris Episcopale, quà ex jure tam diu recepto Presbyterali habitum est superius, velut omninò abolendum, quàm pro vetusto ejusdem, juxta morem majorum, usu retinendo. Præterimus alios eâdem sudantes in messe, atque Ordinem Hieraticum acrem Episcopalem in Notitiis, Annalibus, Centuriis, Scholiis Theologicis, aliterve tractantes. Sardos quidem in his haberi venales certum est, & more Mandrabuli esse sæpiùs actum; dum insciliùs & ferociùs multò quàm doctiùs aut cordatiùs non raro instituitur utrinque altercatio. Neque aliter sanè fieri potest, quoties homines Conclusionum, utcunque illararum, imperitiùs ac

efflictim amantiores quàm Præmiſſorum intelligentiores aut de eis prudentiùs ſolliciti, chartis temerè illinendo abutuntur. Quæ quidem frequentiſſima eſt non Fundi ſolùm Literarii ſed & Pacis Publicæ calamitas, eò deploranda magìs quò remedium minùs ſperandum. Sed verò in fœcundiſſima, quæ etiam in horas creſcit, ſcripturientium hac de re ſegete, vix opinor quempiam reperiri (modo rem aliquantulò fuſiùs diſcutere adgrediatur) à quo non etiam in primis uſurpatur locus ille Hieronymi percelebris de Priſco Eccleſiæ Alexandrinæ More, pro vario hominum tum ingenio tum partium ſtudio perquàm diverſimodè intelligi ſolitus. Iſte, inquam, qui habetur in Epiſtola ejus 85, ſeu ad Evagrium. Ibi, ſimulac ex fœdere novo eoſdem Apoſtolorum ævo eſſe Presbyteros quos & Epiſcopos probare ſatagens verba ſacra illuc ſpectantia collegerat, ad inſequentia dein tempora & ſingulare Eccleſiæ jam dictæ exemplum deſcendens, hæc ſubjicit.

ſubjiçit. *Quod autem poſteà unus electus eſt qui ceteris præponeretur, in Schiſmatis remedium factum eſt, ne unuſquiſque ad ſe trahens Chriſti Eccleſiam rumperet. Nam & Alexandriæ à Marco Evangeliſta uſque ad Heraclam & Dionyſium Epiſcopos, Presbyteri ſemper unum ex ſe electum, in excelſiori gradu collocatum Epiſcopum nominabant. Quo modo ſi exercitus Imperatorem faciat; aut Diaconi eligant de ſe quem induſtrium noverint & Archidiaconum vocent.* Totidem ſyllabis, cum reliquis ferme ejuſdem Epiſtolæ, locus ille transfertur in Decretum Gratianeum, ſeu Corporis Iuris Canonici partem primam, Diſt. 93. cap. 24. *legimus.* Atque heic *præcipuum Quæſtionis momentum ac diſputationis totius facere* Hieronymum ait Dionyſius Petavius. Et mirè torquet Theologos, quotquot Hierarchiam receptiorem velut ab Apoſtolis inſtitutam neceſſariò retinendam contendunt, locus ille, adeoque ut etiam audentiùs aſſerere auſi ſint nonnulli, Hereticorum & fortaſſe Aërianorum dolo & manu Epiſtolam illam fuiſſe corruptam. Vide Ludovicum Cellotium de Hierarchia

Hierarchia lib. 4. cap. 16. Neque verò apud Veteres ſive Patres ſive Hiſtoricos, qui proſtant, ulla alibi, quantum ſcio occurrit moris hujus Alexandrini aut vola aut veſtigium; niſi id quod de Presbyteris apud Ægyptum, ex Commentario illo qui Ambroſio tribuitur in Epiſtolam ad Epheſios, uti & locum alterum, in Quæſtionibus ad utrunque Fedus quæ Auguſtini dicuntur, huc referendum duxeris. Quod & meritò ſanè facias; qua de re plura in Commentarii numero 19. Iam verò cum de Ordinis Hieratici in Eccleſia Alexandrina, id eſt de Presbyterorum & Epiſcoporum, ipſiuſque Patriarchæ, etiam & de ipſiſſimo hoc quem memorat Hieronymus more, Teſtimonium multò Luculentius Explicatiuſque habeatur apud Scriptorem ſanè vetuſtum, Arabicum, Ægyptium, eumque ejuſdem Eccleſiæ Patriarcham Orthodoxorum (nam alius erat ibi non rarò Iacobitarum) necdum typis editum, & perpauciſſimis, niſi fallor nimiùm, aut lectum aut

Editionis ratio.

aut visum ; Operæ pretium duximus nec studiosis atque ingenuis Veritatis indagatoribus Falsique larvarum osoribus ingratum, illud inde fidelitèr excerptum interpretari ac Commentario illustratum edere.

Patriarchæ huic à natalibus nomen erat سعيد *Said* cum adjectione patronymica ابن بطريق *Ibn Batrik*, id est, *Saidus Filius Batricì* seu *Patricii*, aut *Batricides*. Cum autem Patriarcha factus est, maluit sibi nomen افتيسيوس quod & exaratur subinde اوتوشيوس & اوتيشيوس pro eo quod è Græco est *Eutyches* aut *Eutychius*. Vocabulum illud è Græco sic in Arabica elementa deformatum legi quidem olim, sed non sine errore, *Aphthisius* ; uti &, juxtà mecum, vir summus Thomas Erpenius Orientalium linguarum, maximè Arabicæ, in Occidente parens, dum vixit, colendissimus. Id quod ex ejusdem annotatiuncula de Autore hoc, codicum quibus utor alteri, sua manu, dum aliquamdiù consuetudi-

Autoris Nomen.

ne ejus Londini annis abhinc amplius viginti fruebar, adjecta liquet. Et lectionem ejuſmodi ſatis fert ipſa vocabuli elementa. Sed tandem vidi *Eutychis* & *Eutychii* nomina ab ipſo Saido eiſdem literis deſignari, unde & eundem *Eutychium* aut *Eutychen* dicendum minimè dubitavi. Nec tam novum ita ſumſit ſibi nomen Saidus, quàm priſtini interpretationem aut alia ex lingua ſynonymum. Nam سعيد *Said* idem Arabicè ſignificat quod Græcè *Eutychius* aut *Eutyches*, aut Latinè *Fortunatus*.

Patria Eutychii; *Natalium item Locus & Tempus.*

Patria erat Ægyptus. Natalium locus (ut teſtatur ipſe in Chalifatu Kahiri Billa) Fuſtatum; de quo vide, ſi placet, Geographiam Nubienſem in parte 3. climatis 3. præter Leunclavium in Pandectis Turcicis cap. 61. & 212. Tempus Natalium ejus fuit annus octavus Mutemadis Billa Ibn Metwachal Chaliphæ in Syria, Achmede Ibn Tolon Chaliphatum obtinente Ægypti; dies verò dominicus & 27 menſis Dilhuggiæ, anni Hegiræ 263, ut expreſſim in Codicum

cum quibus utor ejuſdem altero, ſive ab ipſo Eutychio, ſive à neſcio quo alio traditur. De anno verba ſunt وذلك في سنة ثلاثة وستين ومايتين قمريه ومن الهجره الي المولده مايتين ولربعة وخمسون سنه *Atque hoc evenit anno 263 Lunari. Et ab Hegira ad natales ejus anni ſunt ſolares 254.* Dum verò numeratur ibi annus à Chriſti Incarnatione, fit ille 868; qui planè idem eſt qui nobis in Chronologia receptiſſima habetur 876. Nimirùm Eutychius paſſim in Chronologia ſua Chriſti natales octennio facit recentiores quam in æra vulgari, uti & monuimus in Commentario, numero 15. Adeoque ex ea ratione Hegiram ab anno Chriſti 614 auſpicatur, quam unanimes tribuunt Chronologi noſtri anno vulgari Chriſti 622. Atque ex 622 & 254 annis ſolaribus conficitur annus ille 876. Dies autem 27 Dilhuggiæ in anno Hegiræ 263, reſpondet diei 8 Septembris in anno 876 Iuliano. Accepi verò, & beneficium libentiſſimè agnoſco, ab viro literis optimis

ac virtute ornatiſſimo Edwardo Pocockio, Oxoniis linguæ Arabicæ Profeſſore digniſſimo, vitam MS. Eutychii noſtri ab Ibn Abi Oſaibea Mahumedano, inter vitas Arabum qui Medicinâ (nam & Medicus erat inſignis Eutychius) claruêre ſcriptam. In ea idem Dies, Menſis, ac Feria eadem, Natalibus ejus tribuitur. Annus verò interim ibi eſt ثلاث وعشرين ومايتين الهجرة 223 *Hegiræ*. Sed Librarii error eſt manifeſtus. Et pro عشرين *vigeſimus*, planè ستين *ſexageſimus* legendum. Autor ille aliàs dicitur Abu Elaighbas Achmed Ben Caſem, quem eundem exiſtimo eſſe cum Ben Caſem virorum illuſtrium vitarum Autore aliquoties citato à Gabriele & Ioanne Maronitis in Tractatu de rebus Orientalibus Geographiæ Nubienſi ſubnexo. Floruit hic ſub annum Hegiræ 610, ſeu annum Chriſti 1212. Anno nempè ætatis ſuæ 37 mortuus eſt, anno Hegiræ 616; qui Chriſti eſt 1220. Igitur natus eſt Eutychius Carolo Calvo Occidentis, Baſilio Orientis Imperatoribus,

ratoribus, & Alfredo Rege Angliæ, Patriarchâ Alexandrino tunc Michaele. Dum autem temporis hunc qualemcunque calculum ex Arabismo afferimus, subit in mentem illud Landulphi Sagacis de summa atque inaudita numerandi inscitia, quam Arabibus, autore Græculo aliquo, imputat. Ait nempè, libro 20, Vlid, seu Walid Chalifam Syriæ *prohibuisse scribi Græcè publicos logotheſii codices, sed in Arabicis annotari sine computo: quoniam*, sic ille, *impossibile est illorum lingua monadem vel dualitatem aut trinitatem, aut octo & dimidium aut tria scribi, propter quod & usque hodie sunt notarii Christiani.* Ita in rebus Iustiniani Rhinotmeti seu sub annum Christi 700 Landulphus. Sed mirari satis nequeo, undenam hoc Commentum primò natum. Manifestius nihil est quam non solùm in Arabum lingua Walide hoc vetustiore, utpote etiam in Alcoranica, numerandi rationem pariter, ut linguis in aliis, exprimi, verùm etiam ipsas, quibus utimur Europæi, Figuras Numerales, operationibus

De Numerandi apud Arabas *ratione.*

tionibus Arithmeticis adeo accomodas, quas Barbaricas appellitamus, ab eis olim mutuò Europæos accepiſſe, nec ita multò aliter à nobis etiamnum quàm ab illis formatas. Et Guilielmus Malmesburienſis lib. 2 de Geſtis Regum Angliæ cap. 10, ubi Gereberti, poſteà Silveſtri ſecundi Papæ, (quem tamen ille Ioannem XV perperàm facit) hiſtoriam intertexit, eum ait *primum à Saracenis Abacum rapientem, regulas dediſſe quæ à ſudantibus abaciſtis vix intelligantur.* Sed hæc obitèr.

Eutychius *Medicinâ, Hiſtoriarum Scientiâ, & Theologiâ clarus.*

Dignitas Eutychii noſtri cernitur tum in artis Medicinæ ſingulari quâ claruit famâ, tum in rebus & Hiſtoricis & Theologicis quibus admodùm polluit, adeoque in Faſtigio in quod evectus eſt Patriarchali. Medicum quidem ipſe ſe in ſcriptis ſuis non ita rarò appellat, adjecto nomini ſuo, quod, juxta Orientalium morem, ſubinde inſerit, vocabulo المتطبب *Medicus.* Et Achmed Ben Caſem in vita ejus; وكان طبيبا مشهورا

مشهورا عارفا بعلم صناعة الطب
وعملها متقدما في زمانه *Et Medicus fuit insignis, tum Theoricæ tum Practicæ ejusdem partis gnarus, ac tempore suo præcellens*; quemadmodum item erat frater ejus Isi Ibn Batrik dictus. Scientiam ejus Historicam scimus ex Annalibus ejus, de quibus mox. Theologum autem subinde in Annalibus illis agit acutum, dum in Arianos, Nestorianos, id genus alios, tam obiter, sed breviusculè, disputare vult quam res eorum narrare. In dignitatem Patriarchalem evectus est, post obitum Christoduli Patriarchæ Alexandrini, annos natus solares circa quinquaginta octo. Nimirùm anno Hegiræ 321, seu primo Chalifatus Kahiri Billa, factus est Patriarcha, die 8 mensis Tzephari, ut expressim tum Ben Casem tum Eutychius ipse. Sed altero in exemplari Eutychii (nam binis usi sumus, ut statim dicemus) manifesta est in numeris hac de re depravatio. In calculo Iuliano respondet annus Christi 933 ac

Patriarcha Alexandrinus fit Eutychius.

ac dies Februarii octavus. Sedit annis Lunaribus 7 præter 6 menſes, quod teſtatur tam Georgius Elmacinus, aut adnotatio ei adjecta lib. 3 cap. 1. quam Vitæ ejus autor jam ante dictus. Macarius erat tunc temporis Iacobitarum ſeu Eutychianorum ibi Patriarcha, uti hic ⁂ الملكيه *Orthodoxorum*. Sic enim in urbe Illa, ſeditionibus deditiſſima, diù etiam anteà obtinuerat, ut tam Hæreticis ſuus quam Orthodoxis ſuus eſſet ibi Epiſcopus. Vide Nicephorum hiſt. 15. cap. 16. Et Breviculus hiſtoriæ Eutychianiſtarnm, ſeu *Geſta de Nomine Acacii*, cum Pontificum Romanorum Epiſtolis aliquot ab Iacobo Sirmondo dudùm edita, pag. 16; *Mortuo Principe Marciano, collectis turbis hæreticorum, Timotheus & Petrus veniunt Alexandriam, & ordinatur ab hæreticis Timotheus Epiſcopus. Duo igitur apud Alexandriam Epiſcopi eſſe cœperunt.* Orthodoxorum tunc erat Proterius. Tam verò Georgius Elmacinus quam Ben Caſem ait diſſidia viguiſſe non levia inter Eutychium & plebem ſuam.

Eutychius *Patriarcha Orthodoxorum.*

ſuam. Diarrhœa tandem laborantem Alexandriæ cum obiiſſe anno Hegiræ 328, die Lunæ qui poſtremus erat menſis Ragebi. Initium anni illius erat 18 Octobris anni Chriſti 939, feriâ ſextâ ſeu die Veneris. Ita in calculo Iuliano, mortuus eſt die Maii duodecimo anni Chriſti 940, poſtquam annos 63 aut circitèr vixiſſet. Caliphatum Syriæ tenente Arade Billa, Romano Orientis, Ottone Magno Occidentis Imperatoribus, atque Athelſtano Rege Angliæ. Coævos ita habuit Abi Hali Ben Mucla, qui primus elegantioris apud Arabas ſcribendi generis autor extitit, atque Albatenium ſeu Albategnium. Id eſt Mahumedem Aractenſem, Aratenſem Copernico aliiſque dictum & ſubinde Aracenſem, celeberrimum illum Aſtronomum; de quo legitur in Tzemach David, הוא המציא וחידש חשבון נכון וליחור לחכמי התכונה אשר נהגו בם ער היום הזה לחשוב ממנו התקופה האמיתיות *Is invenit ſimul & inſtauravit calculum exactum & Tabulas Aſtronomis, quibus utuntur ipſi uſque in hunc diem in motu vero ſupputando.* Sic David ille part. 2

Eutychii mors.

Quos habuerit viros doctrinâ claros ſibi coævos.

Albatenius.

anno Chiliadis quintæ 635 ſeu Chriſti 875. Alphonſinas, ut videtur, vult ex Albatenii libro de Scientiis ſtellarum (quem ex Arabico vertit olim Plato Tiburtinus) conſtructas. Etiam Thebit Ben Cora & אבו אלמשאר והוכן ואלקנדי *Abu Elmaſchaar Aſtrologus & Alkindi* notantur ab Abraha Zacuthio in Sepher Iuchaſin (fol. 146.b) ut Caliphis, ſub quibus vixit Eutychius, Coævi. Sed de Thebit non conſentiunt alii. Videſis Iac. Chriſtmannum in caput ſextum Alfragani. At verò Euclidem à mendis purgaſſe Thebit ac Commentariis illuſtraſſe anno Hegiræ 282, ex Orientalium libris docent Gabriel & Ioannes Maronitæ in Rebus Orientis Geographiæ Nubienſi ſubnexis. Annus autem ille idem eſt cum Chriſti 895, quo tempore Eutychius trigeſimum aut circitèr agebat annum. Sed peſſimè eluxatum habetur Thebiti nomen apud Ioſephum Blancanum, ubi in decimo tertio à Chriſto ſeculo ponitur. Ex loco illo Zacuthii Ioſephus Scaliger in Dynaſtia Chalipharum, *tunc florebant.*

Thebit Ben Cora.

florebant, inquit, *Miſchaar Aſtrologus & Elchandi*. Legendum non dubito אבו אלמעשר *Abu Elmaaſar*, atque intelligi eum quem vulgo *Albumaſar* & *Abumaſar* vocitamus. Sic enim Arabicè ſcribitur ابو معشر ſeu ابي *Abu Maſiar*. Floruit ille Eutychio coævus. Nempè mortuus eſt anno Hegiræ 272 ſeu Chriſti 885, Eutychio juvene, ſeu annorum quaſi viginti. Quod docetur ab Ibn Chalican MS. Illuſtrium virorum apud Arabas vitarum autore perquam eximio. Mihi inde deſcripſit hæc etiam vir egregius Edwardus Pocockius. ابو معشر جعفر محمد بن عمر البلخي المنجم المشهور له المولفات المفيدة في علم الفلك كالمدخل والزيج والالوف وله اصابة جيدة توفي سنة اثنين وسبعين ومايتين *Abu Maſiar Giafar, Mahumed Ben Omar, Balachius, Aſtronomus celebris (cujus ſunt egregia de ſcientia ſyderali opera, ut Introductorium, Tabulæ, & Conſtructio; ac fuere inventa ejus perutilia) obiit anno 272.* Hinc liquet cur in verſionibus

Abumaſar.

vocetur *Abalachi*, uti & interdum *Iaphar*. Iaphar planè factum est à Giafar, & *Abalachi* à *Balachi* seu *Balachius*, quo nomine dictus est à Natalium loco. *Bactrianus* vertitur à Iacobo Golio in Catalogo Lugduno-Batavo num. 41. Malè autem à Blancano tribuitur Abumasar seculo Christi decimo. Nec meliùs Ioannes Picus Mirandulæ Comes, cum Arabibus ea voce dictum Astrologum negans ait Philosophum tantum apud eos sic nominari. Astrologum autem quem ex Arabico habemus, vocandum Aboasar. Sic ille lib. 1. in Astrologiam; sed hallucinatus. Verum quidem est, non Albumasar dicendum Astrologum (quemadmodum Picus ipse passim) sed Abumasar; non verò Aboasar. Citatur aliquoties in Franciſci Buranæ versione Averrois Commentarii in Priora Aristotelis Analytica alibique, Abumazar, qui planè Abunazar exarandus. Is est Abunazar Alpharabius Dialecticus & Philosophus eximius; cujus nomen in Averrois Commentariis in Posteriora & Avicennæ Chymicis sæpissimè alibique

bique ſic rectè ſcribitur. Qui verò dicitur Scaligero Elkandi, Alkindum, Arabibus الكندي *Alkindi* ſeu Alchindum, eſſe non dubito. Philoſophus erat is celebris, uti & Medicus & Mathematicus. Locum habet inter novem Iudices qui cum Haly de Iudiciis Aſtrorum plerunque conjunguntur. Quædam ejuſdem de Gradibus medicaminum excuſa ſunt quæ haud parùm vilipendens impugnat Averroes in *Colliget* lib. 5. cap. 58. Nuncupatur ſubinde Iacobus Alkindi. Sed in Bibliothecæ Lugduno-Batavæ Catalogo occurrit inter codices Arabicos MS. *Iſaac Kindæus, quem vulgo Alkindum vocant, de metiendis diſtantiis. Idem de Electione dierum.* Ex Iunioribus (inquit Ioannes Picus tum in Apologia tum in libello de Hominis dignitate) *qui Magiam*, illam verè naturalem, *olfecerint, tres reperio; Alchindum Arabem, Rogerium Bachonem*, Anglum illum percelebrem, *& Guilielmum Pariſienſem.* Magiam puto Alchindi maximè cerni voluit in libello de Radiis, in quo de Specierum *Alkindus.*

cierum rerum omnimodarum, uti radiorum à Sole, emanatione, & de relatione partium universi quasi Magnetica agit. Hic puto nondum editus est. Coætaneus item Eutychio erat Photius Archiepiscopus Constantinopolitanus, atque, uti volunt aliqui, Theophilactus Bulgariæ, & Vitellio Opticus. Libri ab Eutychio scripti sunt Quatuor. كتاب في الطب *Liber de Medicina*; كتاب في الجدال بين المخالف والنصراني *Liber Disputationis inter Hæreticum & Christianum*, كتاب نظم الجوهر *Ordinatio* aut *Ordinata dispositio Gemmæ*, seu *Ordinatio* aut *Ordinata dispositio* aut *Syntagma Substantiæ* (ut pariter fert vox الجوهر) seu *Syntagma compendiosum*; quasi *Medullam Historicam* nuncupasset. Neque enim eodem vocabulo pro Gemma ac Substantia (scilicet الجوهر *Giauhar*) solùm utuntur Arabes, verumetiam ideò utuntur, quia ut Gemmæ inter reliqua bona, ita Substantiæ inter cetera prædicamenta dignitas est eminentissima.

Photius. Theophilactus. Vitellio.

Eutychii *Opera.*

tiſſima. Nam inde nominis hæc communio, ut expreſſim Averroes in Epitome in libros Metaphyſices, tractatu primo. Quartus liber Eutychio tributus, eſt *de rebus Siciliæ poſtquam à Saracenis capta eſt*, qui in Catalogo Bibliothecæ Orientalis Viri præſtantiſſimi Thomæ Erpenii, annexus eſſe dicitur Hiſtoriæ ejus Eccleſiaſticæ, id eſt, *Medullæ* quam diximus *Hiſtoricæ*. Librorum, quos memoravimus, tres priores meminit Achmed Ben Caſem ille. Etiam in illorum Tertio, ſeu Medulla Hiſtorica, Secundum memorat ipſe Eutychius. Tertius autem Annales complectitur à rerum conditu uſque in ſua tempora deductos; in quibus quamplurima ad Hiſtoriam tum Sacram tum Profanam attinentia occurrunt notatu digniſſima quæ nullibi omninò apud Scriptores qui proſtant, alioſve quos mihi videre contigit, ſive Græcos ſive Latinos ſive Ebraicos ſive Arabicos lecta. Conſcripti ſunt illi ad Iſi Ibn Batrik fratrem ſuum. Citantur multotiès à Georgio Elmacino in hiſtoria.

Eutychii *Opus*, *ſeu Annales unde* Origines *hæ ſumtæ.*

ria Saracenica. Et recenſentur proculdubio inter Codices Arabicos Orientis res complexos, quibus olim Guilielmum Archiepiſcopum Tyrium inſtruxit Almaricus rex Hieroſolymitanus, ut inde opus de Principibus Orientalibus conficeret. Nec ut vulgares, ſed primarii. *Seith filius Patricii & vir venerabilis* vocatur huic Tyrio; nec alibi apud Scriptores Europæ veteres, quantum obſervavi, memoratur. Almarico rege, inquit Tyrius, in Prologo ad Hiſtoriam, *Arabica exemplaria miniſtrante, aliam hiſtoriam à tempore ſeductoris Mahumeth uſque in hunc annum, qui eſt nobis ab Incarnatione Domini* MCLXXXIV *per annos quingentos ſeptuaginta decurrentem conſcripſimus; autorem maximè ſecuti virum venerabilem Seith filium Patricii Alexandrinum Patriarchæ.* Quod verò ait ſe maximè hunc ſecutum, planè intelligendum eſt de tempore duntaxat annum Chriſti 937 ſeu Hegiræ 326 antevertente. Tunc enim ſuos claudit Annales Eutychius, circa biennium pòſt mortuus. Atque ex Annalibus ejus

Citatur a Guilielmo *Archiepiſcopo* Tyrio.

ejus hiſce, quos ipſis Eccleſiæ Alexandrinæ archivis plurima debere nullus dubito, Teſtimonium quod dixi de loco illo Hieronymi traduximus. Id eſt, integram de Marco Evangeliſta & Eccleſiæ illius Originibus moribuſque vetuſtis interſertam Periocham. Exemplaribus uſus ſum binis MSS. ex Oriente dudùm allatis. Alterum antiquius eſt & trecentis quadraginta amplius abhinc annis exaratum, quod Bibliothecæ Cottonianæ cimelium eſt. Alterum, quod tum recentius tum multò elegantius eſt, cum aliis aliquot Orientis ſcriptis in Anglia à Iudæo, ut opinor, neſcio quo ante decennium amplius emtum, dono mihi dedit Georgius *Gage*, popularis meus, vir, dum vixit, tum ſingulari morum ſuavitate tum optimis artibus ornatiſſimus. Prioris erat olim dominus, Michael Patriarcha Antiochenus, qui & Eccleſiæ Antiochenæ, ni fallor, illud donavit. Id enim ſignificari didici eo quod ſcriptum in calce reperio. Nempe nomen jam dicti Patriarchæ Antio-

Exemplaria Eutychii, *quibus uſi ſumus, Arabica bina.*

cheni primò Arabicè conſcriptum, dein adjectum, codicem illum illius eſſe, quod ſolenni illo in Sacrilegos carmine clauditur فكل من يسرقه لم يجتلسه يكون محروم من الله & *ſi quis eum clam ſurripuerit, Deo anathema ſit.* Hiſce ſubjicitur ipſa Michaelis manu (ut par eſt credere) literis invicem in ſe, ad Græcorum, cum nomina ſcribunt, morem, inſilientibus, ✠ Μιχαὴλ ἐλέῳ Θεῦ Πατριάρχης Ἀντιοχείας. Hunc autem eundem eſſe exiſtimo qui ante annos ampliùs ſexaginta Patriarchatu illo valdè ſenex dejectus, non ſemel memoratur à Martino Cruſio in Gratulatione ad Solomonem Schweigerum de ejuſdem peregrinatione conſcripta, non in Turcograecia, ſed ſeorſim Argentorati 1582 excuſa. Hinc eſt quod in Commentario vocari volumus Codicem ſeu Exemplar hoc, *Antiochenum.* Recentius autem Exemplar exaratum eſt anno Hegiræ 1028, id eſt Chriſti 1618, Alepi, à Scriba ibi celebri تلجي *Talgi* dicto. Unde *Alepenſem* codicem eum nuncupavi. In Bibliotheca

theca Lugduno-Batava, quæ codicibus eſt Arabicis MSS. refertiſſima, nullum Scriptoris hujus reperitur Exemplar, ſi fides Catalogis ejuſdem. Idem dicendum, de Bibliotheca Ambroſiana quæ Mediolani eſt, & D. Laurentii, quæ Madriti, & Oxonienſi publica, uti & Arundelliana ; quæ omnes tamen codices habent Arabicos MSS. maximè Oxonienſis, perplurimos. Sed verò in Bibliotheca Cantabrigienſi publica, Exemplar Annalium ejus reperitur inter libros Bibliothecæ Orientalis Thomæ Erpenii, quibus illa pridem donata eſt à Georgio Duce Buckinghamiæ, ejuſdem Academiæ Cancellario. Quænam in Privatorum Muſæolis lateant eorundem Exemplaria alia, neſcio. Sed verò jam nunc dum hæc proditura ſunt, perhumanitèr communicat mecum Annales hoſce integros nitidiſſimè atque eadem opinor manu quâ Codex meus, ſeu *Alepenſis*, etiam & hoc aliquot annis recentiùs exaratos Guilielmus *Corderoy*, Civis Londinenſis, uti item alios aliquot

libros notæ ſingularis Arabicos, quibus in Oriente ſibi comparatis patriam ſuam nuperrimè ditavit. Et de Editionis cauſa, Autore, & Codicibus unde quæ ſequuntur Origines hauſtæ ſunt, hactenus.

Sed verò ſi Eutychio fidem heic parùm habendam ideò forſan quis moroſiùs exiſtimaverit, quòd ævi fuerit ipſe adeò rebus quas tradit recentioris (nam Seculo, ut vides, floruit Decimo) certè neceſſe eſt ut is, ſi parili in paribus utatur ratione, nec Ioſepho, Livio, Halicarnaſſæo, Plutarcho, Euſebio, Zonaræ, origines & res geſtas Iudaicas, Romanas, Græcas, Punicas, Chriſtianas tamdiù ſeculum ſuum antevertentes narrantibus nec id genus aliis credat, imò ut pro fide dignis habeat hiſtoriis (præter ſacras literas) duntaxàt ipſa Archivorum penetralia, Conciliorum acta ipſa, Thucydides, Polybios, Saluſtios, Cæſares, Tacitos, Guicciardinos, Comminæos. Mihi ſanè Eutychius in hiſce eſt veluti Beda planè Ægyptius.

EUTYCHII,

EUTYCHII,

Patriarchæ Orthodoxorum *ALEXANDRINI*, ECCLESIÆ SUÆ ORIGINES.

تسع
سنين من
قلوديوس
قيصر كان مرقص
الانجيلي بمدينة
الاسكندرية يدعوا
الناس الي الايمان
بالمسيح سيدنا فبينما

ANnus agebatur *Claudii*[1] Cæsaris nonus, cum *Marcus* Evangelista[2] in urbe versatus est *Alexandriæ*, ut inde propagaretur apud homines fides in Christo Domino

1

2

مرقص يمسي في مدينة
الاسكندرية ان انقطع
شسع نعله ۞ وجلس
عند رجل اسكاف
يقال له حنانيا ليصلح
نعله ۞ فاخذ حنانيا
الاشفا ليثقب النعل
فثقب به اصبع نفسه ۞
فسال منه دم
كثيرا ۞ واوجعه
وجعا شديدا ۞ فغمم
بمرقص فقال له
مرقص ان انت
امنت بيسوع المسيح
ابن الله فان اصبعك
تبرا ۞ واخذ مرقص
اصبع حنانيا ۞ وقال
بسم يسوع المسيح

Domino noſtro. Dum autem per urbem incedit, diffringitur calcei ejus corrigia: quem ut reficeret, ad Sutorem 3 2 ſe contulit nomine *Hananiam*, qui ſubulâ 4 ad 3 perforandum calceum ſumtâ, digitum ſuum perforavit, adeò ut multum efflueret ſanguinis, nec ſine dolore ingenti. Submurmuranti igitur in *Marcum*, dixit ei ille, ſi credideris in *Jeſum Chriſtum* Filium Dei, digitus tuus ſanabitur. Prehenſo igitur digito 5 ejus dixit, 3 In nomine *Jeſu Chriſti* ſanus ſit digitus tuus; qui eodem

تبرا اصبعك ۞
فبريت اصبعه
الوقت ۞ فانقطع الدم
فامن حنانيا من
ساعته بالمسيح وعمده
مرقص وصيره
بطريركا علي
الاسكندريه ۞ وهو
اول بطريرك صير
على الاسكندريه ۞
وان مرقص البشير
صير مع حانيا
البطريرك اثني عشر
قسيس يكونوا مع
البطريرك ۞ وان اعدم
البطريرك يختاروا
واحد من الاثنا عشر
قسيسا ۞ ويضع الاحد

eodem momento in ſanitatem reſtitutus eſt, ſanguine amplius non effluente. Et credidit ab eo tempore *Hananias* in Chriſtum, unde baptizavit eum *Marcus* & conſtituit eum Patriarcham [6] *Alexandriæ*. 3
Scilicet is primus [7] erat 4
Alexandriæ [8] Patriarcha 5
conſtitutus. Conſtituit item *Marcus* Evangeliſta duodecim [9] Presbyteros cum *Hanania*; qui 14
nempè manerent cum Patriarcha, adeò ut cum vacaret Patriarchatus, eligerent unum è duodecim Presbyteris cujus Capiti reliqui undecim

Manus

عشر قسيسين الباقين
ايديهم على راسه
ويباركوه ۞
ويصلحوه بطريركا ۞
ثم يختاروا رجلا
فاضلا فيصيروه قسيسا
معهم بدل الذي صير
بطريركا ليكونوا
اثني عشر ابدا ۞ فلم
يزل رسم القسا
بالاسكندريه ۞
يصلحوا البطاركه ۞
من القسا الاثني
عشر الي زمان
الاسكندر بطريرك
الاسكندريه الذي
كان في جملة
الثلثمايه والثمانيه ۞

Manus [10] Imponerent 16
eumque [11] benedicerent 35
& Patriarcham eum
crearent [12], & dein virum 63
aliquem insignem [13] eli- 64
gerent eumque Pres-
byterum secum consti-
tuerent loco ejus qui
sic factus est Patriarcha;
ut ita semper extarent
duodecim. Neque de-
siit *Alexandriæ* institu-
tum [14] hoc de Presby- 64
teris, ut scilicet Patriar-
chas crearent ex Pres-
byteris duodecim, usque
ad tempora [15] *Alexandri* 66
Patriarchæ *Alexandrini*
qui fuit ex [16] numero 70
illo CCCXVIII. Is autem
vetuit ne deinceps Pa-
triarcham

عشر ۞ فانه منع من
ان يصلحون القسا
البطريرك ۞ وامر
ايض انا مات
البطريرك ان يجتمعوا
الاساقفه ويصلحون
البطريرك ۞ وامر ايضا
انا مات البطريرك ان
يختاروا من اي بلد
كان رجلا فاضلا ۞
لو من اولايك الاثني
عشر قسا او غيرهم
ممن يرضا حاله
فيصلحونه بطريرك ۞
وانقطع الرسم القديم
من اصلاح القسا
البطريرك ۞ وجري
الامر الاساقفه في

triarcham [17] Presbyteri crearent. Et decrevit [18] ut mortuo Patriarchâ convenirent Epiſcopi qui Patriarcham ordinarent. Decrevit item ut, vacante Patriarchatu, eligerent [19] ſive ex quacunque regione ſive ex duodecim illis Preſbyteris ſive aliis, ut res ferebat, virum aliquem eximium, eumque Patriarcham crearent. Atque ita evanuit [20] inſtitutum illud antiquius, quo creari ſolitus à Presbyteris Patriarcha; & ſucceſsit in locum ejus decretum de Patriarcha ab Epiſcopis creando. Is

128 129 131 134

اصلاح البطريركين ولما
سوالهم لم يستطع
بطريرك الاسكندريه
بابا فمعني البابا
جد ۞ فان منذ
حنانيا الذي اصلحه
مرقص البشير
بطريرك الاسكندريه
الي وقت ديمتريوس
بطريرك الاسكندريه
وهو الحادي عشر
بطريركا كان على
الاسكندريه ۞ لم
يكن في عمل مصر
اسقف ۞ ولم تكن
البطاركه الذين قبله
اصلحوا اسقفا ۞ فلما
صار ديمتريوس

etiam petiit ab eis ne Patriarcha *Alexandrinus*, [21] *Papa* vocitaretur; quod ſignificat Avum. Sed verò ab *Hananiâ* quem conſtituit *Marcus* Evangeliſta Patriarcham *Alexandriæ*, uſque in tempora *Demetrii* Patriarchæ ibidem (is Patriarcha fuit *Alexandrinus* undecimus) nullus erat, [22] in Provinciis *Ægypti*, Epiſcopus; nec Patriarchæ ante eum crearunt Epiſcopos. Ille autem factus Patriarcha tres conſtituit Epiſcopos

139

143

بطريركا اصلح
ثلثه اساقفه ۞
وهو اول بطريرك
بالاسكندريه عمل
الاساقفه ۞ فلما مات
صير بعده هرقل
بطريرك علي
الاسكندريه ۞ فاصلح
عشرون اسقفا ۞ فواحد
من هولا الاساقفه
اسمه اومانيوس خالف
الشريعه ۞ واتصل
خبره بهرقل
البطريرك فجمع هرقل
البطريرك جماعة من
الاساقفه ۞ وصار الي
مدينة اومانيوس ۞
فكشف عن حاله

piscopos. Et primus fuit hic Patriarcha *Alexandrinus* qui Episcopos fecit. Mortuo *Demetrio* suffectus est *Heraclas* Patriarcha *Alexandrinus*, qui Episcopos constituit viginti. Ex his unus erat, *Ammonius* [23] dictus, 147
religionis desertor. De quo simulac ad *Heraclam* delata est fama, congregavit is Synodum Episcoporum, & in urbem *Ammonii* perrexit, ubi re' satis cognita & perspectâ,

فنظر في امره ورده
الي الحق ۞ فسمعت
العامه الاساقفه وهم
يسمون البطريرك
ابا ۞ فقالوا في
نفسهم اذا كنا نحن
نسمي الاسقف ابا ۞
والاسقف يسمي
البطريرك ابا ۞ فيجب
علينا نحن ان نسمي
البطريرك بابا ۞
اي جدا ۞ اذ كان
اب الابا ۞ فسمي
بطريرك الاسكندريه
من ايام هرقل بابا
اي الجد ۞ فاما
حنانيا بطريرك
الاسكندريه الذي

eum ad Veritatem reduxit. Cum verò homines audierant Episcopos vocitare patriarcham *Abba* seu Patrem, inter se dixere, [24] nos Episcopum 149
quemlibet *Abba* seu Patrem appellamus; Et appellant Episcopi Patriarcham *Abba*. Unde sanè oportet ut vocemus nos patriarcham *Papam* id est Avum, cum sit Pater Patrum. Ita à tempore *Heraclæ*, Patriarcha *Alexandrinus* dictus est *Papa*, id est Avus. Postquam autem *Hananias* Patriarcha *Alexandrinus* quem *Mar-*

cus

اصلحه مرقص البشير
على كرسيها
بطريركا اقام اثنين
وعشرون سنه
وماب ۞ وخرج مرقص
البشير الي برقه
يدعوا الناس الي
الايمان بالمسيح ابن
الله ۞ ومات قلوديوس
قيصر الملك فملك
بعده ابنه نارون
قيصر برومية ثلثه
عشر سنه ۞ وهو
اول من اهاج على
النصاري الشر والبلا ۞
وكان رجلا سريرا
جدا ردي السيره ۞
وفي عصر نارون

cus Evangelista in sede
sua constituit, annos fe-
derat XXII, mortuus est.
Et profectus est *Mar-*
cus Evangelista in *Bar-*
cam,[25] ut propagaretur 149
apud homines fides in
Christum filium Dei.
Obiit dein *Claudius* Cæ-
sar, Imperator, & im-
peravit *Romæ* post eum,
filius ejus *Nero* Cæsar
annis XIII, qui primus
fuit gravissimorum in
Christianos malorum
autor; homo utpote, in
consilii & vitæ institu-
endæ ratione, improbis-
simus. Et[26] tempore 150
Neronis Cæsaris, scrip-

فيصر كتب بطرس
ريس الحواريون
انخيل مرقص عن
مرقص في الروميه
في مدينة روميه ۞
ونسبه الي مرقص ۞
وفي عصر هذا الملك
ايضا كتب لوقا
انجيله باليونانيه الي
رجل شريف من علما
الروم يقول له
ثاوفيلا ۞ وكتب اليه
ايضا الابركسيس
الذي هو اجبار
التلاميد ۞ وقد كان
لوقا البشير صاحب
بولص الرسول ۞ واقام
معه زمانا ۞ وذلك

sit *Petrus*, [27] Apostolorum Princeps, Evangelium *Marci*, cum *Marco*, lingua *Romana* [28], in urbe *Romæ*. Sed attribuit [29] illud *Marco*. Etiam tempore hujus Imperatoris scripsit *Lucas* [30] Evangelium suum *Græcè*, ad virum Nobilem ex Sapientibus *Romanis*, cui nomen *Theophilus*, ad quem item scripsit Acta seu Discipulorum historiam. Erat autem *Lucas* Evangelista comes *Pauli* Apostoli, quocum [31] per tempus aliquod mansit. Unde est quod *Paulus* Apostolus

151
152
163
163
164

ان بولص الرسول
يقول في بعض
رسايله ان لوقا
الطبيب يقرا عليكم
السلام ۞ واخذ نيرون
فيصر ابطرس وصلبه
منكسا وقتله ۞ لان
بطرس قال له ان
اردت ان تصلبني
فاصلبني منكسا لئلا
اتشبه بسيدي المسيح
وانه صلب قايما ۞
وضرب عنق بولص
بسيف وكان لبطرس
بعد سيدنا المسيح
حين قتل اثنتين
وعشرون سنة ۞ وصيي
بعد بطرس لينوس

lus in quadam Epistola sua dicit, *Lucas* [32] *Medicus vos salutat.* Prehensum vero *Petrum* *Nero* Cæsar cruci affigit, corpore scilicet inverso, atque ita morte eum affecit. Nam & dixerat ei *Petrus*, si vis ut ego cruci affigar, corpore me inverso affige cruci, ne mors mihi inflicta similis sit ei quæ infligebatur Domino meo Christo, qui crucei affixus est, corpore erecto. Sed gladio trucidavit *Paulum*. Occisus autem est [33] *Petrus* sub annum XXII post Dominum nostrũ Christum. 164 165

بطريركا على رومية
اقام اثني عشر سنة
ومات ۞ وهو اول
بطريرك صار على
رومية ۞ وكان
مرقص صاحب الانجيل
بالاسكندرية وبرقة
يدعوا الناس الى
الايمان بالمسيح
ابن الله سبع
سنين ۞ وفي اول سنة
من ملكة هذا نارون
قيصر قتل مرقص
بالاسكندرية ۞
واحرق جسده
بالنار

ſtum. Erat vero poſt *Petrum*, *Linus* Patriarcha *Romæ*, qua functus dignitate XII annos obiit. Et hic primus [34] erat Patriarcha *Romanus*. 166
Atque erat *Marcus* Evangelii autor, in *Alexandria* & *Barca* (ut ſcilicet propagaretur apud homines fides in Chriſtum Filium Dei) annis [35] VII. Et anno Imperii *Neronis* Cæſaris jam dicti primo, occiſus eſt [36] *Marcus Alexandriæ*, & [37] corpus ejus igne eſt crematum. 166 166 169

IN Eutychii Ægyptii, PATRIARCHÆ ALEXANDRINI, Eccleſiæ ſuæ Origines, COMMENTARIUS.

I.

ANnus agebatur Claudii Cæſaris nonus, cum Marcus Evangeliſta.] Non habetur ante hunc annum (id eſt Chriſti vulgarē 49) in Annalibus Eutychii, unde Origines hæ ſumuntur, Marci Evangeliſtæ mentio. Sed ſexennio aut circiter apud Euſebium & Chronologos quos vulgus ſequimur, antevertit ejus per Ægyptum prædicatio prima; tertio ſcilicet Claudii tributa. Quæ item nonnullis

Prima in Ægypto Evangelii prædicatio.

sub Tiberio Cæsare collocatur, ut videre est tum in Ritualium Græcorum die 25. Aprilis, seu Marci festo, ac Synaxariis, tum apud Nicephorum Callistum, lib. 2 cap. 43. Etiam in Fastis Siculis, sub anno Tiberii 18, ἐχειροτονήθησαν ἐπισκόποι *creati sunt Episcopi*, Romæ Petrus, Alexandriæ Marcus, & Hierosolymis Iacobus frater Domini. Certè & in Marci vita Arabica, à Petro Kirstenio edita, fit à Petro Apostolo ipse Patriarcha Alexandriæ; quo de nomine, mox plura.

2.

Evangelista.] pro الانجيلي *Evangelista*, legitur in codice Antiocheno صاحب الانجيل *autor Evangelii*, uti & postmodum Marcus in hac nuncupatur, quam è codice Alepensi integram exscripsimus, periocha. Item codex iste heic habet الايمان بالسيد المسيح ابن الله *fides in Domino Christo filio Dei*, & في اسواق مدينه *per plateas urbis*. Nomen autem Marci in eo, nunc مرقص ut heic, nunc مرقس scribitur.

3.

Ad sutorem se contulit.] De sutore hoc Alexandrino, posteà Patriarchâ, fusior est historia in veteri Marci vita autoris incerti cum Abdia

Abdia Babylonio plerunque editi, quem sequitur Ordericus Vitalis in libro 2. Historiæ Ecclesiasticæ, uti & Alfricus Archiepiscopus Cantuariensis in Sanctorum vitis Anglosaxonicè, annis ab. hinc amplius sexcentis, congestis; quarum exemplar Ms. autori coævum extat in bibliotheca Cottoniana.

4.

Subulâ.] Codice Antiocheno; واخذ حنانيا النعل واخذ الاشفا *& sumsit Hananias calceum & sumsit subulam.*

5.

Et prehenso digito ejus.] sequitur in Codice Antiocheno; ثم قال ما بسم يسوع المسيح تبرر هذا الاصبع فانقطع الدم *tum dixit ad hunc modum, In Nomine Iesu Christi sanetur hic digitus, & sistebatur sanguis, &c.*

6.

Et constituit eum Patriarcham Alexandriæ.] Non igitur vult noster, Marcum ipsum fuisse in decessorum suorum numero, seu Patriarcham aut Episcopum Alexandriæ; adeoque nec Hananiam ejus fuisse successorem, sed ab eo creatum. Dici solet hic Anianus, &, in veteri Marci vita, Anizanus. Certè & in Nicephori Patriarchæ Constantinopolitani Chronographia, in

Hananias Patriarcha Alexandrinus à S. Marco creatus.

Thesauro Temporum Scaligeriano edita, legitur pro eo Anianus. Sed Codex Nicephori Ms. optimæ notæ, in bibliotheca Londinensi publica, habet Ἀνανίας, uti & Sophronius; quod planè quadrat cum Eutychii Hanania.

7.

Scilicet is primus erat Patriarcha Alexandriæ] Ita ait noster alibi, Petrum Antiochiam fugisse, & creâsse ابركانيوس بطركا علي انطاكيه اقام سبعة وعشرون سنه وهذا اول بطريرك صير في مدينه انطاكيه *Arcadium* (sic in codice legitur utroque, pro eo qui vulgo Euodius dicitur.) *Patriarcham Antiochiæ qui sedit annos* 27. (codex Antiochenus habet 29.) *atque primus erat hic Patriarcha creatus Antiochiæ.* De Lino item Patriarcha primo Romæ, simile heic inferiùs legitur; quod perquam consonum est eis qui Evangelistas & Apostolos Ecclesias singulares volunt quidem constituisse; ipsos verò Ecclesiæ alicujus singularis finibus, ob prærogativæ Sacræ amplitudinem, neutiquam circumscriptos. Neque sanè nostro ita discors est hac in re Eusebius, dum non semel facit Anianum, seu Hananiam hunc, præfectum seu Episcopum Ecclesiæ Alexandrinæ primum, nec Marco in Episcoporum serie seu numero locum tribuit. Dicit quidem μετὰ Μάρκον *Post Marcum* (quod intelligi potest, postquam Marcus

Patriarchæ primi, Antiochenus, Romanus, Alexandrinus; & Alexandriæ Hananias primus.

Marcus Evangelium ibi prædicaverat, & Ecclesiam fundârat; qua de re loquitur lib. 2. cap. 15.) primum fuisse Episcopum ibi Anianum. Ita in Chronico, sub Nerone. Tantundem in Historiæ Ecclesiasticæ lib. 2. cap. 24. Sed alibi simplicitèr ei vocatur hic Anianus, τῆς κατ' Αλεξάνδρειαν παροικίας ὁ πρῶτος *Alexandrinæ parœciæ* seu *diœceseos primus*; ut lib. 3. cap. 13. Et expressim, διαδέχεται δὲ αὐτὸν δεύτερος Αβίλιος, *cui successit secundus Abilius*; uti & libri ejusdem cap. 21. de Cerdone, qui tertius ab Aniano, τρίτος οὗτος, inquit τῶν αὐτόθι μετὰ πρῶτον Ανίανον προέστη, *hic tertius, post Anianum primum, ibi præerat*. Eusebium heic sequitur Zonaras, cui absolutè dicitur Abilius δεύτερος ἐπίσκοπος Αλεξανδρείας *secundus Episcopus Alexandrinus*. Videsis eum in Domitiano & Nerva. Sed verò obvium est in Episcoporum seu Patriarcharum Catalogis tam Mss. quam editis, Ecclesiasticis Annalibus, Romanæ Ecclesiæ ritualibus, alibique, non solùm Anianum successisse Marco, verùm & Marcum sive Patriarcham sive Episcopum Alexandriæ primum, idque à Petro, factum; annis ei interdum binis (ut apud Nicephorum Patriarcham, alios) interdum septem, etiam & novem & novemdecim tributis. Consulas Baronium tom. 1. anno Christi, 45. num. 46.

8.

Patriarcha Alexandriæ.] Non dubitavit igitur Eutychius, quin sub ipsos Ecclesiæ Christianæ natales, Patriarchæ nomen & Dignitas Christianis esset in usu. Certè & tres illas celeberrimas dignitates

De Patriarchæ Nomine & Dignitate.

dignitates Patriarchales, Romanam, Alexandrinam & Antiochenam, ſuos tunc habuiſſe Patriarchas, eo ſcilicet nomine tunc creatos, aſſerit. Vide ſuprà num. 6. & 7. Quin & locum ejus perinſignem de Patriarchatibus tum his tum binis illis alteris celeberrimis, Conſtantinopolitano & Hieroſolymitano, adjicere non pigebit; quoniam horum utrunque vetuſtiorem multò facit, quam veterum aliquis, niſi Catalogos quoſdam excipias qui Patriarcham Hieroſolymitanum etiam initiis Chriſtianiſmi coævum, fortè duntaxat per prolepſin, admittant. Ubi de Concilio œcumenico ſecundo, ſeu quod celebratum eſt Conſtantinopoli ſub Theodoſio ſeniore, anno Chriſti vulgari 381, agit Eutychius, inquit ورتبوا بطريرك رومية الاول ۞ وبطريرك القسطنطينه الثاني ۞ وبطريرك الاسكندريه الثالث وبطريرك انطاكيه الرابع وصيروا اسقف بيت المقدس بطريرك ۞ لانه انما كان اسقف ۞ ولم يكن قبل ذلك علي بيت المقدس بطريرك ورتبوه خامس وانصرفوا

Atque ita rem ordinarunt, ut Patriarcha Romanus primus eſſet, Patriarcha Conſtantinopolitanus ſecundus, Patriarcha Alexandrinus tertius, Patriarcha Antiochenus quartus. Quin & fecerunt Epiſcopum Hieroſolymitanum Patriarcham. Nam tempore retroacto Epiſcopus fuerat Hieroſolymitanus

nus, ſed non Patriarcha. Hunc autem conſtituêre Quintum, & demum diſceſſerunt. Conſtantinopolitani Patriarchatus initia ne quidem Chriſtianiſmi ac Imperii conjunctione recentiora in antecedentibus fecerat. Sed de Conſtantinopolitano aliisque, videſis Socratem, lib. 5. cap. 8. Theodoretum, lib. 5. cap. 9. Sozomenum, lib. 7. cap. 9. Nicephorum Calliſtum, lib. 12. cap. 13. & Concilii Conſtantinopolitani primi Canones 2. & 3. Recentiores item, ut Ioannem Morinum in Exercitationibus Eccleſiaſticis, Carolum à S. Paulo Epiſcopum Abrincenſem in Geographia Sacra, pag. 217. præter Centuriatores lib. 4. c. 9. §. de Conſtantinopolitana Synodo, & Baronium, tom. 4. anno 381. num. 76. & anno 382. num. 19. Quod verò ad Hieroſolymitanum attinet; receptum eſt à viris doctis pleriſque contrà atque aſſerit Eutychius, adeò vetuſta non fuiſſe illius initia. Alii enim Patriarchatum illum ſeptuaginta poſteà annis, ſeu ex autoritate Concilii generalis Chalcedonenſis, quod habitum eſt ſub Martiano Cæſare anno Chriſti 451. cœpiſſe volunt. Conſulas ejuſdem actionem 7. ubi Iuvenali Epiſcopo Hieroſolymitano ejuſque Eccleſiæ tres Palæſtinas conceditur, τὰς τριῶν ἐπαρχίας ἔχειν, *ſub propria habere poteſtate.* Cum antè Cæſareæ, ut metropoli, Antiochiæ, ut ſedi Patriarchali, ſubeſſet Hieroſolyma. Adi ſi placet, Morinum lib. 1. Exercitationem 7. Carolum à S. Paulo in Geographia Sacra pag. 310. Alii Concilio Conſtantinopolitano, quod Generale quintum.

De Patriarchatus Conſtantinopolitani vetuſtate.

De Hieroſolymitani Patriarchatus initiis.

quintum est, Patriarchatus hujus tribuunt initia, qua de re vide quæ habet Baronius, ex libro Censuũ in bibliotheca Vaticana tom. 7. an. 553. num. 245. Et Bellarminus, lib. 1. de Romano Pontifice cap. 24. *tempore*, inquit, *Iustiniani, id est, post annum Dom.* 500. *tum Imperatoris operâ tum Pontificum Romanorum permissione, cœpere Constantinopolitanus & Hierosolymitanus Episcopus in numero Patriarcharum haberi, nullo amplius reclamante.* Sed verò neque desunt qui antiquiorem multò faciunt Hierosolymitanum Patriarchatum, & tunc volunt cœpisse ea in urbe dignitatem hanc, quando post Alexandrinum, Romanum & Antiochenum antistites, in Synodi Nicænæ primæ canone sexto memoratos (qui ab origine Patriarchæ habiti sunt) canon septimus voluit ut Æliæ, id est Hierosolymæ, Episcopus honoraretur ac haberet item τὴν ἀκολουθίαν τῆς τιμῆς *honoris Consequentiam.* Qua de re vide Theodori Balsamonis ibidem Scholia. Adde quæ notavit Severinus Binius ad Epistolam tertiam Anacleti. Quatuor autem quos diximus, præter Romanum, Quatuor Patriarchæ Principales dici solent Iurisconsultis, ad Dist. 22. c. 7. *Alii vero*, inquiunt, *propriè dicuntur Primates, ut Aquilegiensis, Gradensis, Toletanus, Cantuariensis, Bituricensis, & similes. Isti tamen quandoque vocantur impropriè Patriarchæ.* Sic Durandus in Speculo lib. 1. tit. de Dispensationibus. §. Sunt quoque, Cardinalis Iacobatius, lib. 1. de Conciliis Art. 1. §. 256. Consoni sunt Innocentius tertius in c. Antiqua

23.

23. tit. de Privilegiis, Nicolaus Boerius de Autoritate Magni Concilii numero 50, Lælius Zecchius de Rep. Ecclesiastica, capite de statu Patriarcharum. Matthias Ugonius de Præstantia Patriarchali, Lancellottus Conradus in Templo Judicum, lib. 2. cap. 3. Michael Ferrus Manrique de Precedentiis Ecclesiasticis Quæst. 33. Tobias Paurmeister de Jurisdictione Imperii Romani lib. 2. cap. 7. alii. Plura de his occurrunt apud Christophorum Rosiniacum l. 2. de re Sacerdotali c. 33. & 34. Antonium Augustinum lib. 2. Epit. Juris Pontificii Veteris & Blasium Bagnum de præcipuis S.R.E. Dignitatibus tract. 12. De Dignitatis autem & Nominis hujus, in Christianismo, vetustate simul ac usu habentur plurima notatu dignissima apud Petrum Berterium in Pithanis, Joannem Morinum in Exercitationibus, & viros doctos qui de Regionibus Suburbicariis (re cum primis perpendendâ, quoties quis de arrogata Pontifici Romano potestate disquisitionem init) pridem disputârunt. Occurrit quidem mentio Patriarchæ Alexandrini, sub Hadriani Augusti tempore (id est, sub annum Christi centesimum vigesimum) veluti nominis notissimi. Ipse scilicet Hadrianus in Epistola ad Servianum Consulem, quam ex Phlegontis liberti ejus libris in vitam Saturnini retulit Flavius Vopiscus, mores Ægyptiorum sui ævi describens, idque tam Christianorum quam Judæorum, aliorumque ibi degentium, *Ipse ille*, inquit, *Patriarcha, quum Ægyptum venerit, ab aliis Serapidem adorare, ab*

De Dignitatis & Nominis Patriarchalis Origine.

aliis cogitur Christum. Quod ait, *cum Ægyptum venerit*; fortè Patriarchæ sive ab exilio aut fuga, sive à peregrinatione, ut munus suum per ampliſſimas Ægypto conterminas regiones, quarum etiam Prælectus sacer erat, obiret susceptâ, reditum innuit. Certè & Judæis sui fuere etiam per Imperium Romanum Primates & Patriarchæ; nunc Illustres nunc Spectabiles dicti in Jure Cæsareo, ut videre est in l. 3. & 17. C. tit. de Judæis, & in Cod. Theodos. lib. 16. tit. 7. § 11, 14, 15, 17. quibus adjice Epiphanii hæresin Ebionitarum, seu 30. num. 4. atque ibi Dionysium Petavium, & Petrum Molinæum in Vate lib. 2. cap. 3. & num. infrà 9. Indè satius esse vult Berterius, horum Patriarcham, non Christianorum ibi intelligere; cùm, propter muneris necessitatem in Ægypto, imò in ipsa etiam Alexandrinâ civitate, assiduum fuisse oportuerit Patriarcham Christianorum; & vulgo forsan ignotum esset eo tempore quid Judæus a Christiano differat. Sic ille lib. 2. Pithanon cap. 1. Et Josephus Scaliger lib. 3. Canonum pag. 297, Hadriani illud, de Patriarcha Judæorum capi vult, non de Antistite Alexandrino, *qui hoc nomen* (ut ille) *vix CC annis post Hadrianum habuit.* Sed viri magni, Isaacus Casaubonus & Claudius Salmasius ad Vopiscum, Baronius (tom. 2. anno Christi 112. num. 2.) alii, de Patriarcha sumunt Christiano locum illum Hadriani. Hæreo sanè. Sed quid hoc est, Patriarcham Christianum cogi

adorare

adorare Chriſtum ? De Judaico, etiam ob ea vocabula, forſan rectiùs intelligi videatur. Memorantur etiam Patriarcharum ſedes in Epiſtolis Anacleto Pontifici Romano (ſub annum Chriſti 110.) tributis. Vide Diſt. 99. cap. 2. Id quod nonnulli arripiunt ut telum quo earum autoritatem confodiant ; quaſi Patriarchæ vocabulum in dignitatibus Chriſtianis recentioris fuiſſet Anacleto ortûs. Ipſi de argumento viderint. Conſule Turrianum adverſus Magdeburgenſes lib. 2. cap. 2. Nomen eſt Judæis, puto, & Chriſtianis ſingulare. Neque apud Paganos in dignitatibus ſuis compertum. Tametſi neſcio unde deceptus Baronius aſſerat apud Herodotum Patriarchas dictos, Ægyptiis veteribus, eos qui in ſacris principem locum tenebant. Nil apud Herodotum ejuſmodi legitur. Quanquam, velut in Baronii verba juratus, Severinus Binius idem ipſum ſecurè repetat in Notis ad Epiſtolam ſecundam Stephani Papæ primi. Quin & Iſ. Caſaubonus Gamalielum Patriarcham, Marcello Empirico ſic dictum, de dignitate Pagana intelligit. Sed nomen ipſum ſatis refragari videtur. Nam & Gamalielum Patriarcham Judæis ſcimus ſub ævum Marcelli fuiſſe. Quod ſatis elicitur ex Epiphanii loco jam antè citato & l. 22. codicis Theodoſ. lib. 16. tit. 8. Sæpenumerò occurrunt in lingua Prophetarum ראשי אבות *capita Patrum*, ſeu *Principes familiarum*, quorum vicem plerunque apud interpretes Græcos obtinent ἀρχοντες τῶν πατριῶν,

Patriarchalis Nominis ſignificatio, tum in Iudaiſmo tum in Chriſtianiſmo.

Principes familiarum, seu *cognationum*. Interdum etiam (ut in 1. Paralip. 8 28.) vocabulum hoc unicum, πατριάρχαι habetur; unde & Judæis in usu erat atque etiam in Actis Apostolorum & Epistola ad Ebræos usurpatur, & in vulgata retinetur. Stante autem republicâ Ebraicâ, palàm est ex eorum Pandectis, non Magistratûs aut Jurisdictionis nomen hoc fuisse, sed tantùm Dignitatis ac Eminentiæ quæ reverentiam conciliaret. Nec magis quidem Jurisdictionis quàm Xystarchæ nomen inter Xysticos. Utcunque postmodùm inter Judæos se res aliter habuerit; quod ex utriusque Codicis titulo de Judæis est eliciendum. Sed illinc dubitari nequit quin Patriarchæ vocabulum sibi sumserint Christiani veteres. Etenim simplici Episcopi nomine, ex varia Græcorum item & Latinorum usu arreptum (quod scimus ex Aristophane ejusque in Aves Scholiaste, aliisque Scriptoribus Græcis, Cicerone ad Atticum, lib. 7. epist. 10. & Arcadio in Pandectis, l. 8. tit. de Muneribus & Honoribus & Hirenarchæ; ubi *Episcopi* dicuntur, ex veterum usu, *qui præsunt pani & cæteris venalibus rebus quæ civitatum Populis ad quotidianum victum usui sunt*, seu Ædiles Cereales) simplici inquam eo nomine, inspectionem seu procurationem, quemadmodum & Ebræi פקיד *inspectoris* seu *speculatoris*, aut *Episcopi* Synagogæ nomine, contractiorem seu angustiorem denotabant. Patriarchæ autem voce, Episcopi seu Antistitis quamplurimas

Episcopi in Christianismo nomen unde.

rimas & diffusiores ecclesias earumque membra cognatione seu fraternitate Christianâ conjuncta, ut summi parentis, pascentis, ac curantis, amplitudinem designabant & reverentiam summam. Syri & Arabes post Ebræos intelligunt, quasi *patrem summum*, aut simplicitèr *patrem* interpreteris. Unde in Actis Apostolorum cap. 2. 29. pro Patriarcha, substituitur ריש אבהתא *Pater patrum*, & رئس الآبا idem sonans & cap. 7 8 & 9. אבהתן & آبوذا *Patres nostri* pro Patriarchis. Vocabulum autem quo usus est noster, & occurrit non rarò apud Georgium Elmacinum pro Patriarchâ, id est, البطريرك è Græco palàm est in Arabicum tantùm deformatum. Pro *primo patrum*, seu inter *patres primo* seu *principe* sumitur; ac sic verti solet, velut *Primati* item synonymum. Neque heic posteriores vocabuli ex se syllabæ imperandi, velut jure aliquo magistratûs, potestatem ullam, sed dignitatem tantùm & eminentiam significant sacram; quemadmodum similis terminatio fermè inter veteres, in Bithynarcha, Syriarcha, Lyciarcha, Cappadocarcha, id genus aliis, *quorum nomen* (ut aiunt Honorius & Theodosius) *votiva festivitatis solennia dedicavit*, seu ad sacra spectavit edenda munera. Vide C. Theodos. lib. 15. tit. 9. de Expensis Ludorum l. 2. Quo pertinent etiam οἱ Ἀσιάρχαι in Actis Apostolorum cap. 19. 31. qui Principes Asiæ in

verſionibus, ſeu, ut in Gallica, *Aſiarques* nuncupantur. Ii enim Sacerdotes Aliæ, aut ſacris præfecti. Conſulas Dionyſium Gothofredum ad l. 8. D. tit. de Vacatione & Excuſatione munerum, & Guidum Pancirollum in Notitiam Imperii Orientalis cap. 105. Uti &, ſi placet, ea quæ congeſſimus olim nos ad Smyrnenſem Donariorum, in Gymnaſii ornatum, Recenſionem.

9

Duodecim Presbyteros cum Hanania] Codex Antiochenus, اثني عشر قسيس واسرع

ان مات البطريرك ان يختاروا واحد

من هولاي الاثني عشر *Duodecim Presbyteros, & præcepit eis ut mortuo Patriarcha eligerent unum ex ipſis duodecim Presbyteris &c.* Anonymus autor vitæ Marci vetu, ejuſque ſequaces, ut Ordericus Vitalis, Alfricus, alii, eum aiunt ordinâſſe Anianum ſeu Hananiam ibi *Epiſcopum & tres Presbyteros, id eſt, Melium, Sabinum, & Cerdonem, & ſeptem Diaconos & alios undecim ad eccleſiaſticum miniſterium pertinentes.* Quod Arabicè uſurpatur heic pro Presbytero eſt قسيس *Kaſhiſh* quod *Seniorem, presbyterum*, ſeu *ſenem* denotat, etiam ex origine Chaldaica ſeu Syra קשיש *Kaſhiſh*, unde & *Caſcus* olim in Latium vetus, pro Sene, derivatum.

Presbyteri Nomen.

Caſcum

Caſcum Caſcam duxiſſe non mirabile eſt, dixit Manlius Poeta priſcus apud Varronem, lib. 6. de lingua Latina; ubi plura de eo is habet vocabulo. Subſtituitur quidem eadem vox pro eo quod Græcè & Latinè eſt Epiſcopus, tum in Syri tum in Arabis, qui Syrum imitatur, Novi Teſtamenti verſione. Id videre eſt in Epiſtola ad Philippenſes cap. 1. 1. prima ad Timotheum cap. 3. 2. & ad Titum cap. 1. 7. tametſi habeant etiam alibi verſiones illæ verbum ipſum Epiſcopi ex Græco in idiomata illa detortum. Sed manifeſtum eſt, Eutychium heic Presbyteros intelligere, quatenus ab Epiſcopis fuerint diſcriminati; cum & tunc & per ſecula aliquot inſequentia nullum velit fuiſſe per Ægyptum, præter Patriarcham Alexandrinum, Epiſcopum. Quemadmodum autem Patriarchæ nomen ſuprà ex Judaico vocabuli uſu in Chriſtianiſmum eſt derivatum, ſic & inde petendum manifeſtò Presbyterorum vox. Eos זקנים vocitârunt. In Federe vetere ſexcenties occurrit illud, quod Seniores ut plurimùm, ſeu πρεσβυτέρους, non Senes vertunt interpretes Græci. Unde tum manavit in Chriſtianiſmum nomen, tum in Judaiſmo recentiori, ſeu poſt urbis excidium retentum eſt. Nam in Arcadii & Honorii Auguſtorum ad Cæſarium Præfectum prætorio reſcripto, *definitum eſt, ut privilegiis his qui illuſtrium Patriarcharum ditioni ſubjecti ſunt, archiſynagogis, Patriarchiſque ac Presbyteris; cæteriſque, qui in ejus religionis ſacramento verſantur, nutu noſtri nominis*

Presbyterorum nominis uſus, ut inter Judæos veteres, ſic etiam, poſt excidium Vrbis, recentioribus.

nominis perſeverent ea, quæ venerandæ Chriſtianæ legis primis Clericis ſanctimonia deferuntur. In alio eorundem legitur; *Superſtitionis indignæ eſt, ut Archiſynagogi ſive Presbyteri Iudæorum, vel quos ipſi Apoſtolos* (ſcilicet שליחים) *vocant, qui ad exigendum aurum atque argentum à Patriarcha certo tempore diriguntur à ſingulis Synagogis exactam ſummam atque ſuſceptam ad eundem reportent.* Quæ habentur in codice Theodoſiano, lib. 16. tit. 8. l. 13. & 14.

10.

Cujus capiti reliqui undecim manus imponerent] Patriarcham ita à Presbyteris electum & creatum vult, ut tum ex ipſis tum ab ipſis electus, à reliquis undecim χειροθεσία ſeu χειροτονία, id eſt, *Impoſitione manuum*, cum adjecta Benedictione, crearetur, ſeu, ut loqui amant, conſecraretur. Impoſitionis Manuum, velut ritûs in creandis Presbyteris ac Miniſtris Eccleſiaſticis uſitati, mentio eſt ſatis obvia in Actis & Epiſtolis ſacris. Animadvertendum autem eſt, quemadmodum nomina officiorum ſacrorum, ut Patriarcha, Presbyter, Apoſtolus, Diaconus, Primas & Epiſcopus, in Chriſtianiſmum ex Judaiſmi veteris uſu ראש אבות, זקן, שליח ע"ה, שמש, ראש & חזן, jam dictis ſatis reſpondentium, manârunt (unde & Sacerdotum, Ἀρχιερέων, Ἱερέων, Levitarum etiam nomina noſtris aptârunt majores) ita & ritum ſive Presbyterorum, ſive aliorum, ut Patriarchæ heic, creandorum hunc,

De Ordinatione, ac Manuum Impoſitione.

Hierarchiæ Chriſtianæ Nomina è Iudaiſmo traducta.

hunc, qui præ aliis erat ſingularis, ab Ebraico fonte, uti alia non pauca, tum ex Inſtitutione tum ex Imitatione manâſſe. Atqui non à more manuum victimis imponendarum, quod voluere olim viri perdocti aliqui; ſed planiſſimè à perquam ſolenni ac antiquiſſimo Impoſitionis apud Ebræos Manuum, in זקנים seu *Presbyterorum* ſuorum creatione, more, eoque uſitatiſſimo. Nimirùm quiſquis in poteſtatem judiciariam ſeu cauſarum ritè cognoſcendarum facultatem evehendus erat, is per Manuum Impoſitionem, verbis inſuper de creatione conceptis, dignitatem eam regulariter adipiſcebatur; adeò ut dein dignus ſeu idoneus haberetur qui in Synedria, ſive Vigintitriumviralia ſive Septuagintauniusvirale cooptari legitimè poſſet, ibiq; Judiciis præeſſe. Neque enim Impoſitio illa Judicem creabat, ſed ita idoneum reddebat, ut ad Judicis munus obeundum ritè poſſet, ubi locus erat; cooptari. Seculis quidem recentioribus (ſub natales inquam Chriſti) acceſſerunt nomina Rabbi, Rabbenu, Morenu, alia quibus creati variàtim inſigniti ſunt. Sed ab ipſis reipublicæ Ebraicæ initiis, & nunquam non, זקנים ſeu *Presbyteros* aut *Seniores* dictos volunt. Unde & Talmudicis, id eſt Juriſconſultis Ebræorum, paſſim סמיכה זקנים habetur pro *Impoſitione manuum quâ Presbyteri fiunt*, ſeu pro ipſo Ordinationis actu. Facultas autem judiciaria ita collata duplex erat. Altera Univerſalis, quæ Cauſas omnimodas complexa eſt; nec Tempore aut Loco intra terram ſanctam circumſcripta.

Presbyterorum, apud Iudæos veteres, Creatio, ſeu Ordinatio.

cumſcripta. Altera Particularis, atque intra tum Cauſarum aliqua genera & Temporis etiam interdum anguſtias arctata; pro arbitrio ſcilicet eorum qui crearent ſeu ordinarent. Jus integrum ac Formula Ordinationis ejuſmodi in Quintuplici cernitur conſideratione. Originis unde petitur; Perſonarum, quibus facultas Ordinandi; Verborum conceptorum Impoſitioni manuum adhiberi ſolitorum; Numeri Perſonarum quæ Ordinationi neceſſariò adeſſe deberent; ac Effectûs quem Ordinationem ejuſmodi conſequi volunt Ebræorum Juriſconſulti. Origo collocatur ab eis in ævo Moſaico; adeoque tum à Septuaginta Senioribus Moſi, Numinis juſſu, nec ſine Manuum, quod tradunt illi, Impoſitione, in Numerorum undecimo adſcitis (unde Synedrii Magni Natales) derivari volunt, tum à celeberrimo illo exemplo Joſuæ cui ex præcepto divino impoſuit Moſes manus, ut videre eſt Numer. 37. 18. Atque inde Ordinationis illum Ritum perpetuò aiunt durâſſe. Perſonæ, quibus facultas erat Ordinandi, dupliciter conſiderandæ. Aut ſeculis in vetuſtioribus ſeu quæ Hillele Principe Synedrii Magni (qui poſt excidium Templi ſecundi longævus diù floruit) ſunt anteriora; aut in eis quæ inde ſunt ſecuta. Antè Hillelem illum היה כל אחד ואחד ממנה את תלמידיו *quilibet* (antè creatus ſeu ordinatus) *ordinabat diſcipulos ſuos*. Hillelis autem illius tempore, veteris hujus moris etiam à Moſaico ævo perpetuò deducti novatio ejuſmodi inole-

Presbyteros creandi, apud Iudæos veteres, ritûs Origo.

Quibuſnam facultas eſſet Presbyteros, apud Iudæos, Ordinandi.

vit,

vit, ut non ſine Principis Synedrii, etiam demùm ut nec ſine Synedrii ipſius autoritate, quis poſſet legitimè ordinari. Verba ſolennia Impoſitioni Manuum adhibenda, alia fuere Ordinationis, quam diximus, Univerſalis, alia Particularis. Univerſalis hæc vel hujuſmodi. הרי את סמוך ויש לך רשות לרון אפילו ריבי קנסות *Ecce Creatus ſeu Ordinatus jam ſis, & facultas tibi ſit judicandi etiam cauſas pœnales.* Quali formulâ creatus judiciis omnimodis par erat. Nam de eis quæ pœnalia non erant, veluti vindicationibus rei, condictionibus, & quæ ſunt reliqua petitoria, cognoſcere licuit etiam non Ordinatis, ex compromiſſo, quaſi arbitris, in forum Triumvirale cooptatis. Poſtquam autem Rabbinatus & ejuſmodi dignitatum nomina alia acceſſere, etiam ea ſubinde ſunt ipſis Ordinationis verbis adjecta. In Particulari Ordinatione ſeu, ut vocant, לרברים יחידים *rebus ſingularibus aliquot* facta, Cauſæ quibus facultas data circumſcribebatur ad hunc modum deſignari ſolebant. ויש לך רשות לרון ולא להורות באיסור והתר לרון באיסור והתר ולא לרון בריבי ממונות *Et ſit tibi facultas judicandi, ſed ita ut minimè ſit tibi facultas decernendi quinam ritus illiciti quinam liciti; aut ſit tibi hujuſmodi facultas decernendi, ità tamen ut cauſas pecuniarias non ſit tibi facultas judicandi.* In Synedriis ſcilicet. Nam ex compromiſſo fiebant judices cauſarum pecuniariarum, ſeu non pœnalium, legitimi, Triumviri etiam non omninò ordinati. Aut

Verba in Presbyteris Ordinandis, apud Judæos, ſolennia.

רשות לזה ולזה אבל לא לדיצו קנסות *facultas de jam dictis utrisque judicandi, sed non de pœnalibus.* Aut לדון דיני קנסות אבל לא להתיר בכורות במומים *judicandi de pœnalibus, sed non de primogenitorum vitiis decernendi.* Aut להתיר נדרים בלבד *decernendi de Votis tantùm solvendis.* Tempus in Ordinatione Particulari sic adjicebatur, יש לך רשות לדון או להורות עד שבא הנשיא לכאן או כל זמן שאין אתה עמנו במדינה *Sit tibi facultas Iudicandi & Decernendi usque dum venerit huc Princeps, seu quamdiu non fueris ipse nobiscum in Vrbe.* Diximus autem regulariter per Manuum Impositionem, adeóque formulis, quales attulimus, adjunctis ipsi Impositionis actui, dignitatem seu facultatem ejusmodi collatam. Sed exceptio admittenda. Nam etiam tradunt Jurisconsulti Ebræorum, sine Impositionis actu, per Epistolam, ab eo cui Ordinandi facultas esset, missam (quoties locorum distantia præsentiam impediret) legitimam fieri Ordinationem. Sed casus hic singularis est. Jus Ordinandi commune & ab intima antiquitate receptum, est quale narravimus; ipsaque Ordinatio eodem vocabulo nuncupata, quo Manuum Impositio simplicitèr designata. Numerus Personarum Ordinationi omninò necessarius, erant minimùm Tresviri; id est bini præter ipsum Ordinantem. Unde in Pandectis Ebræorum סמיכה זקנים בשלשה *Ordinatio Presbyterorum per Impositionem Manuum, tribus fieri debet præsentibus.* Ità scilicet ut alii bini sive antè ordinati

Numerus Personarum Ordinationi, apud Iudæos, Presbyterorum, necessarius.

dinati ſive minimè ordinati, præter ipſum Ordinantem, qui ſemper ex Ordinatis eſſe debuit, actui adeſſent. Sic oportet rem intelligere; non ut Petrus Galatinus & Gulielmus Poſtellus, qui Triumvirorum quemlibet ex Ordinatis eſſe debere perperàm ſcripſerunt. Hic in lib. 4 de Concordia orbis pag. 377, ille de Arcanis Catholicæ Veritatis lib. 4. cap. 6. Quod ad Effectum attinet quem Ordinationem hanc conſequi voluere Juriſconſulti ſimul & Theologi Ebræorum (nam ipſis iidem fuere ipſi Theologi ſui & Juriſconſulti) is aut Externus eſt aut Internus. Externus ſatis cernitur in eis quæ de facultate Judiciaria ſic collata jam diximus; qualis nimirùm Judices non fecit, aut Juriſdictionem omninò aliquam Ordinatis tribuit; ſed idoneos eos tantùm reddebat Judiciis exercendis (quemadmodum qui in Academiis Doctoratu inſigniuntur, aut apud Anglos *Servientis ad Legem* titulo) adeò ut in Synedria ritè cooptari poſſent. Internus Ordinationis effectus habebatur eis ejuſmodi, ut Spiritus Sanctus (nam tum Judæi, ut videre eſt paſſim in eorum Commentariis, tum Mahumedani, quod ſcimus non ſolùm ex Avicenna, ſed ex ipſo Alcorano, Spiritum Sanctum eodem nomine cum Chriſtianis ſed diversâ notione agnoſcunt) ut Spiritus, inquam, Sanctus ſuper Ordinatos quieſceret. De LXX Senioribus Moſi ejuſmodi Ordinatione adſcitis, & de eis qui ſeculis ſequentibus ritè ordinabantur, aiunt, ורחה שכונה עליהן *Et quievit ſuper eos*

Ordinationis Judaicæ Effectus Externus.

Effectus Ordinationis Judaicæ Internus.

Majestas Divina, quam & רוח הקודש *Spiritum Sanctum* vocitant. E sacro sermone habent quæ ad Effectum hunc facere volunt. Vide Numer. 11. 26. & Deut. 34. 9. Quæ autem summatim contexuimus de hoc ritu fusiùs habentur in titulo Talmudico *Sanhedrin* cap. 1 & Gemara Hierosolymitana ibi, fol. 19, col. 1, Babilonia fol. 14[a]; item apud Mosem Maimonidem, Halach. *Sanhedrin* cap. 4. Mosem Mikotzi Præcepto affirmativo 97, Abraham Zacuthium in *Sepher Iuchasin* fol. 60[a], Eliam in Thisbite verbo חבר & סמך. Adde Petrum Galatinum loco citato, & Postellum, Josephum Scaligerum in Elencho Trihæresii cap. 10. Nicolaum Serrarium in Rabbino priori, Petrum Cunæum de Republica Ebræorum lib. 1 cap. 12. Joannem Buxtorfium in Lexico Chaldaico, verbo סמך, Walonem Messalinum de Episcopis & Presbyteris cap. 5 pag. 393, Hugonem Grotium in Notis ad Evangelia pag. 329. Certè & de seculorum recentiorum, à veteris Judaismi fonte, usu in creandis eis qui in Synedria cooptandi fuere apud Judæos Captivitatis, testimonium habetur in Beniamini Tudelensis Itinerario (Editionis Ariæ Montani pag. 68 & 69, Constantini L'Empereur pag. 73 & 74,) cui priusquam fidem des, consulas præstantissimi viri jam dicti Constantini Dissertationem de libro illo ad Lectorem. Id intereà certum est, tametsi non rarò occurrat apud Talmudicos, Rabbi Hillelem Principem Synedrii antè memoratum, fuisse סוף הנסמכים

ultimum

ultimum Ordinatorum (quod denotat solùm eum fuisse, ex eis qui undiquaque ritè & ex more majorum ordinati sunt, postremum) nihilominùs etiam seculis sequentibus Ordinationis ritum qualemcunque inque eo Manuum Impositionem mansisse. Jam verò scimus etiam victimis immolandis apud Judæos, aliisque actibus solennibus, tum apud ipsos tum in Christianismo, Impositionem hanc adhiberi solitam; unde nimirùm præter Benedictionem seu Invocationem divinam, (quæ Impositioni ejusmodi aut expressim aut tacitè ut comes adesse solet) ipsa Res seu Persona de qua agitur palàm certiúsque designatur. Nam & traditio quæ translatio est de Manu, ut aiunt Jurisconsulti, in Manum, dominio rerum corporalium transferendo, in Jure Cæsareo adhibetur. Sed quemadmodum ex causa conjuncta seu titulo Dominium nascitur, non ex ipsa simplici traditione (nam sic etiam depositi seu commodati traditi Dominium transiret) ità ex verborum conceptorum formula, in Ordinatione jam ostensa, seu facultate concessa, ipsa fiebat Ordinatio; Personâ per Impositionem Manuum signatè indicatâ. Unde & per Epistolam, ut dictum est, quæ designationem suppleret manualem, ordinare licuit. Sic hæreticis resipiscentibus, post exomologesin, pax dabatur, non sine Manuum Impositione, ut certò designarentur. Quod scimus ex Dionysio Alexandrino apud Eusebium lib. 7. cap. 2. Ecclesiæ Africanæ Canone 57. & Synodi Nicænæ primæ

Manualis Rei ac Personæ designatio variatim adhibita.

primæ Canone 8. Similitèr in manumiſſionibus per vindictam, ſeu libertate per vindictam imponenda, in Jure Cæſareo veteri, & in dignitatibus ac præfecturis per Inveſtituram conferendis (cui apprimè reſpondet in Arabiſmo حلع عليه *induere aliquem dignitatis veſte* ſeu *ipſa dignitate*) etiam in Gradibus Academicis aliquot tribuendis, perſonæ habetur Manualis deſignatio. Etiam & ritus olim erat alicubi in Chriſtianiſmo, ut cum Manumiſſiones ab Eccleſiaſticis fierent, ipſorum aliquot Manus, manumittendi capiti, in ipſo manumiſſionis actu, quæ per ſyngraphan fiebat, imponerentur, ut videre eſt in Exemplo ab Hieronymo Bignonio allato in Notis ad Marculphi Formulas pag. 577. Atque ut Perſonis ſic Rebus, ad certam deſignationem, Imponere Manus ſolenne erat. Ita ſe res habuit olim dum Manum imponendo ſive Evangeliis, ſive Cruci, ſive Reliquiis, ſive harum Capſulis, jurabant; ità hodieque. Iniquum igitur ex antè oſtenſis neutiquam fuerit exiſtimare, Manuum Impoſitionem in Preſbyteris ordinandis apud Chriſtianos, ex uſu illo, quem indicavimus, Ebraico deſumtam eſſe. Atque ſicut Baptiſmus Chriſtianorum Ebraicum Baptiſmum, quo tum parentes ipſorum, ut volunt ipſi, tum Proſelyti Judaiſmo initiabantur, haud parùm imitabatur (qua de re conſulas ſi placet lib. 2. de Jure Naturali & Gentium juxta placita Ebræorum cap. 2. & ſequentia) unde nec

Manuum Impoſitio, in Ordinationibus, Chriſtiana, è Judaiſmi uſu derivata.

novus

novus visus est hic ritus cum fide Christianâ imbutis adhibebatur ; & ut Cœnæ Domini institutio admodùm particeps erat celebrationis apud eos Paschalis (quâ de re vide Josephum Scaligerum lib. *6.* de Emendatione Temporum, pag. 536.) ipsique Paschatis nostri Termini Paschales, illorum temporis ratiocinio veteri, utcunque nobis aliter atque aliter intellecto, planè debentur ; ita & ex eorum usu vetustissimo manavit ritus Ordinationis Presbyterorum. Quæ, sicut antè erat concessio legitima facultatis de Jure Ebraico sive universalitèr sive particularitèr, modo quo ostensum est, judicandi ac decernendi, (nec tamen nisi Ordinatus in judicum aliquem consessum seu Synedrium more patrio insuper cooptaretur) ita nunc Creatio erat Presbyterorum, Episcoporum, Pastorum, per successiones ab Apostolis derivata ; eorum nempe qui Evangelium prædicarent, propagarent, publicè exponerent & sacra præstarent aliis Christianismi Ministeria. Certè libentiùs sententiæ huic forsan accedet quis ingenuus, si penitius adverterit tum quod tam in receptis Ebræorum quam Christianorum moribus, hac in re, de Spiritu Sancto habetur, tum quod de Ternario minimùm numero, qui Ordinationi, ut supra docuimus, Ebraicæ semper necessarius erat, in Episcopis Christianorum ordinandis legitur. Cujus vetustissimum memoratur vestigium in ipso Jacobo fratre Domini Episcopo Hierosolymitano à Petro, Jacobo & Joanne ordinato ; idque ex Cle-

mente apud Euſebium & Nicephorum. Vide Gratian. Diſt. 64. c. 1. & 66. c. 2. Freculphum Lexovienſem tom. 2. lib. 1. cap. 17. & Damaſum in Epiſtola 5, ac in edit. Mileſiana, 9. & Canon 13. Cod. Eccl. Africanæ. Hinc Matthias Ugonius in Tractatu de Præſtantia Patriarchali, *Ex Hujus*, inquit, (Jacobi) *conſecratione, Eccleſia traditionem accepit ac Epiſcopis, omnibus formam dedit, ut minùs quam à tribus Epiſcopis conſecrationes eorum non celebrarentur. Vnde Epiſcopi non ſunt qui minùs quàm à tribus ordinati ſunt Epiſcopis.* Quibus tamen perquam adverſa ſunt quæ de Epiſcopo Alexandrino à Presbyteris, ut vides, creando habet tum Eutychius noſter, tum Hieronymus. Quin etiam à tribus ordinatur Paulus Apoſtolus Gentium apud Hieronymum in ejus vita. Sed hac in re confundi ſolet non rarò Electio ſeu Admiſſio cum Ordinatione. Adeas Concilii Nicæni primi Canonem 4. & Balſamonem & Zonaram ibidem, præter Theodoritum hiſtor. Eccleſiaſt. lib. 5. cap. 9. & Syneſium Epiſt. 67. Si igitur Eutychio noſtro fides, hallucinantur nimiùm qui, dum ad locum Hieronymianum in præfatione ſuperiùs allatum extricandum ſe torquent, aſſerere audent Electionem Presbyterorum Alexandrinorum *talem fuiſſe qualis in Germania fieri ab Eccleſiarum capitulis ſolet.* Ita ad Hieronymum Marianus Victorius Epiſcopus Amerinus. Quaſi Epiſcopi aliunde accerſiti creaſſent, ipſi verò Presbyteri tantùm elegiſſent. Neque infrequens eſt ejuſmodi

modi interpretatio Hieronymi apud Theologos, nec non obvia. Sic etiam Vincentius Cabotius Juriſconſultus lib. 1. Variarum Diſputationum cap. 2. Sic alii. Sed ut Eutychio intereà ita & ipſi etiam Hieronymo ſunt, quotquot rem ſic explicant, adverſiſſimi. De Impoſitionis autem Manuum Uſu & Diſcrimine in Orientali & Occidentali Eccleſiis, ex vetuſtate recepto, conſulas Petrum Arcudium de Utriuſque Eccleſiæ Concordia lib. 6. cap. 4. & ſequentia, & Joannem Baptiſtam Catumſyritum in Prolegomenis, cap. 122. cum ibi ſequentibus. Jam verò qui ſic electi & in munus Presbyterale χειροτονίᾳ, ſeu χειροθεσίᾳ, ſcilicet *Manuum Impoſitione* cooptati ſunt, in *Ordinem*, poſteà in Chriſtianiſmo, coaleſcere dicebantur ſingularem, id eſt *Ordinem Presbyterorum*; quemadmodum & alii, in munera, apud Paganos, ſive ſacra ſive profana nomine communi eademque lege, pro morum varietate, ſive in Urbe ſive in Municipiis adſciti, Ordinem faciebant. Hinc *Ordinari* verbum inolevit in Occidente pro eo quod eſt χειροτονεῖσθαι, ſeu *in Ordinem illum Manuum Impoſitione cooptari*; unde & *Ordinatio* pro ipſo actu. Et quia ſacra eis obeunda Miniſteria, *Ordo* ille dictus *Sacer*. Et πρεσβυτέριον interdum, ipſe Ordo eſt, ut apud Ignatium in Epiſtola ad Trallianos. Notiſſima ſunt nomina illa veteris Romæ, (quod eſt heic advertendum) Ordo Senatorius, Ordo Equeſtris, Plebeius. Certè & Senatus nomen, & Senatorum Ordo, ἡ γερουσία,

Ordinis *Nomen, apud veteres; unde in Occidente*, Ordinationis & Ordinandi *voces.*

ac ejuſmodi voces aliæ, Ebræorum זקנים seu *Senum* aut *Seniorum* munus, velut ex origine, redolent. Ordines item fuere Comitum. Et Ordo Decurionum paſſim occurrit. Ciceroni etiam memoratur Ordo Publicanorum, lib. 10. Epiſt. 9. ad Craſſipedem. Atque in marmoribus priſcis Ordo Aquileienſium, Oretanorum, Britonum, Tarraconenſium, id genus quamplurima alia obitèr viſuntur. Hinc *Ordine moveri, Ordine interdici, in Ordinem redire, in Ordinem allegi, ad Ordines reduci* linguâ Juriſconſultorum, velut Ulpiani, Papirii, Papiniani in L. 3. §. 1. & L. 13. §. 1. D. tit. de Decurionibus, L. 15. D. tit. Ad Municipalem, & in Novella Majoriani 1. alibique ſæpiùs. Ipſaque ſanè allectorum Curia, Corpus, Collegium ſeu Sodalitium, Ordo eſt. Et Ταξιῶται, quaſi Ordinatos diceres, ſunt in Ordinem Curialem allecti in l. 53. C. tit. de Epiſcopis & Clericis. Certè & qui ſic ex Jure Romano ſeu Municipiorum in Ordines allecti, *Seniores* dictos eſſe id eſt planè πρεσβυτέρους rectè adnotavit Chriſtophorus Juſtellus in Obſervationibus ad Codicem Canonum Eccleſiæ Africanæ, Can. 258. Sed & vide ibi Canon. 91. & 274. & ad hunc etiam Juſtellum. Conſonus eſt hiſce uſus vocabuli antiquus apud Virgilium, ubi Æneas lib. 7.

——— *delectos Ordine ab omni*
Centum Oratores auguſta ad mœnia Regis
Ire jubet. ———

Ad quem locum Servius, *Ordine ab omni*, ait eſſe,

esse, *ex omni qualitate dignitatum, quod apud Romanos in legatione mittenda hodieque servatur.* Et tralatitius est nominis, etiam nunc usus ejusmodi, dum Germaniæ, Galliæ, Angliæ, Belgii Ordines dicimus; uti & Monachorum aliorumque Cœnobitarum atque Equitum. Parili ex causa qui Sacris apud Paganos præerant in Ordines digesti. *Ordo Haruspicum sexaginta* legitur in veteri marmore, aut nunc aut pridem Beneventi; *Ordo Haruspicum.*

L. CASSENI SOSPITIANI
EX ORDINE. HARUSPIC. LX
VIX. ANN. XXX
PARENTES
FILIO. OPTIMO

Etiam Lucius Fonteius Flavianus *Magister publicus Haruspicum Ordini Haruspicum LX dat dedicat* in Saxo Romæ nuper eruto quod vide apud Jacobum Gutherium lib. 1. de veteri Jure Pontificio cap. 3. *Ordo* insuper *Sacerdotum*, Paganis usurpabatur, ut in hoc marmore *Ordo Sacerdotum.*

JUNIO POSTUMIANO V. C.
P. P. DEI SOLIS INVICTI
MITHRAE XV. VIRO S F
PONTIFICI DEI SOLIS
ORDO SACERDOTUM MA
GISTRO SUO CURANTE ET
DEDICANTE FLAVIO HERCu
LEO VIRO RELIGIOSISSIMO.

Et in alio

ORDO SACERDOT. DEI
HERCULIS INVICTI.

Ordo Sacer, *apud Paganos.*

Hinc item *Ordo Sacer*, seu, ἱερὸς τάξις etiam in Gentilium lingua, ut videre est in marmore illo veteri Romæ reperto, atque sub Antonino Pio ad hunc modum Græcè à Sacro Ordine Pæanistarum inscripto, in honorem Embæ Prophetæ & dicti Ordinis sacri Patris seu Antistitis.

HIERA

Η ΙΕΡΑ ΤΑΞΙC ΤΩΝ ΠΑΙΑΝΙCΤΩΝ
ΤΩΝ ΕΝ ΡΩΜΗ ΔΙΟC ΗΛΙΟΥ
ΜΕΓΑΛΟΥ CΑΡΑΠΙΔΟC ΚΑΙ ΘΕΩΝ
CΕΒΑCΤΩΝ ΕΤΕΙΜΗCΑΝ ΕΜΒΗΝ
ΠΡΟΦΗΤΗΝ ΠΑΤΕΡΑ ΤΗC ΠΡΟ
ΓΕΓΡΑΜΜΕΝΗC ΤΑΞΕΩC ΠΡΟ
ΤΟΜΗ ΜΑΡΜΑΡΙΝΗ Η ΑΝΑΤΕΘΕΙCΑ
ΕΝ ΤΩ ΟΙΚΩ ΤΩΝ ΠΑΙΑ
ΝΙCΤΩΝ ΤΗ ΠΡΟ ΝΩΝΩΝ
ΜΑΙΩΝ Η ΕCΤΙΝ ΚΑΤΑ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙC ΠΑΧΩΝ ΙΑ
ΕΠΙ ΚΟΥΡΑΤΟΡΟC ΜΕΤΕΙΛΙΟΥ
ΑΜΠΛΙΑΤΟΥ ΠΡΕCΒΥΤΕΡΟΥ
CΕΞΤΩ ΕΡΟΥΚΙΩ ΚΛΑΡΩ
Β. ΓΝΕΩ ΚΛΑΥΔΙΩ
CΕΒΗΡΩ ΚΑC.

Id eſt, *Sacer Ordo Pæaniſtarum, qui ſcilicet Romæ ſunt, Iovis, Solis, Magni Serapidis ac Deorum Auguſtorum, honorarunt Emben Prophetam, Patrem ſuprà ſcripti Ordinis imagine marmoreâ, quæ poſita eſt in Ædibus Pæaniſtarum Pridie Nonarum Maii, quæ eſt ſecundùm Alexandrinos Pachen XI.* (malè ſubſtituitur heic in Corporis Gruteriani verſione, *Pachonia*; literis numeralibus IA voci *Pachon*, quæ menſem denotat Ægyptiacum, perinde ac ſi vocabuli pars eſſent, perperam adjectis) *ſub Curatore Metilio Ampliato Seniore, Sexto Erucio Claro & Cneio Claudio Severo Conſulibus.* Anno ſcilicet Chriſti vulgari 145. Verſio illa in Corpore Gruteriano Presbyterum appellat hunc Ampliatum,

Ampliatum. Et Ammianus Marcellinus; *Christiani ritus Presbyter (ut ipsi appellant) missus à Fritigerno cum aliis humilibus venit ad Principis castra.* Sic ille lib. 31. Quasi alia fuisset eodem nomine dignitas apud Paganos. De Inscriptione autem illâ, vide si placet Josephum Scaligerum de Emendatione Temporum lib. 5. cap. de primo Thoth Augustorum pag. 425. Jam verò perpende & Vocabuli & Notionis *Ordinis*, & *Ordinis Sacri* sic ostensam originem, seu vim primariam, & demum consideres Qualia ac quam varia de Charactere indelibili, Sacramento, Irregularitate, id genus aliis superstruxerit posteritas. Intereà autem, an recipiendum nunc videtur quod habent quidam de Presbyterorum Ordinis à Sacerdotibus Aaronicis origine petenda? *Presbyterorum*, inquiunt, *Ordo exordium sumsit à filiis Aaron. Qui enim Sacerdotes vocabantur in Veteri Testamento, hi sunt qui nunc appellantur Presbyteri. Et qui nuncupabantur Principes Sacerdotum, nunc Episcopi nominantur.* Sic Isidorus Hispalensis Episcopus lib. 2. de Ecclesiasticis Officiis cap. 7, sic Ivo Episcopus Carnotensis in Decreti parte 6. cap. 11. alii. Atqui Presbyteris apud Ebræos veteres cum Sacerdotibus nihil omninò commune, nisi planè ex accidenti. Non cooptatione in Ordinem, ut Presbyteri, sed Sanguinis seu Natalium purorum vi, fruebatur dignitate suâ apud illos quilibet Sacerdos. Nec Principes Sacerdotum, aut Sacerdotes illic ulli חזנים seu *Episcopi* in Synagogis

Presbyterorum Ordo an à Sacerdotibus Aaronicis petendus.

Synagogis fuere, aut Archisynagogi ; nisi tantùm etiam ex accidenti. Non omninò jure sibi, quà Sacerdotes fuere, ullatenus singulari. Quod ex Pandecte Talmudico palam est. Neque accessit ulla Manuum Impositio Sacerdotibus, apud Ebræos, creandis admittendisve. Nati quidem fuere non facti Sacerdotes. Sed ita tantùm in munus Sacerdotale nati, ut nisi ad idem obeundum (quæstione priùs tum de Natalium eorum puritate tum corporis vitiis Sacro Sermone enumeratis solicitiùs habitâ) eos admitteret Synedrium Magnum illud Septuagintaunivirale, planè à Functione sacra ac Altari arcerentur. Nempe Ii penes quos erat civilis rerum Administratio, hisce de rebus ceterisque in judicium deducendis tam sacris quam civilibus, omninò definiebant decernebantq;. Quod verò jam diximus de Sacerdotibus sive admittendis sive arcendis, videre est in Titulo Talmudico *Middoth* cap. 5. & Magistris Talmudicis obiter. Etiam & olim fusiùs adnotavimus idem nos in libro secundo de Successione in Pontificatum Ebræorum cap. 10. Et Commentum frivolum pessimè obtrudunt Ii qui de rebus hujusmodi cognovisse volunt Forum, velut Ecclesiasticum, nescio quod singulare, seu ex Sacerdotibus tantùm seu sacro hominum aliquo genere conflatum ; quale certo certius est nullum apud Ebræos veteres, in Ordinariis saltem, ullo omnino tempore fuisse. Quod pluribus loco suo demonstrare esset facilimum. Quemadmodum

Quanam autoritate Sacerdotes, apud Ebræos, utcunque indignitatem nati, ad functionem sacram aut admissi, aut inde pulsi.

modum autem Judæis ævi vetuſtioris ſui fuere, tam extra quam intra Judæam, Presbyteri (è cujus vocabuli apud eos uſu Presbyteri nomen in Chriſtianiſmum fluxit, ut ſuperiùs monitum eſt) ita & recentiores Præſidem ſuum ſupremum & generalem eo nomine ſubinde vocitavere. Cujus inſigne habetur exemplum in Jacobo Presbytero Communis olim Judæorum in Anglia. Scilicet jure utebantur Judæi Anglienſes hujuſmodi, ut diplomate regio aliquis ex Presbyteris ſuis præminentior eveheretur in dignitatem ac munus *Presbyteratus omnium Iudæorum totius Angliæ*, quod dum ſuperſtes eſſet, exerceret, ut habetur in Tabulis publicis Regis noſtri Joannis, ſcilicet parte 1. Chartarum anni ejuſdem 1. numero 171. *Sacerdotium* item *Communitatis Iudæorum Angliæ* ab Henrico tertio Eliæ, Epiſcopo dicto, conceditur, uti & ab Edwardo primo, Hagino filio *Deulares*. Quæ leguntur in *Pat.* 41. *Henrici* 3. *membrana* 4. *num.* 6. *&* *Pat.* 9. *Edwardi* 1. *membrana* 20. atque in Notis noſtris ad Marmora Ebraica cum Arundellianis conjuncta. An verò Presbyteratus heic eorum & Sacerdotium idem ipſum eſſet, mihi nondum ſatis liquet. Certè ſi ita fuerit, Presbyteri notionem in Chriſtianiſmo tunc receptam, id eſt aliam multò ab ea qua Majores eorum uſi fuerant, in eos qui Sacris ſuis præeſſent tranſlatam voluere.

Presbyteratus ac Sacerdotium Communis Iudæorum olim in Anglia.

11.

Eumque benedicerent,] An Benedictionis, Precum, seu Numinis invocandi Formulam aliquam solennem, Certam ac conceptis, ex Canone seu usu aliquo, verbis, (quale hodie in Ritualibus) aut incertam & pro benedicentis arbitrio, sub Manuum Impositionem, proferendam intellexerit, non liquet. Certè in Epitome rerum à S. Petro-gestarum, Clementi tributa, formula habetur Zacchæi in præfecturam Ecclesiæ Cæsariensis *Ordinandi*, velut primis in seculis Ordinationibus ejusmodi ex præscripto adhibenda. Sic se habet. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐπέθηκε τὰς χεῖρας τῷ Ζακχαίῳ, καὶ φησί; δέσποτα, κύριε, ὁ πατὴρ τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ιησοῦ Χρίστου, διὰ τοῦ πνεύματός σου τοῦ ἁγίου καὶ προσκυνητοῦ, σὺ διαφύλαξον τοῦτον ποιμαίνειν τὸν λαόν σου ὃν ἐξελέξω. *Hæc cum dixisset* (Petrus scilicet) *Zacchæo Manus imposuit cum his verbis*, aut *hac usus formula*; *Domine, Domine, Pater Domini ac Dei ac Servatoris nostri Iesu Christi, Spiritus tui Sancti & venerandi operâ, custodias hunc quem delegi, ut Pastor sit populo tuo.* Atque occurrunt in Ritualibus Sacris receptæ ad hanc rem formulæ, uti & apud Dionysium; quas & vide apud Stanislaum Socolovium lib. de Consecratione Episcopi, atque. Arcudium & Catumsuritum locis paulò ante citatis. Sed de certis ejusmodi ac præstitutis Formulis, in sacris quibuscunque obeundis, controversia grassatur non levis. Utrum scilicet ullatenùs admittendæ, aut necessariò adhibendæ

De Benedictionum ac Precum formulis præstitutis certisque.

hibendæ omninò aliquæ. De his enim vel illis ſive uſurpandis ſive rejiciendis (qua de re non loquimur) Rationes habet pro perſuaſionis diſcrimine quiſque ſibi ſatis cogentes. Nec difficile eſt ea reperire quæ ad jam dictæ rei diſceptationem ſpectant in libris Chriſtianorum. Dum autem agitur de certis Formulis admittendis quæſtio, confugiunt ſubinde, ſaltem confugere videntur, Scriptores ad morem Eccleſiæ veteris Ebræorum. Illinc alii præſtitutarum & certarum Formularum exempla peti quidem volunt; ſed enixiùs quàm aut probant aut probare contendunt. Alii interim, iique in Theologicis famam præ ſe ferentia ingentem, nullas ejuſmodi precandi aut benedicendi ſtatas Formulas in eadem Eccleſia reperiri aut fuiſſe, ſed quæ extant cunctas recentiorum verparum eſſe commenta, tradere non verentur. Atque Sciolorum Ignorantia, ut in aliis, ſic in hiſce, eò tum ſecurior eſt tum ferocior, quò craſſior & ipſis inextricabilior. Intempeſtivum igitur nunc non habeatur, nec mihi vortatur vitio quaſi proniùs quam par eſt, ex occurrente ſic Benedicendi vocabulo, anſam arripuerim, ſi hac de re etiam heic paucis, velut fortè primus, indicavero quæ utrique altercantium parti uſui fuerint eximio; in quantum nempè inter ratiocinandum & exempla è vetuſtate afferendum, ullam tribuit pars alterutra Eccleſiæ veteris Judaicæ moribus autoritatem. Quod ad quotidianas Eccleſiæ illius Preces ſeu Benedictiones, quas תפילות & ברכות

ברכות nuncupant, earumque Formulas certas atque ſolennes attinet; fuere illæ aut Sacerdotibus propriæ, aut cuilibet Judæo ita communes ut unicuique paritèr incubuerit eaſdem uſurpandi officium. Prioris generis fuere Benedictiones illæ tres præſtitutæ in Numerorum cap. 6, 23. nomine notiſſimo τῆς εὐλογίας Ααρὼν *Benedictionis Aaron* Syracidi cap. 36, 17. deſignatæ. *Loquere ad Aharon & filios ejus dicens, ſic benedicetis filiis Iſrael, dicetiſque ad eos.* *Certæ in Eccleſia Ebræorum Veteri Benedictionum & Precum, & æque ſolennes, formulæ.*

א יברכך יהוה וישמרך. 1 *Benedicat tibi Dominus & cuſtodiat te.*

ב יאר יהוה פניו אליך ויחנך. 2 *Illuminet Dominus faciem ſuam ſuper te, & miſereatur tui.*

ג ישא יהוה פניו אליך וישם לך שלום. 3 *Levet Dominus faciem ſuam, ſuper te & ponat te in pace.*

Hâc formulâ docent Theologi, qui iidem & Juriſconſulti, Ebræorum, benedicere uſos fuiſſe populo abiturienti Sacerdotes, ex Canone & præſcripto hoc Moſaico, idque quotidiè poſt Sacra quibus intererant, ſaltem matutina; atque manibus elatis, digitiſque expanſis. Ita nimirum ut quoties in Synagogis aut Proſeuchis id fieret, extollerent manus uſque ad humeros, ac publicus Miniſter ſeu Apoſtolus (quem שליח צבור appellitant) legendo præiret, reſpondente ſingulis populo, Amen. Quando autem peractis ſacrificiis in Templo hoc factum *Quotidiana Benedicendi formula à Sacerdotibus in Templo & Synagogis uſurpanda.*

(quod nunquam non faciendum poſt Sacrificium juge matutinum) inſtar benedictionis unicæ, præeunte itidem lectore, proferebantur tres illæ à Sacerdotibus, reſpondente populo, ברוך ה' אלהים ישראל מן העולם ועד העולם *Benedictus ſit Dominus Deus Iſrael in ſecula ſeculorum.* Tunc autem, ſcilicet in Templo, extulere Sacerdotes manus ſupra capita, excepto quod Pontifex maximus non ſupra Phylacteria ſua ſeu Frontalia eas efferret. Alia ad hanc rem obſervatu ſatis digna, ſed quibus locus hic non eſt idoneus, occurrunt in Miſna & Gemara, tit. *Sota* cap. 7. Talmude Babylonio fol. 37. & 38. in *Sepher Colbo* tit. *Thephila, Hilcoth Gedaloth* tit. *Beracoth*, Moſe Maimonide tractatu *Tephila Webarceth Cohenim* ſeu *de Precatione & Sacerdotum Benedictionibus*, cap. 14. Moſe Mikotzi Præcept. affirmativo 20. & Obadia Bartenorio, ad dictam Miſnam, præter loca alia Talmudica in Annotationibus ad dictum Maimonidis caput indicata. Quod ad genus attinet poſterius, ſeu præſtitutas Precum Formulas cuilibet paritèr (pro viribus ſemper intellige) adhibendas; Eæ aut neceſſariò Quotidianæ fuere, aut pro re nata tantùm variatim uſurpandæ. Speciem utramque paucis oſtendemus. Quemadmodum juxta veterrimam apud eos interpretationem, diligentèr cuique præſtanda erat Lectio ſeu Invocatio ſolennis, eaque tam veſperi quam mane, periocharum aliquot in Deuteronomii capitibus 6. & 7. (quam קריאת שמע *lectio audi,*

di, ex verbis illis repetitis *Audi Iſrael* vocitant) ad totam vitæ piæ rationem attinentium, ut liquet in Miſna tit. *Beracoth* cap. 1. & utriuſque Talmudis Gemaris ibidem, & paſſim tum in Magiſtrorum commentariis tum in gentis Ritualibus, ita etiam tum Ezræ temporibus tum ſeculis captivitatis Babylonicæ finem inſequentibus, præſcriptis certiſq; Precandi Formulis quotidianis ex inſtituto uſa eſt Eccleſia illa. Quod ut ritè intelligatur, videndum eſt, Primò de Precandi Ritibus ſeu Jure ante Ezræ tempora ſeu à Moſe ad Ezram; Secundò Quinam certas aliquas Precandi Formulas in Eccleſia illa, ante Chriſtum, ſeu dum viguit ex inſtituto divino Judaiſmus, inſtituerent; Tertiò Quotnam ac Quales illæ fuerint; Quartò, Quomodo, ex gentis moribus, adhibendæ. Quod ad Primum attinet; docent Magiſtri, in præceptis quidem divinis contineri, Preces ab ipſorum quolibet Numini fundendas eſſe, ſed nec Formulam, nec Numerum, nec Tempora in præceptis illis deſignari. Aiunt Leges illas ſacras Exodi 23. 25. & Deuteronomii 11. 3. *Servietis Domino Deo veſtro*, & *ut ſervietis illi toto corde veſtro & tota anima veſtra*, precandi officium imperare. Sic enim loquuntur; אחו הי עבורה שבלב זו תפלה ואין מנין התפלה מן התורה ואין חיוב התפלה הזאת מן התורה ואין לתפלה זמן קבוע מן התורה רלפיכך נשים ועבדים חייבין בתפלה לפי שהיא מצות עשה שלא הזמן גרמה אלא חיוב מצות זו כך הוא עיקר אלא מתחנן רמתפלל בכל יום ומגיר

Precandi Ritus, apud Ebræos, ante Ezræ tempora, ſeu à Moſe uſq; ad eum.

ומגיד שבחו של הקב"ה ואחר כך שואל צרכיו שהוא צריך להם בבקשה ובתחנה ואחר כך נותן שבח והודיה לה' על הטובה שהשפיע לו כל אחר לפי כחו *Quinam est cultus ille qui in corde? Is Precatio est. Sed verò neque Numerus precum ex lege est, neque hæc vel illa precandi Formula est ex lege, nec à lege præstitutum est precandi tempus. Vnde fit ut etiam fœminæ & servi lege precandi teneantur; cum scilicet præceptum sit affirmativum, tempore non circumscriptum. Ceterum officium ex hac lege præstandum hujusmodi erat, ut quotidie unusquisque supplicaret & precaretur, & enarraret primò gloriam Domini Dei benedicti, & postmodum rogaret obsecrando & deprecando ea quæ sibi necessaria essent, & dein gloriam ac laudem daret Domino ob bonitatem suam qua erga eum usus est. Quilibet nempe pro viribus suis.* Atque precationes aiunt esse in Cultu divino על צד הכונה הראשונה *primæ* seu *primariæ intentionis*. Oblationes autem & quæ sunt id genus alia imperata על צד הכונה השנית *Intentionis secundariæ*; quod pluribus explicat egregiè Rambam in *More Nebuchim* part. 3. cap. 32. Stabant item, non genu flectebant, precantes. Ubicunque autem locorum quis esset, precabatur versus Templum, seu illam mundi plagam quâ Templum ei situm. Magistri; והכל מתפללין נגד המקדש בכל מקום שיהיה וכן היה הדבר תמיד ממשה רבינו ועד עזרא *Et cuilibet precanti facies vertenda erat versus Templum, ubicunque esset locorum. Atque sic obtinuit*

nuit à Moſe Magiſtro noſtro uſque ad Ezram. Quæ poſtrema vocabula etiam pertinent ad reliqua jam de precibus dicta. Quatenùs ſcilicet Sanctuarium, ante Salomonis tempora, & Templum poſtea velut in idem recidunt. Hieroſolymis autem qui precabatur, faciem vertebat in Montem Templi; qui in Monte Templi, verſus Sanctum Sanctorum. Cum igitur nulla eſſet hactenùs præſtituta ſupplicandi formula quotidiana, ſuâ pro arbitrio uſus eſt quilibet, & interdum quotidie novâ. Nam & de Achitophele, ex veterum traditione, aiunt, היה מתפלל שלש תפילות חדשות בכל יום *Die unoquoque tribus novis precandi formulis*, ſeu *precationibus uſus eſt.* Sic legitur in Gemara Hieroſolymitana ad tit. *Beracoth*, cap. 4. fol. 8, col. 1. Et de jam dictis conſulas, præter Commentarios Rabbinicos ad loca Scripturæ citatos, Moſem Maimonidem in Tractatu *Tephila Webarceth Cohenim* cap. 1. & Moſem Mikotzi Præcept. Affirmativo 19. & Gemaram jam dictam fol. 7. col. 1. Certæ autem precandi formulæ ac cuilibet quotidie, ex ſuperinducta lege ſeu more recepto, uſurpandæ (quæ Secundò heic diſpiciendæ) inſtitutæ ſunt ab Ezra ac בית ריבו, id eſt, *Conſiſtorio* ſeu *Synedrio ejus*, ſeu eis qui ad inſtaurandam conſervandamque avitam rempublicam operas viri præcellentiores mutuas ſub captivitatis Babylonicæ finem tradiderant. Tunc enim Judæi non pauci, veriſimile ſatis erit ſi dixeris ex vulgo plerique, tum peculiares avorum Mores, tum ſanctam

Formulæ Precum certæ, ac quotidianæ ab Ezra aliiſque Synagogæ Magnæ Viris præſtitutæ.

ומגיד שבחו של הקב"ה ואחר כך שואל צרכיו שהוא צריך להם בבקשה ובתחנה ואחר כך נותן שבח והודיה לה' עד הטובה שיחשפיע לו כך אחר לפי כחו *Quinam est cultus ille qui in corde? Is Precatio est. Sed verò neque Numerus precum ex lege est, neque hæc vel illa precandi Formula est ex lege, nec à lege præstitutum est precandi tempus. Vnde fit ut etiam fœminæ & servi lege precandi teneantur; cum scilicet præceptum sit affirmativum, tempore non circumscriptum. Ceterum officium ex hac lege præstandum hujusmodi erat, ut quotidie unusquisque supplicaret & precaretur, & enarraret primò gloriam Domini Dei benedicti, & postmodum rogaret obsecrando & deprecando ea quæ sibi necessaria essent, & dein gloriam ac laudem daret Domino ob bonitatem suam qua erga eum usus est. Quilibet nempe pro viribus suis.* Atque precationes aiunt esse in Cultu divino עד צד הכונה הראשונה *primæ* seu *primariæ intentionis*. Oblationes autem & quæ sunt id genus alia imperata עד צד הכונה השנית *Intentionis secundariæ*; quod pluribus explicat egregiè Rambam in *More Nebuchim* part. 3. cap. 32. Stabant item, non genu flectebant, precantes. Ubicunque autem locorum quis esset, precabatur versus Templum, seu illam mundi plagam quâ Templum ei situm. Magistri; והכל מתפללין נכח המקדש בכל מקום שיהיה וכן היה הדבר חמיר ממשה רבינו ועד עזרא *Et cuilibet precanti facies vertenda erat versus Templum, ubicunque esset locorum. Atque sic obtinuit*

nuit à Moſe Magiſtro noſtro uſque ad Ezram. Quæ poſtrema vocabula etiam pertinent ad reliqua jam de precibus dicta. Quatenùs ſcilicet Sanctuarium, ante Salomonis tempora, & Templum poſtea velut in idem recidunt. Hieroſolymis autem qui precabatur, faciem vertebat in Montem Templi; qui in Monte Templi, verſus Sanctum Sanctorum. Cum igitur nulla eſſet hactenùs præſtituta ſupplicandi formula quotidiana, ſuâ pro arbitrio uſus eſt quilibet, & interdum quotidie novâ. Nam & de Achitophele, ex veterum traditione, aiunt, היה מתפלל שלש תפילות חדשות בכל יום *Die unoquoque tribus novis precandi formulis*, ſeu *precationibus uſus eſt.* Sic legitur in Gemara Hieroſolymitana ad tit. *Beracoth*, cap. 4. fol. 8, col. 1. Et de jam dictis conſulas, præter Commentarios Rabbinicos ad loca Scripturæ citatos, Moſem Maimonidem in Tractatu *Tephila Webarceth Cohenim* cap. 1. & Moſem Mikotzi Præcept. Affirmativo 19. & Gemaram jam dictam fol. 7. col. 1. Certæ autem precandi formulæ ac cuilibet quotidie, ex ſuperinducta lege ſeu more recepto, uſurpandæ (quæ Secundò heic diſpiciendæ) inſtitutæ ſunt ab Ezra ac ביתּ דיבו, id eſt, *Conſiſtorio* ſeu *Synedrio ejus*, ſeu eis qui ad inſtaurandam conſervandamque avitam rempublicam operas viri præcellentiores mutuas ſub captivitatis Babylonicæ finem tradiderant. Tunc enim Judæi non pauci, veriſimile ſatis erit ſi dixeris ex vulgo plerique, tum peculiares avorum Mores, tum ſanctam

Formulæ Precum certæ, ac quotidianæ ab Ezra aliiſque Synagogæ Magnæ Viris præſtitutæ.

linguam ex gentium aliarum mixtura ita variatim habuere depravatam, ut ſine Præceptore Preces Numini ſuo ſanctiſſimo offerre aut ritè ſatis nequirent aut dubitantèr nimis adgrederentur. Ne igitur in poſterum tam in re ipſa quam in ſermone balbutientes à pietate vera, ſeu divinitùs imperata, temerè deviarent, huic adhibere volebant remedium malo אנשי כנסת הגדולה *Viri Magnæ Synagogæ* illi celeberrimi, ſeu Ezra & Conſiſtorii ſui Collegæ numero centum viginti deſignari ſoliti. Adeoque certam precandi Formulam inſtituêre unicuique recipiendam, eamque tum quotidianam, tum iterandam, tertiandamque, ut dicetur. Rabbi Jeremias in Gemara Hieroſolymitana ad tit. *Beracoth* cap. 2. fol. 4. col. 4. מאה ועשרים זקנים ומהם שמונים וכמה נביאים התקינו את התפילה הזאת *Centum & viginti Presbyteri, è quibus octoginta Prophetæ fuere aut inſtar Prophetarum* (nam legendum puto, ut alibi, שמונים נביאים וכמה וגו') *hanc precandi Formulam inſtituerunt.* Scilicet de precandi Formula proximè ante ibi memorata, de qua ſtatim plura dabimus, verba facit. Tantundem habetur in Gemara Babylonia ad tit. *Megilla* cap. 2. fol. 18.[a]. & vide Gemaram Babyloniam ad tit. *Beracoth* cap. 5. fol. 33.[a]. In Collegis autem Conſiſtorii illius, ſeu Synagogæ Magnæ numerantur ab Ebræis Haggæus, Zacharias, & Malachias Prophetæ, Zorobabel, Mordecai, alii viri illuſtres, de quibus vide ſi placet Nehemiam cap. 7. 7. & quæ collegit

Joannes

Joannes Buxtorfius in Tiberiadis ſeu Commentarii Maſorethici cap. 10. Quod ad Tertiam heic attinet conſiderationem; Tradunt Preces ſeu Benedictiones (nam utroque nomine heic promiſcuè utuntur) in Formula ſuperiùs laudata fuiſſe Octodecim. Unde ſæpius occurrit שמונה עשרה ברכות *Octodecim Benedictiones*; ipſo etiam numero ſimplici ſubinde, velut nemini non notiſſimo, in Commentariis Talmudicis pro eiſdem uſurpato. Simul item dicuntur, תפילות על הסדר (ut in jam antè citata Gemara utraque) & ברכות על הסדר id eſt, *Preces* ſeu *Benedictiones Ordinatæ*, ſeu *Ordine compoſitæ*. Ex octodecim jam dictis, tres aiunt priores continere שבח לה' *Gloriam Domini*, uti & totidem poſteriores. Intermedias verò שאלת כל הרבריט שהן כמו אבות לכל חפצי איש ואיש ולצרכי הצבור כולן *Petitionem omnium rerum quæ genera primaria ſunt tum eorum quæ hominibus ſingulis habenda in votis, tum eorum quæ populo univerſo ut neceſſaria deſideranda.* Sic Maimonides. Et in Gemara Hieroſolymitana ad tit. *Beracoth* cap. 2. fol. 4. col. 4. traditur autores Formulæ jam memoratæ ſic ordinem inſtituiſſe ut שלש ברכות ראשונות ושלש ברכות אחרונות שבחו של מקום והאמצעיות צרכן של בריות *Tres priores Benedictiones totidemque poſteriores Gloriam Domini* ſpectarent, *intermediæ autem generi humano neceſſaria.* Ratio inſuper ex veteribus adjicitur apud Maimonidem, כדי שיהו שרוכות בפי הכל וילמדו אותן ותהיה תפלת אילו העלגים תפילה שלימה

Quales & Quotnam Formulas Precũ Ezra & Viri Magnæ Synagogæ reliqui inſtituerint.

שלימה כתפלת בעל הלשון הצחה ומפי ענין זה תקנו כל הברכות והתפלות הסדורות בפי כל ישראל כדי שיהא ענין כל ברכה ערוך בפי העלג *ut scilicet in cujuslibet ore benè disponerentur, omnesque eas discerent, & preces etiam indisertorum non minus perfectæ forent quam preces viri utcunque linguæ disertæ. Atque hâc causâ instituerunt ut cunctæ Benedictiones hæ & Preces Ordine ac Formulâ disponerentur in ore cujuslibet Israelitæ, quoniam inde eveniret ut etiam in balbutientis ore etiam indiserto paritèr disponerentur.* Ipsissimam sanè, qua de loquuntur, Formulam integram fateor me hactenus non satis didicisse, sed institutam fuisse, secundùm id quod diximus, uno pronuntiant ore. Occurrit quidem harum Formula in Gemara Hierosolymitana; sed Librarii puto incuriâ ita minuta ut numerum indicatum seu octodenarium in ea reperiri nequeas. Utcunque verò, qualis ibi habetur exscribimus, beneficia divinitùs accepta tam agnoscentem quam nova desiderantem.

חנינו דיעה. חננתנו דיעה. רצה תשובתינו. רצית תשובתינו. סלח לנו. סלחת לנו. גאלינו. גלתנו. רפא חליינו. ריפת חליינו. ברך שנותינו. בירכת שנותינו. קבצינו. קבצתנו. שופטינו בצדק. שפטתנו בצדק. הכנע קמינו. הכנעת קמינו. צדקינו במשפט. צידקתנו. בנה ביתך ושמע עתירתינו ורצינו בתוכו.

Id est,

Largire nobis scientiam. Largitus es tu

tu Scientiam nobis. Grata tibi ſit Pœnitentia noſtra. Grata fuit Pœnitentia noſtra tibi. Propitius ſis nobis. Fuiſti nobis tu Propitius. Redime nos. Redimiſti tu nos. Sana Infirmitates noſtras. Infirmitates noſtras ſanaſti tu. Benedic Annis noſtris. Benedixiſti tu Annis noſtris. Congrega nos. Congregaſti tu nos. Judica nos cum Juſtitia. Judicaſti nos tu cum Juſtitia. Humiliato Hoſtes noſtros. Humiliaſti tu Hoſtes noſtros. Juſtifica nos in Iudicio. Iuſtificaſti nos. Ædifica Templum tuum, & audi Supplicationes noſtras, & Gratioſus ſis nobis in eo.

Quod agnitione ſic repetitur, unicam eſſe ſemper exiſtimo Benedictionum illarum octodecim. Sed videſis Maimonidem Tract. *Thephila Webarceth* Cohenim cap. 2. §. 3. ubi alia ſunt formulæ quam tractamus capita. Receptiſſimum autem eſt in doctrina Talmudica, ſolennia Benedictionum & Precum initia ſeu Numinis com-

pellationem Ebræis fuisse, ut hodieque est, ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם *Benedictus sis Domine Deus noster, Rex mundi.* Quod fortè heic תן *largire nobis*, &c. ex ipsa etiam institutione tunc præfigendum. Unumquemque verò precandi actum juxta ea quæ statim dicentur, præstandum auspicari solebant à versiculo illo Psalmi 51. 15. ה׳ שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך *Domine aperi labia mea, & os meum ostendet seu annuntiabit laudem tuam.* Claudebant dein versiculo illo Psalmi 19. ult. *Sint accepta verba oris mei & meditatio cordis mei in conspectu tuo, Domine fortitudo mea & Redemptor meus.* Vide Gemaram Hierosolymitanam ad tit. *Beracoth* cap. 4. fol. 8. col. 1. & Maimonidem Tract. *Thephila Webarceth* cap. 2. §. 9. Ex moribus auten gentis, ita à quolibet, post Synagogæ illius magnæ hac de re decretum, adhibenda erat formula illa (quod Quartò heic videndum) ut regulariter sæpiùs quotidie, sed diversimodè, esset effundenda, horis scilicet statis, velut Canonicis. Nimirùm statuerunt ut non solum temporibus tum Sacrificii jugis matutini, tum ejus quod Pomeridianum erat, uteretur quilibet hac quotidie precandi formula; verum etiam ut nocte tertiaret, & quoties קרבן מוסף seu *oblatio adjectitia* seu quæ morem communem ex lege excederet, præstanda esset, eam interdiu insuper repeteret. Denominatis etiam à Sacrificiorum nomine ipsis, pro temporum varietate, sed semper eisdem precibus. Ut Matutinis, Pomeridianis,

Stata precandi tempora etiam decernebant Ezra & viri Synagogæ magnæ.

anis, Veſpertinis, ſeu Nocturnis, Adjectitiis. Quibus acceſſit in Jejunio feſti Expiationum magno, precum jam dictarum repititio ſub occaſum ſolis, תפלת נעילה *Precatio Obſerationis* vocitata; quaſi adhibendam eam, cum portæ cœli clauderentur, id eſt ſol abiret, indicaret nomen. Precationes igitur ex Ezræ ac conſiſtorii ſui inſtituto illo quotidianæ fuere Tres, Matutinæ, Pomeridianæ, & Veſpertinæ ſeu Nocturnæ. Sabbatis autem, Feſtis imperatis, ac Neomeniis, Quatuor. Nam in illis ex lege, adjectitia erant Sacrificia, adeoque Adjectitia Precatio. Memorato demum jejunio Quinque. Acceſſit enim illa Precatio Obſerationis dicta. Atque Preces hæ etiam in Eccleſia illa Judæorum veteri habitæ תפלות חובה *Preces officii neceſſariò præſtandi.* Et de eo qui cunctas juxta majorum inſtitutum adhibuiſſet יצא aiunt ידי חובתו *præſtitit officium ſuum* ſeu debitum; uti de eo qui aliquam omiſiſſet, לא יצא *non præſtitit.* Addunt verò de precibus à Publico in Synagogis miniſtro recitatis שליח צבור מוציא את הרבים ידי חובתן כיצד בשעה שהוא מתפלל רבן שמעון ושונין אמן אחר כל ברכה וברכה דרי הן כמתפללין בר"ש בשאינו יודע להתפלל אבל חיודע איזו יוצא ידי חובתו אלא בתפלת עצמו *Publicus miniſter* ſeu *Vniverſitatis* aut *populi Apoſtolus* (ut apud nos parochus) *liberat plebem ab officio ſuo heic præſtando, ſi dum precatur ille, audiat illa & reſpondeat ſingulis Benedictionibus* Amen. *Inde enim fit, ut pro precantibus habeatur plebs.*

Quod

Quod tamen ad eum ſolùm attinet, qui precandi ſatis gnarus non eſt. Nam ſi gnarus fuerit, officium quod ſibi incumbit non præſtat, niſi & ipſe precetur. Sic Maimonides tractatu *Thephila Webarceth* cap. 8. §. 9. quocum conjungas Gemaram Babyloniam ad tit. *Roſh haſhena* cap. 4. fol. 34. & 35. Exceptiones autem aliquot de jam regularitèr dictis habent, quas adferre huc operæ non eſt pretium. Quod itidem dicendum de eo quod pronuntiant תפלות אלו אין פוחתין מהן *Precum harum, ſeu Precationum nullam omittere quis debet.* Alias autem ſive Formulas ſive vices adjicere nefas non erat. Et Rabbi Eliæzer היה מתפלל תפילה הרשה בכל יום *novâ precandi Formulâ* (id eſt aliâ atque aliâ præter Formulam octodenariam) *quotidie* uſus eſt, quod legitur in Gemara Hieroſolymitana jam ante citata; quod habetur item de Rabbi Abihu. Quoties autem novæ accederent, inſtar ſacrificiorum ſeu oblationũ ultronearum habebantur; quemadmodum reliquæ, ut dictum eſt, inſtar imperatarum. His item nominibus dictæ. Quæ tamen ſic volunt intelligi, ut neque tres numeri octodenarii priores nec poſteriores Preces, ullo modo, ne adjiciendo quidem, mutare liceret; intermedias verò pro arbitrio & juxta animi vota ſingularia ampliare aut augere, nec interim omninò ipſas, utpotè integrè ſemper retinendas, alitèr, (exceptione interìm minutulâ unâ & alterâ admiſsâ) immutare. Privatis nimirùm ſeu ſingulis ampliare aut augere liceret. Quoniam ipſis ultronea

tronea offerre licuit Sacrificia, quibus respondere volebant Preces seu Precationes illas ultroneas seu adjectitias. Nec tamen hoc licuisse aiunt nonnulli Cœtui publico seu Ecclesiæ, quam צבור appellitant, quia Sacrificia aiunt ab Ecclesia, imperata tantùm, non ultronea fuisse offerenda. Maimonides; אין הצבור מתפללין תפלת נדבה לפי שאין הצבור מביאין קרבן נדבה *Ab Ecclesia* seu *Cœtu publico Precatio ultronea usurpanda non erat; quoniam nec Ecclesia* seu *Cœtus publicus offerebat ex Lege Sacrificium ultroneum.* Addit item ex Doctorum illustrium aliquot sententia, nec Sabbatis nec diebus Festis cuiquam fas fuisse Precatione Ultronea, sed tantùm Imperatâ uti. Ratio redditur, לפי שאין מקריבין בהן נדבה אלא חובה היום בלבד *quoniam in eis offerendum non erat ultroneum quid, sed id duntaxat quod ex Lege ad eorum singula attinuit.* Sed hac de re vide quæ ex Abraha Ben David habentur in *Migdol Oz* & in *Ceseph Misna* ad Maimonidis Tractatum, *Thephila Webarceth Cohenim* cap. 1. §. 12. Octodecim jam dictis accessit, sub Excidii ævum, Nonadecima à Rabban Gamaliele, & Synedrio Magno, cui præfuit is, ut Princeps, instituta Precandi Formula. Aliæ item quamplurimæ Benedictionum & Precationum Formulæ etiam quotidianæ, ex eorum qui rebus præerant instituto, tandem inolevere; adeò ut si Septem quæ continentur in Lectione illa *Audi Israel* (qua de, ante) & tum jam dictas tum alias, exemplo majorum, tandem superinductas

Seculis Ezram sequentibus crevit Formularum Precum Sacrarum numerus.

inductas enumeres חיוב אדם לברך מאה ברכות בין היום והלילה *Centum Benedictiones* seu *Precationes præstandæ fuerint ab unoquoque intra tempus civilis cujuslibet diei.* Vide Maimonidem, Tractatu toties citato, cap. 7. §. 14. Nimirùm actibus ex lege quotidianis accessere inservientes Benedictiones, cujus rei ratio ostenditur in eis quæ de specie heic secunda proximè subjunguntur. Et de Quotidianis Benedicendi seu Precandi Formulis necessariò apud Ebræos veteres, juxta eorum doctrinam, adhibendis, hactenus. Species Altera est, pro Re Nata ac variatìm usurpandarum, Nec Quotidianarum, nisi ex accidenti, aut pro arbitrio aliud agentis. Lex habetur sacra, Deuteron. 8, 10. *Cum verò comederis & satiatus fueris, Benedices Domino Deo tuo in terra illa bona quam dedit tibi.* Hinc aiunt, ex Lege sacra esse ברכת המזון *Benedictionem cibi* aut *mensæ*; quam intereà sic intelligunt, ut post cibum sumtum seu à saturis tantùm, ex Legis verbis quibus pertinaciùs ut plurimùm sunt addictissimi, Benedicendum esset. Sed verò מדברי סופרים ex *Verbis* seu *Institutis Scribarum*, seu moribus ab eis qui rebus præerant Superinductis, non solùm Benedictionem seu Preces Eucharisticas adhibebant olim, uti hodieque cibo saturi, sed etiam tam ante quam post sive cibum sive potum aliquantulum sumtum. Quin & eo usque res demùm processit, ut velut ex peculiaris Benedictionis Mensæ origine exemplo inducerentur similitèr quamplurimæ

Benedictionum non nisi, ex accidenti, quotidianarũ Formulæ apud Ebræos certæ & vetustissimæ.

mæ aliæ Actibus, ex Lege sacra, præstandis inservientes seu præeuntes. Aiunt scilicet, כשם שמברכין על ההנייה כך מברכין על כל מצוה ומצוה ואחר כך יעשה אותה *sicut Benedicere debuit quisque quoties dapes aut potum sumeret, ita Benedicere debuit cuique sigillatim Præcepto* (affirmativo) *& posteà id, quod præceptum est, facere.* Et ab intima Vetustate petunt Benedictionum, ex more Majorum usitandarum, Species tres. Prima est, qualem diximus Mensæ, seu ברכת הנייה *Benedictio rerum quibus utimur, fruimur.* Secunda ברכת מצוה *Benedictio Præcepti*, de qua jam locuti sumus. Tertia ברכת הודיה *Benedictio Laudationis* seu *Glorificationis Dei*, etiamsi neutra priorum causa singularis adsit. Quacum conjungunt eam quæ est בקשה seu *Petitionis.* Certas aiunt fuisse harum Formulas, easque ab Ezra in corpus redactas aut descriptas, ex autoritate Consistorii ejus seu Synagogæ Magnæ (qua de ante) ordine dispositas esse ac sic confirmatas, ut nec cuiquam earum aliquam mutare, sive adjiciendo sive minuendo, liceret. Maimonides, וצוסח כל הברכות עזרא וביה דיצו תקנום ואין ראוי לשנותם ולא להוסיף על אחת מהם ולא לגרוע ממנה וכל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות אינו אלא טועה *Descripsit cunctas Benedictiones Ezra, quas & Consistorium ejus ordinarunt observandas. Neque licet eas immutare, aut cuipiam earum adjiciendo aut quampiam minuendo. Et quælibet immutatio ejus quod sic consignarunt Sapientes in*

Benedictionibus planè error eſt. Nec carere debuit Benedictio aliqua זכרת השם ומלכות *Memoria Nominis Domini & Regni*; ſeu Præfatione illa ſolenni בא"י אמ"ה *Benedictus ſis tu Domine Deus Rex Mundi.* Quemadmodum & Mahumedanorum Precibus ſolennibus (quarum itidem præſtitutas habent illi Formulas, ut mox dicetur) Dei Unitatis & Mahumedis ut ejuſdem Legati ſeu Apoſtoli mentio plerunque ſolet inſeri. De jam dictis & innumeris aliis ad Formulas certas, jura, & ritus Benedictionum ac Precum in Eccleſia veteri Judæorum attinentibus, conſule Titulum *Beracoth* in utroque Talmude, eundemque in Maimonide, Alpheſio, aliis, præter Moſem Mikotzi Præcepto affirmativo 27. Hiſce adjungi poſſent Formulæ aliquot Sacræ in Pentateucho repertæ illuſtriores; ut Carmen illud horrendum in Uxoris adulterii ſuſpectæ examine (Numer. 5, 5.) Oratio item ſolennis ad exercitum procinctum perpetuò uſurpanda (Deuteron. 20. 3, &c.) item Confeſſio de Decimis anni tertii verbis præſtitutis edicenda (Deuteron. 26. 19.) quarum apices obſervandos voluere ſemper Juriſconſulti ac Theologi Eccleſiæ illius. Adde etiam uſitatum ex vetuſtiſſimo more Carmen Syriacum in Azymis Paſchalibus, הא לחמא דעניא די אכלו אבהתנן בארעא דמיצרים וגו' *Hic eſt panis ille ærumnoſus quem comederunt Patres noſtri in terra Ægypti*, &c. De quo videſis *Sepher Colbo* fol. 55. col. 2. & Joſephum Scaligerum lib. 6. de Emendat. Temporum,

rum, pag. 53⁴. Quæ verò Judæi recentiores habent, passim prostant in Ritualibus illis מנהגים *Officiis*, *Ritualibus*, seu *Vsibus Solennibus* dictis, (Judæorum in Hispania, Lusitania, Polonia, Germania, alibi degentium) & in libro *Maharil* & מחזור seu *Precum* & *Hymnorum Cyclo*. In his quidem vetusta sunt non pauca. Etiam & Titulus in illorum pleriſque מאה ברכות *Centum Benedictionum* habetur. Sed quoniam non sine interspersis multimodis recentiorum inventis; ideo meritò non ita per se, ab eis qui vetustatis arcana heic cordatè venantur, pendi solent. Et videsis quæ subjunguntur ex eorum Ritualibus Genebrardi Chronico. Quæ verò in Pandectis occurrunt Talmudicis aut ex eis à Magistris celeberrimis docentur, majoris multò, in disquisitione hujusmodi, sunt momenti. Verum est, fateor, etiam & Talmudicum corpus utrunque diù post Christum, etiam diù post Excidium Urbis, congestum. Sed ita congestum, ab eis qui morum Majorum & tenacissimi fuere & scientissimi, etiam & intra tam pauca a Christi natalibus secula congestum, ut qui dubitet an eis, quæ de moribus ejusmodi ibi tradantur, fides fuerit habenda historica, næ ægrè, puto, credet is Observationibus, verbi gratiâ, Astronomicis, Aristyllo, Hipparcho, Timochari, Menelao, aliis a Ptolemæo in Magna Constructione tributis, aut ejusdem, ex Doctrina Apotelesmatica Chaldæorum atque Ægyptiorum seipso multò vetustiore, desumtas traditiones in Tetrabiblo non fictas esse;

De Recentiorum Iudæorum Ritualibus.

Traditionibus hisce de rebus Talmudicis fides an habenda.

esse; quoniam nempè tot annis, etiam seculis, recentior Ptolomæus, atque Autorum ipsorum Commentarii periere. Eodem paritèr Jure quidem aut negabit aut dubitabit is de testimoniis è Varrone, Ennio, Valerio Antiate id genus aliis à Livio, Plutarcho, ceteris inferioris ævi, allatis. Etiam & de nascentis Ecclesiæ rebus ab Eusebio, tot à Christo annis, sed veterum intereà Autorum libris, qui jam nullibi extant, instructo, conscriptis. Quod & æquè dicendum de Papiniani, Ulpiani, Callistrati, Modestini, Scævolæ, Jurisperitorum aliorum reliquiis in Pandectis Justiniani, qui seculis aliquot illis recentior, tantùm servatis. Et appositè, de re huic neutiquam dissimili, (id est de Ritibus & Carmine Sacro in Azymis comedendis) vir summus Josephus Scaliger, libro ante citato, pag. 537. *Hic fuit*, inquit, *vetus Ritus celebrationis Paschæ temporibus Messiæ* (Ritum illum fusiùs ante è doctrina Talmudica tradiderat) *quod vetustissimi Canones in Digestis Talmudicis manifestò probant. Nisi quis eos neget antiquos esse; quod idem ac si quis capita Papiniani, Pauli, Vlpiani & aliorum Iurisconsultorum in Digestis Iustiniani producta, neget esse eorum Iurisconsultorum, quorum nomine citantur. Quod nemo sanus dixerit.* Sed verò, utrum ex memoratarum Benedicendi ac Precandi Formularum certarum generis alicujus, apud veteres Ebræos in usu, imitatione ullas sibi Christiani veteres, adeoque Alexandrini Presbyteri heic qualemcunque suam, adhibuerint,

rint, definire meum non eſt. Certè Exemplo fortè iſtius Eccleſiæ, ſuas uſurpabant Formulas, in Sacris obeundis, certas Pagani; quarum ſpecimen egregium in Catone de Re Ruſtica cap. 141. ubi de Solitaurilibus agit. Alia apud Macrobium & in priſcis Marmoribus. Et vide, ſi placet, Barnabæ Briſſonii Formularum lib. 1. Gulielmum Stuckium in Sacrorum Sacrificiorumque Gentilium Deſcriptione, Jacobum Gutherium de Veteri Jure Pontificio lib. 4. cap. 14. alios, qui obiter de Ritibus Paganorum. Majorum autem ſive providentiâ ſive injuriâ periere Veteres illi, Atteius Capito de Jure Sacrificiorum, Trebatii libri novem Religionum, Neratii de Supplicationibus liber, Varronis rerum Divinarum libri quatuor, alii ejuſmodi unde hæc pleniùs multò ediſci potuiſſent. Mahumedanis item ſunt ſuæ Formulæ Precandi certæ, Sacris eorum fundatæ inſtitutionibus; quales tradit Aben Sina (is qui vulgo eſt Avicenna, Philoſophus & Medicus celebris) in parte 3. من الالهيات *Theologiæ* ſeu *Metaphyſices*. De divino, qui Precibus fit, cultu verba faciens inquit ويجب ان يكون اشرف هذه العبادات من وجه هو ما يفرض متولية انه مخاطب الله ومناج اياه وصاير اليه وماثل بين يديه وهذا هو الصلاة ويجب ان

Paganis certæ precandi ac benedicendi Formulæ, uti & Mahumedanis.

Avicenna *de Precandi Formulis.*

ان يسن المصلي من الاحوال التي يستعد
بها للصلاة وما جرت العاده بمو اخذه
الانسان نفسه به عند لقا الملك الانساني
من الطهارة والتنظيف وان بين في
الطهارة والتنظيف سننا بالغه وان يسن
عليه فيها ما جرت العاده بمو اخذته نفسه
به عند لقايه الملوك من الخشوع والكون
وغض البصر وقبض الاطراف فترك
الالتفات والاضطراب وكذلك يسنن له
في كل وقت من اوقت العباده لدلدا
ورسوما محمود فهذه الاحوال تنتفع
بها العامه في رسوخ ذكر الله تعلي
في انفسهم فيدوم لهم التشبث بالسنن
والشرايع بسبب ذلك وان لم تكن
مثل هذه المذكرات تناسوا جميع
ذلك مع لتقراض قرن لو قرنيـــــن

Quæ fanè non ita malè vertuntur in Metaphy-
ficæ

ficæ Avicennæ Tractatu 10. cap. 3. Nam non pauca Metaphysices ejusdem (neque enim omnia) in codicibus Latinis reperta, habentur ipsa in Arabicis ejusdem ad calcem Canonis ejus de Medicina Romæ excusi. Sic autem versio illa; *Et oportet dici* (scilicet, palàm est) *quod ex his omnibus obsequiis, id est acceptabilius per quod Agens paratur* (ita instituitur) *quasi sit loquens in Deo* (cum Deo) *& tendens in ipsum, & ad ipsum factus quasi præsens ei. Et hæc est Oratio. Vnde oportet ut Doctor doceat Oratorem dispositiones* (Modos seu Formulas Liturgicas) *quibus præparatur ad Orandum. Quemadmodum consuevit homo præparare se ad occurrendum Regi humano in munditia & decore, & ut faciat assuescere munditiæ & decori firma consuetudine* (verte potiùs, *& ut nitorem & decorem linguæ assequatur*) *& instituat eum ad modum hominis præparantis se in occursum Regum, cum humilitate, demisso vultu, compressis membris, cessans à revolutione & omni perturbatione. Similiter debet instituere Doctrinas & Dispositiones* (Modos seu Formulas) *laudabiles serviendi Deo in unoquoque tempore. Hæ enim Dispositiones prosunt vulgo ad imprimendum memoriam Dei in animalibus eorum* (lege *Dei excelsi in animabus eorum* seu *in ipsis*) *& ut devotio eorum circa leges & mores sit firmior eis propter hoc. Si enim non essent eis hujusmodi commemoratis, obliviscerentur eorum omnium post discessum unius generationis vel duarum.* Arabica sunt in Edi-

tionis Opuſculorum Avicennæ Romanæ pag. 85. Deſcriptas autem penes me habeo ſingularum hebdomadis dierum Preces Mahumedanis formatas, quibus titulus eſt دعية الايام *Preces dierum*. Atque hiſce ſubjunguntur Formulæ Precationum binæ. Altera Abrahæ Patriarchæ tributa; Altera Domino noſtro Jeſu Chriſto, velut Dominica altera, ad hunc modum;

دعا عيسي ابن مريم

Oratio alia Dominica, apud Mahumedanos.

علیهم السلام کان یقول اللهم انی
اصبحت لا استطیع دفع ما اکره وما
املک نفع ما ارجو واصبح الامر بید
غیري واصبحت مرتهنا بعملي فلا
فقیر افقر مني الي عفوک یا کریم
اللهم لا تشمت بي عدوي ولا تسوبي
صدیقي ولا تجعل مصیبتي في دیني
ولا تجعل الدنیا اکبر همي ولا
مبلغ علمي ولا تسلط علی من لا
یرحمني برحمتک یا ارحم الرحمین

Id eſt,

Id eſt, *Precatio Ieſu Filii Mariæ,*

Super quibus pax ſit. Dixit, Deus, non potis ſum depellere id quod averſor, nec adquiſivi Bonum illud quod ſpero. Et mercedem in manu habent alii præter me. Sed Pignus eſt ſeu *manet in opere meo.* (id eſt, ut puto, opera mea velut Pignus manent; necdum accepi id cujus nomine oppignerata ſunt) *Neque eſt quiſquam pauper me pauperior. Indulgentiam tuam; ô Venerande. Deus, ne opprobrio mihi ſinas eſſe inimicum meum, nec vilipendat me amicus meus. Neque ponas afflictionem meam in Religione mea. Neque fac ut Mundus ſit maximum ſtudium meum, aut faſtigium ſcientiæ meæ. Neque præfice mihi eum qui non miſerebitur mei. Pro miſericordia tua, O Miſerantiſſime miſerceſcentium.*

Quantus honor, etiam apud Mahumedanos, Ieſu Chriſto D. N. habitus.

Neque mirum videatur, quod D. N. Jeſu Chriſti aut Beatæ Virginis nomen adeò reverenter habeant Mahumedani. Ut cum de Patriarchis veteris Teſtamenti, aliisve quos magni æſtimant demortuis, ſic etiam cum de hiſce ſive ſimul ſive ſeorſim loquuntur, infrequens non eſt adjectio illa عليهم السلام *ſuper eos ſit pax;* (aut ſuper *eum* aut *eam*) quemadmodum nominibus mortuorum, quotquot ſine reverentia memorare nolunt Ebræi, ſubjicere plerunque ſolent, עליו ſeu עליה השלום *ſuper eum* aut

ſuper eos ſit pax. Et in Alcorano, ſummo cum honore mentio fit non rara D. N. Jeſu Chriſti. Repetitum legitur in Azoara 2. velut ex perſona Numinis; اتينا عيسى ابن مريم البينات وايدناه بروح القدس *Dedimus* نا *Ieſu Filio Mariæ virtutes notiſſimas* (miracula faciendi interpretatur Mahumedes Ben Achmet egregius Alcorani Paraphraſtes Mahumedanus) *& fortem eum redididmus per Spiritum Sanctum.* Salutatio item Angelica ad hunc modum ſe habet Azoarâ 3. Arabicè, ſed Latinè quintâ

يا مريم الله يبشرك بكلمة منه اسمه المسيح عيسى ابن مريم وجيها في الدنيا والاخرة ومن المقربين ويكلم الناس في المهد وكهلا ومن الصالحين

O Maria, Deus bonum nuncium tibi mittit per Verbum ſuum quod ex eo eſt. Nomen ejus Meſsias ſeu *Chriſtus Ieſus Filius Mariæ, Potens in præſenti ſeculo & futuro, ſcientiſsimus, qui loquetur hominibus in cunabulis* (infantulis) *& ſenibus, vir optimus.* Ubi Mahumed Ben Achmet Paraphraſtes expreſſim illud *verbū ſuum quod ex eo eſt* interpretatur per ولد *Filium*, nempe Mariæ tantùm. Nec enim aliter vult ſecta illa. In præſenti autem ſeculo intelligi eum ait ille potentem.

tem fore بالنبوة *prophetia*, atque in futuro بالشفاعة والدبعات العلي *Interceſsione & Præparatione cœleſti.* Compluria ibi ſequuntur quibus maximi fit apud eos tum D. N. Jeſus Chriſtus tum Evangelium ejus, uti & Azoarâ 5. Arabicè ſeu 12 & 13. Latinè, & Azoarâ 71. Latinè quæ Arabicè eſt 61, alibique in farragine illa. Et videſis Joannem Cantacuzenum in Apologia 4. κζ' περὶ Μωαμέθ. Alia de Formulis Precum Mahumedicis habes in Petri Kirſtenii Decade Sacra. Sed qualiſcunque heic ſententia ſeu Mores fuerint ſive Paganorum ſive Mahumedanorum (quorum in rebus Chriſtianiſmi perpendendis, nedum decernendis, ratio haberi parùm ſolet; neque heic habetur alitèr atque Judaiſmo concordes ſunt) id certum intereà eſt, Reipublicæ Ebraicæ ſeu Eccleſiæ illius ſingularis ac ab ipſo Numine inſtitutæ, atque in partes diſſerentium variatim trahi ſolitæ, ſcita hac de re & Formulas priſcas ſe habuiſſe, juxta ea quæ ſuperiùs oſtenſa ſunt. Quibus inſuper adjicimus vetuſtum illud de Rabbi Eliæzere, Magno dicto, & Rabbi Jochanan Ben Zacai Teſtimonium. Diſcendæ legis gratiâ acceſſit ad Rabbi Jochanan, Juriſconſultum & Theologum Hieroſolymis celeberrimum, Eliæzer ille, omnimodæ diſciplinæ ſatis ignarus. Cui Rabbi Jochanan, An nondum, inquit, didiciſti קריאת שמע ולא תפילה ולא ברכת המזון *lectionem Audi* (qua de paulò ante) *nec Precandi ritum*, ſeu *Precationem*,

tionem, nec Benedictionem Mensæ. Fatente illo se hæc planè nescire, reponit Jochanan עמוד ואלמדך שלשתן *Siste, & docebo te tres illas*, scilicet Formulas. Sic legitur in capite primo ejusdem Eliæzeris *Pirki* seu capitum. Pro temporum doctrinæ varietate aliter atque aliter quidem à nonnullis collocantur Hi in ætatum serie. Sed ita intereà, ut Christi ipsius tempori aut coævus sit aut vicinus uterque. Videsis *Sepher Iuchasin* fol. 22. a & 32. a Et de Rabbi Jochanan, res manifesta est; eum scilicet, Christo in terris agente, floruisse. Si autem libros Rabbinicos, ævi utcunque recentioris, priscâ nihilominùs disciplinâ refertos, hac de re consulere ipsos haud dedigneris qui potis es Lector, adde, si placet, supra citatis Levi Barcinonsem in *Sepher Chinok* seu *Introductorio* aut *Catechismo*, præcepto 431. & Rabbi Jacob Ben Rabbi Ascher in *Arba Turim*, tractatu *Orach Chaïim*, cap. 112, 113. & sequentia usque in 132. ubi de Octodecim, quas memoravimus, precandi Formulis ab Ezra & Consistorio suo Centumvigintivirali præstitutis, capitibus in singulis fusiùs differitur. Autor uterque, maximè Rabbi Jacob, Judæis est percelebris. Minorum gentium Scriptores persuasionis illius libens prætereo. Sed etiam è veteribus, ipsisque Pandectis Talmudicis, plura in hanc rem exhibere, non est difficile.

12.

Et Patriarcham eum crearent] Verbum quod *creare* heic reddimus, eſt صلح; eodem ſenſu aliquoties in hac periocha repetitum. Et luce clarius eſt, tantundem illud Eutychio paritèr ſignificare, tam ubi de Patriarcha, ut hoc loco, à Presbyteris ſubſtituendo, quàm ubi de eodem ab Epiſcopis conſtituendo ſeu creando paulò inferiùs loquitur. Vox ipſa, ſeu potiùs vocis notio heic uſurpata (nam & alias habet) Arabibus interpretatur *perfectum, omnibus numeris ac ritu omnimodo abſolutum, completum, undiquaq; ornatum, inveſtitum reddere*: adeoque reſpondit καταρτίζειν Græcorum quà hoc *perficere* ſeu *abſolutum* aut *completum reddere* ſonat. Ubi Græcus habet, Pſalmo 10.3. ὅτι ἃ σὺ κατηρτίσω, αὐτοὶ κατέλυσαν, quod veteribus vertitur, *quoniam quæ perfeciſti deſtruxerunt*, redditur in Arabiſmo (nam ex verſione Græca aut alia, cui Græca fons erat, Pſalmi, qui eduntur, Arabici verſi ſunt) *deſtruxerunt* ما اصلحت *quod perfeciſti*. Et Pſalmo 79. 16. ex illo Græcorum καὶ κατάρτισαι ἄμπελον ἣν ἐφύτευσεν δεξιά σου & veterum Latinorum, *Et perfice eam* (Vineam) *quam plantavit dextra tua*, Arabicè legitur واصلح pro *& perfice*. Scio quidem Maronitas in editione Romana vocabulum hoc utrobique *aptare* vertere. Nam etiam idem ſignificat *parare* ſeu

aptare

aptare aut *aptum reddere* uti & *instaurare*, quemadmodum item καταρτίζειν. videsis Epist. ad Galatas cap. 6. 1. Sed tum ex veteri τῶ καταρτίζειν eis in locis notione, tum ex consono τῶ صلح apud nostrum alia in re heic usu, de significatione quam memoravimus dubitare nequimus. At verò etiam cùm de Dignitatibus Ecclesiasticis creandis seu ordinandis loquuntur Arabes, pro eo quod est *ordinare* seu *creare* non rarò adhibent etiam verbum صيّر (uti & Eutychius heic) quod *efficere* κατασῆσαι seu *constituere* sonat, sicut & صنع id est *facere*, ut videre est in Concilii Nicæni Canonibus Arabicis.

13.

Virum aliquem insignem eligerent] sequitur in codice Antiocheno معهم فيصيروا قسيسا عوض من القس الذي اصلح بطريرك فيكونون اثنا عشر ابدا *in Presbyterum, quem sibi cooptarent loco ejus Presbyteri qui Patiarcha suffectus fuerit, ita ut in perpetuum forent duodecim.*

14.

Neque desiit Alexandriæ Institutum hoc de Presbyteris] Codex heic Antiochenus; ولم يزل الرسم

الرسم جاريا الي ايام الاسكندرس
بطريرك الاسكندريه الذي كان في
جمله الثلثمايه وثمنيه عشر فانه منع
ان تصلح القسس بطريرك وامر ايضا
انا مات البطريرك ان يحاروا من اي
بلد كان رجلا فاضلا او من الايك
الاثنا عشر او غيرهم ممن يرضا
حاله ويصلحوه بطريركا وانقطع الرسم
القديم باصلاح القسوس البطريرك وجري
الرسم لاساقفه في اصلاح البطريك
واما قولهم لم يسمي بطريرك الاسكندريه
بابا

Moris Alexandrinæ eccleſiæ quo Presbyteri tum eligebant tum ordinabant Patriarcham uſq; ad Alexandrum Patriarcham duravit.

Et duravit inſtitutum hoc uſque in tempora fermè Alexandri Patriarchæ Alexandrini, qui fuit ex numero illo 318. Sed is prohibuit ne crearent Presbyteri Patriarcham; atque inſtituit, ut quando moreretur Patriarcha eligerent ex quacunque regione uirum inſignem, ſive ex ipſis illis duodecim ſive ex aliis ut res tulerit, & Patriarcham eum crearent. Sed evanuit inſtitutum illud vetuſtum quo creabant Patriarcham Presbyteri, & ſecutum eſt inſtitutum quo Epiſcopi crearent Patriarcham. Monuit etiam eos ne vocitaretur Patriarcha Alexandriæ Papa &c. Codicis utri-

 uſque

usque sensus videtur manifestus; eligendum nunc fuisse à Presbyteris Patriarcham, sive ex ipsis sive ex aliis; creandum autem seu ordinandum ab Episcopis. Ita nimirùm ex Alexandri Patriarchæ instituto inoleviſſe, contrà quàm ante obtinuerat.

15.

De Patriarchis Alexandrinis ab Hanania primo, usque in Alexandrum.

Vsque ad Tempora Alexandri Patriarchæ Alexandrini] Ut tum hujus tum aliorum, quorum posteà fit mentio, tempora ritè, juxta Eutychii mentem, intelligantur, Patriarcharum Alexandrinorum Laterculum ab Hanania primo usque in Alexandrum hunc, ob oculos ex eisdem, unde Origines hæ desumuntur, codicibus, exhibemus. Annis cujuslibet ipsorum tum initiorum tum præfecturæ durationis, juxta Cæsarum annos, inde item adjectis; sed & vulgaribus æræ Christianæ, ut facilius Lectori agnoscantur, simul interſertis.

Patriarcha-

Patriarcharum Alexandrinorum Laterculus, usque in Alexandrum qui Nicænæ interfuit Synodo primæ.

I	Hananias *seu* Anianus *creatus.*	Claudii Cæsaris anno 9.	Christi 51	Sedit 22
II	Abilius	Vespasiani 9	77	13
III	Cerdon	Domitiani 5	85	10
IV	Primus	15	95	12
V	Justus	Trajani 11	108	10
VI	Eumenes	Hadriani 2	118	12
VII	Marcianus, *seu* Marcus	14	132	10
VIII	Celadius *seu* Celadion	Antonini Pii 4	141	11
IX	Agrippas *seu* Agrippinus	15	152	12
X	Julianus	Antonini Philosophi 5.	165	10
XI	Demetrius	15	175	43
XII	Heraclas	Alexandri Severi 1.	222	13
XIII	Dionysius	Maximini 3	236	17
XIV	Maximus *seu* Maximianus	Valeriani 1	255	18
XV	Theon, *seu* Theonas	Aureliani 4	272	19
XVI	Petrus	Diocletiani 10	293	10
XVII	Achillas	20	303	menses 6
XVIII	Alexander	Constantini Magni 5.	310	16

Temporum apices heic non excutimus. Et multiplex sanè inter Eutychium noſtrum & Chronologos quos terimus alios in Annorum ratione diſcrimen. Etiam Octennio integro, in putandis à Natalibus Chriſti annis, à Chronologia vulgari diſſidet. Expreſſim ubi de Hegiræ Mahumedanæ initio agit, (quod ſcilicet anno Chriſto vulgari 622 tribui paſſim ſolet) وعن inquit المسيح سيدنا الي الهجرة *Et à Chriſto Domino noſtro uſque ad Hegiram anni ſunt* سنة ستمايه واربعة عشر 614. Secundùm quos, etiam ſuos in tempore digerendo deducit. Sed hæc aut hujuſmodi alia extricandi aut diſcutiendi hic non eſt locus. Certè de Octennii ejuſmodi diſcrimine, conſonus eſt in anno Nicæni Concilii primi deſignando, Dorotheus Monembaſiæ Metropolita ut videre eſt inferiùs numero proximo. De Patriarcharum interea hac ſerie, monere viſum eſt; Secundum, qui Abilius vocatur ac in Ms. quo utimur Catalogo non contemnendo ſcribitur Αἰμύλιος *Æmylius*, & in Codice Ms. Nicephori Chronographiæ, in Bibliotheca Londinenſi publica, Αἰβίλιος, in Codice Eutychii Alepenſi فيليطيوس *Philidium* dici, & in Antiocheno ميلتيوس *Meletium*. Prætermitti item Librarii incuriâ in Antiocheno Cerdonem. In Alepenſi

penſi autem legi ad hunc modum, وفي خمسة
عشر سنة من ملكه صير كرنيوس
بطريرك على الاسكندريه اقام عشر
سنين ومات ۞ وفي خمسة عشر سنة
من ملكه صير بريموس بطريرك علي
الاسكندريه اقام اثنا عشر سنة ومات

Et anno Imperii ejus decimo quinto (Domitiani) *erat Cerdius* ſeu *Cerdo Patriarcha Alexandrinus, qui ſedit annos X. Eoque mortuo anno ejuſdem XV erat Primus Patriarcha Alexandrinus qui poſtquam annos ſederat XII mortuus eſt.* Sed legendum planè in initio سنة خمسة وفي

Et anno Imperii ejus quinto erat Cerdius &c. Nam & ſic exigit annus XV proximo tributus, poſt finitum Cerdonis decennium. Qui Primus heic rectè vocatur, eſt Priamus in Nicephori Editionis Scaligerianæ. Sed Codex quem diximus vetuſtus ejuſdem Ms. in Bibliotheca Londinenſi publica, habet ibi Πείμος; & Eumeni tribuit annos VIII, Agrippino XII, Juliano V, Demetrio XLIII, Heraclæ XVI, aliàs, in ſerie noſtra, editis conſonus. Quod verò in Vita S. Eugeniæ, Autore incerto, legitur, Philippum Præfectum Auguſtalem in Epiſcopatus Alexandrini dignitatem evectum ſub horum tempora, id eſt, ſub Severo Auguſto, Sedemque tenuiſſe unum

annum & menſes tres, id Chronologis atque Hiſtoricis Eccleſiæ Chriſtianæ ac Epiſcoporum illius loci Catologis, adeò eſt adverſum ut planè ſpurium ſit habendum. Uti & monuit Baronius Tom. 2. anno Chriſti 204. At verò ex iam narratis liquet, uſque in quarti à Natalibus Chriſti ſeculi initium, juxta Eutychium, durâſſe inſtitutum illud Eccleſiæ Alexandrinæ, ut nimirùm è Presbyteris Alexandrinis, tum eligeretur ab ipſis Patriarcha, tum electus ab ipſis ordinaretur, crearetur, ſeu conſecraretur.

16.

De numero Epiſcoporum ſeu Patrum Synodi primæ Nicænæ.

Qui fuit ex numero illo 318.] Ex Patribus ſcilicet Synodi Nicænæ primæ, quod Concilium Patrum 318 ſignantiùs dici ſolet. Sed verò non tam indicatum vult heic Eutychius, ex ejuſdem Synodi numero fuiſſe Alexandrum hunc (quod ſatis ſcimus ex hiſtoriis Eccleſiaſticis & ipſis Synodi ſubſcriptionibus) quam ex numero illo Trecentorum Octodecim, quem nec partem ſane ſextam Epiſcoporum, qui in ea juſſu Conſtantini convenerant fuiſſe neſcio unde edoctus tradit ille. Etenim in rebus Conſtantini, diſputationem de Chriſti Divinitate inter Alexandrum hunc & Arium hæreſiarcham coram ipſo Conſtantino & comitatu ejus habitam enarrans, admodum placuiſſe ait Conſtantino Alexandri ſententiam, atque ut prorſus damnandam Arii diſplicuiſſe. Indictam igitur, Alexandri hortatu,

fuiſſe

fuisse à Constantino Synodum Nicææ, atque illuc jussu ejus accersitos Patriarchas & Episcopos orbis Romani, scilicet qui numerum 2048 complerent. Verba sunt, واجتمع في مدينة نيقية بعد سنة وشهرين للغين وثمانية واربعون اسقفا وكانوا مختلفين الاراء والاديان *Et congregati sunt in urbe Nicæna post annum & binos menses, bis mille & quadraginta octo Episcopi, judicio & persuasione invicem dissidentes.* Unamines verò Trecentos & Octodecim de Christi Divinitate pronuntiâsse, à reliquis sententiarum discrimine multiplici distractis frustrà impugnatos. Neque solùm nobis hoc tradidit Eutychius noster, verùm etiam tum Josephus Sacerdos seu Presbyter Ægyptius, in Præfatione Conciliorum Arabicè è veterum Christianorum quæ aut periere aut in Occidentem nondum pervenêre monimentis sive Græcis sive Syriacis versorum, in bibliotheca publica Oxonienſi, eandem ipsam ferè narrat historiam, tum Historicus Mahumedanus per celebris, Ismael Ibn Ali, idem ipsum de numero heic asserit. Utriusque verba, præter alia non pauca, rogatus peramicè descripsit mihi, è codicibus manuscriptis ex Oriente dudum Oxonium allatis, Edwardus Pocockius Linguæ Arabicæ illic professor, vir singulari tum eruditione tum humanitate ornatissimus. Scriptoris Christiani seu

Episcopi in Synodo Nicæna prima, juxta Eutychium, 2048.

ſeu Joſephi Ægyptii jam dicti, verba ſunt, فوافا

Numero 2048 Epiſcorum, ſeu Eutychiano, conſonus eſt Anonymus in Præfatione Conciliorum Arabicorum.

منهم الي مدينه نيقيه في مدة
يسيره الفين وثمانيه واربعين اسقفا
وذلك في سنه ستة وثلثون
وستمايه من سنين الاسكندر وهي
سنه ثلثمايه وثلثه وسبعون من سنين
اذنيوخس الانطاكي في تسعه اذام
من شهر حزيران وامر الملك بقراه
الامانه الذي كان كتبها اليه اسقف
اورسليم علي جماعه الاسقفه وقبلوا
منهم ثلثمايه وثمانيه عشر اسقفا كانوا
مثل ملايكة الله في الفضايل والتقوي
وكنجوم السما في النور والبهما

Et convenerunt ex eis Nicææ multitudo numeroſa, uſque ſcilicet ad bis mille & quadraginta octo Epiſcopos. Atque evenit hoc anno 636 Alexandri qui fuit annus æræ Antiochenæ 373 die nono menſis Haziran (qui menſis eſt Syrorum æſtivus.) *Et juſsit Imperator ut Fides quam deſcripſerat ei Epiſcopus Hieroſolymitanus legeretur Synodo Epiſcoporum. Et amplexati ſunt eam ex eis 318. Epiſcopi, qui fuere inſtar Angelorum Dei propter excellentiam*

excellentiam & virtutem, atque velut Sydera Cœli propter lucem & splendorem. Et pergens ait horum fermè universos fuisse ex eis qui in persecutionibus anteactis, membris, velut oculis, manibus, pedibus, auribus, aliis mutilati essent. Cui consonum est quod Germanus Patriarcha Byzantinus libro Ms. περὶ τῶν ἁγίων συνόδων, *de sanctis Conciliis*, hoc de numero habet. Πολλοὶ δὲ τῶν ἐκεῖσε, inquit, συνδεδραμηκότων ἐπισκόπων ὁμολογηταὶ τῆς πίστεως ἐτύγχανον, ἐν τοῖς Διωγμοῖς ἀκροτηριασθέντες ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν καὶ ἀνόμων βασιλέων, καὶ τῶν μὲν τὰ νεῦρα τῶν ποδῶν, τῶν δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἑτέρων ἄλλα μέρη τοῦ σώματος ἀποτετμημένα ἐτύγχανον ὑπὲρ τῆς εἰς Χρίστον αὐτῶν πίστεως καὶ ὁμολογίας &c. *Multi Episcoporum qui illuc convenerunt, Confessores Fidei fuerant, mutilati scilicet in Persecutionibus à Principibus impiis ac tyrannis. Ac aliorum pedum nervi excisi, aliorum oculi, uti & aliorum alia corporis membra, nempe ob eorum in Christum Fidem ac Confessionem.* Quem locum, uti & alia jam dicti Germani mecum communicavit vir singulari eruditione ac humanitate eximius Patricius Junius. Adjicit autem Anonymus ille in Præfatione Conciliorum Arabicorum وكانوا الباقون بعد هولا الثلثمايه والثمانيه عشر ممارسين مخالفين غير متفقين ايضا في اهواهم وايمانهم *Reliqui verò præter illos trecentos & octodecim variatim dissensere nec quidem inter se concordes nec in*

Germanus Patriarcha Byzantinus, de Patribus Nicænis.

Concors Numero 2048 seu Eutychiano, Ismael Ibn Ali, *historicus Mahumedanus.*

fide sua. Quod fusiùs narrat Eutychius, ut infra ostendimus. Scriptor demùm ille Mahumedanus Ismael Ibn Ali, ad hunc modum,

ولعشرين سنه مضت من ملك قسطنطين
المذكور اجتمع الفان وثمان ومايتون
اسقفا ثم اختار منهم ثلثماية وثمانيه
عشر اسقفا فحرموا اريوس الاسكندري
لكونه يقول ان المسيح كان مخلوقا
واتفق الاساقفه المذكورون لدي
قسطنطين ووضعوا شرايع النصرانيه
بعد ان لم تكن وكان رييس هذه
البطارقة بطريق الاسكندريه

Vid. cod. Bibl. 303. p. 96. N.

Exeunte anno vicesimo jam memorati Constantini Augusti, congregati sunt Episcopi 2048. Tunc selegit ex eis 318. Et anathemate feriebant Arium Alexandrinum, eo quod Christum assereret esse creaturam. Et consensere Episcopi jam memorati Constantino, & religionem Christianam publicarunt aliter atque se ante habuerat (memineris scriptorem esse Mahumedanum.) *Princeps autem Patriarcharum seu Episcoporum horum erat Patriarcha Alexandrinus.* Sic Ismael ille. Dum verò pergit Eutychius, initâ ait, de hæresi Ariana, disceptatione, alias atque alias Patres qui convenerant sententias de Natura Christi protulisse veluti Mariano-

Sententiarum in Synodo Nicæna Discrimen ingens, juxta Eutychium.

nos,

nos, Sabellianos, Samosatenses, Marcionitas, alios. Et dein Orthodoxam, Apostolicam, & à patribus 318 stabilitam sententiam fuisse narrat, Christum Deo Consubstantialem fuisse. Locum ea de re integrum intueri non pigeat. ومنهم كان يقول تبالة المسيح وهي مقالة بولص الرسول ۞ ومقالة الثلثمايه وثمانيه عشر اسقفا ۞ فلما سمع قسطنطين الملك مقالاتهم عجب من هذا الاختلاف ۞ واخلا لهم دارا ۞ واقام لهم فيها الانزال وامرهم ان يتناظروا ليتظهر مع من الدين الصحيح فيتبعه ۞ فاتفق منهم هولا الثلثمايه وثمانيه عشر اسقفا علي دين واحد ورايي واحد ۞ فتظروا باقي الاسقفه وناظروهم ۞ فافلجوا عليهم حججهم ۞ واظهروا الدين المستقيم ۞ وكان ايضا باقي الاسقفه متخلفين الامرا والديان ۞ ووضع الملك الثلثمايه والثمانيه عشر اسقفا مجلس خاصا ومجلس في

وسطهم ۞ واخذ خاتمه وسيفه وقضيبه
فدفعه اليهم وقال لهم قد سلطتكم
اليوم علي مملكتي لتصنعوا فيها ما
ينبغي لكم ان تصنعوا مما فيه قوام
الدين وصلاح المومنين ۞ فباركوا
علي الملك فقلدوه سيفه ۞ وقالوا له
اظهر دين النصرانيه وذب عنه ۞
ووضعوا له اربعين كتابا فيها السنن
والشرايع ۞ منها ما يصلح للملك ان
يعملها ۞ ويعدل بها ۞ ومنها ما يصلح
الاساقفه ان يعملون بما فيهـــا

Fuere ex eis alii, quorum ſententia erat, Chriſtum Deo conſubſtantialem eſſe. Atque hæc ſententia eſt tum Pauli Apoſtoli, tmm Epiſcoporum (qui aderant) *trecentorum octodecim. Cum verò ſententias has audierat Conſtantinus, mirabatur tot earum diſcrimina, unde, ædibus, & cubiculis eis præparatis, juſſit ut diſputationem inirent, quâ, re bino illinc controversâ, veritatem Fidei demum repertam amplexarentur. Conſenſere autem univerſi ex illis Epiſcopi 318 in fidem unam ac ſententiam unam, & reliquos Epiſcopos argumentis impugnantes, ſuam in eos ſententiam adſtruebant*

&

& fidem firmitèr retinendam manifeſtabant. Reliqui verò Epiſcopi inter ſe variatim ſententia & fide diſſiderunt. Poni fecit dein Conſtantinus Epiſcopis trecentis octodecim Sedes ipſis ſingulares & conſidens ipſe in eorum medio, ſumto Annulo, Gladio, & Sceptro ſuo, ea tradidit illis, hæc fatus. Præficio vos hodie Imperio meo, ut id efficiatis in eo quod vobis ex officio veſtro eſt præſtandum. Vt ſcilicet ea efficiatis quæ ad Fidei firmitudinem & Credentium ſalutem ſpectent. Benedixerunt ei Epiſcopi, & cinxerunt eum gladio ſuo, dicentes ei, Manifeſta fiat & Publica Fides Chriſtiana atque defenſio ejus. Et poſuêre ei Quadraginta Scripta, quibus continebantur Iura & Canones. In quibus alia fuere quibus docebatur Imperator quomodo in rebus ibi memoratis agundis ſe gereret, alia quibus Epiſcopis paritèr præſcriptum eſt, quid & quomodo ipſis faciendum. Id quod eſt كتابا اربعين verti *Quadraginta Scripta*, quod *libros* ſeu *libellos* vertere liceret. Sed quid ſibi velit heic Eutychius, dum ſic tradit, tam inſcius ſum, ut generis potius (quo etiam Canonum fortè numerus, utcunque à recepto alius, potuiſſet indicari) quam ſpeciei nomine uti mallem. Neque ad libellos ab Epiſcopis ſub initium Synodi ad Conſtantinum allatos, atque igni mandatos, de quibus obiter in Hiſtoria Eccleſiaſtica, omninò poteſt intelligi. Nec de Capitulis 40 à Latinis, totidemque à Græcis ibi tractatis, quorum mentio in Epiſto-

la Athanaſio tributa, ad Marcum Papam pro exemplaribus Concilii Nicæni. Præterire autem heic nequimus, in Præfatione quæ habetur in Codice quem diximus Conciliorum Arabico, tradi, Acta atque Diſputationes dicti Concilii libros occupâſſe quadraginta, ac dicta ſeorſim & definitiones Orthodoxorum libros quindecim, & Canones ipſos tres libros. Sed verò Controverſia antehac habita eſt aliqua, utrum Epiſcoporum in Concilio hoc Nicæno numerus minor eſſet eo qui vulgo recipitur, ſeu trecentis octodecim. Et videſis de minori ſimùl, & ſubinde incerto, Euſebium de Vita Conſtantini lib. 3. cap. 9. Gelaſium Cyzicenum lib. 2. cap. 5. Socratem lib. 1. cap. 6. Theodoretum Hiſt. 1. cap. 7. & 8. Hiſtor. Tripartit. lib. 2. cap. 1. & Nicephorum Calliſtum lib. 8. cap. 16. Adde Alphonſum Piſanum de Nicæno Concilio lib 1. Baronium Tom. 3. anno 325. num. 18. & Notas Severini Binii ad dictum Concilium, quas ipſiſſimas exſcripſit in Summam ſuam Conciliorum Franciſcus Longus à Coriolano pag. 206. Etiàm expreſſim Conſtantinus ipſe apud Socratem de Epiſcopis trecentis & περὶ τριακοσίων καὶ πλείονων *amplius trecentis* loquitur in Epiſtola ad Alexandrinos. Certè & Epiſcopos recepto numero defuiſſe octoginta ſex tradit Scriptor vetus qui Chalcedonenſis Concilii tempore floruiſſe videtur, ſeu circa 120 à Nicæno annis. Numerum autem integrum Sacerdotibus & Monachis ſupplet. Is librum conſcripſit, cui titulus, Συναγωγὴ

De Numero in Synodo Nicæna trecentis octodecim minori.

Autores eſſe, Patrum Nicænorum fuiſſe 232. Epiſcopos, reliquos gradus inferioris.

καὶ

καὶ ἔκθεσις τῶν ἁγίων πασῶν συνόδων, *Collectio atque Expositio omnium sanctarum Synodorum*, nondum typis editum, sed nuper à Christiano Ravio, Germano, Juvene literis maximè Orientalibus admodùm instructo, in Angliam, cum aliis raris ac pretii maximi Codicibus Manuscriptis, ex Oriente allatum. De Constantino Autor ille; ἐκέλευσε, inquit, κοινῷ γράμματι τοὺς ἐπισκόπους ἅπαντας ἐπὶ τὴν τῆς Βιθυνίας Νίκαιαν συνελθεῖν διὰ δημοσίων ἵππων καὶ ἀναλωμάτων. Καὶ συνῆλθον ἀρχιερεῖς μ̄ σλβ, ἱερεῖς δὲ καὶ διάκονοι καὶ μονάζοντες πς, οἱ σύμπαντες τιη, Θεοφόροι πατέρες, *Publico jussit edicto omnes Episcopos Nicææ, quæ Bithyniæ Vrbs est, convenire, nec sine vectura publica & commeatu. Et convenere Pontifices seu Episcopi* 232, *& Sacerdotes & qui Monasticam degebant vitam* 86. *Omnes simul fuere* 318, *Patres Divini.* Atque hinc etiam Dorotheus Metropolita Monembasiæ in Synopsi Miscellanea Græcobarbare conscripta pag. 238. de Constantino; ἀμὴ ἔστειλεν ὁρισμοὺς κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον νὰ μαζαχθοῦν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Καλογήρων εἰς τὸ Κάστρον τῆς Νικαίας, *Misit igitur in omnes Vrbes & loca edicta sua, ut convenirent Episcopi & Monachorum Primarii in Vrbe Nicæa.* Etiam & distinctionem parilem numeri & qualitatis convenientium habet. Καὶ κατὰ τὸν ὁρισμὸν, inquit, τοῦ βασιλέως ἐσυνάχθησαν ὅλοιτους εἰς τὴν Νίκαιαν. Καὶ οἱ μ̄ ἀρχιερεῖς ἦσαν διακόσιοι τριαντάδυο. οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ Διάκονοι καὶ Καλόγηροι ἦσαν ὀγδοηκονταέξη. ὅλοι τριακόσιοι δεκαοκτὼ. *Et secundum Imperatoris edictum convenêre universi Nicææ. Episcopi autem fuere* 232. *Sacerdotes verò, Diaconi & Monachi* 86. *Cuncti simul* 318. Et Ratio subjicitur mira de numero.

numero. Καὶ διὰ τί τόσοι μόνον ἐξελέχθησαν. ὅτι ἀπὸ τῆς χρυσῆς τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ ἕως τῆς χρυσῆς τῆς Συνόδου ἐκείνης τριῶν χρόνοι ἦσαν. *Et curnam tot ſolummodò ſelecti ſunt? quoniam à tempore Incarnationis Chriſti ad tempus hujus Synodi anni fuere* 318. Atqui à Chronologis ſummis, idque rectiſſimè, collocatur hoc Concilium ſeu initium ejus in anno à Chriſto nato 325. An octennio etiam tam Dorotheus, quam Eutychius noſter (ut ſupra tetigimus) diſcrepat in putandis à Natalibus Chriſti annis? Sed & mira eſt de hujus Concilii anno diſcrepantia; quam vide Notatam à Gilberto Genebrardo lib. 3. anno Chriſti 334. Certè Eutychius annum ei tribuit Conſtantini decimumnonum, qui receptæ Chronologiæ non ita diſcors eſt. De apicibus heic temporis hujus & tempore vero vide Joſephum Scaligerum de Emendatione Temporum, lib. 5. pag. 476. Dionyſium Petavium de Doctrina Temporum, lib. 11. cap. 41. & Baronium tom. 3. anno 325. & Alphonſum Ciaconium in Silveſtri Papæ 1. Vita, atque ipſum Canonum frontem. Certè & Beda noſter, atque juxta eum Lambertus Schaffnaburgenſis, anno Chriſti 318. collocant hanc Synodum, ut Dorotheus ille. Alii anno 314, ut Chronici incertus Autor à Petro Stevartio editus. Alii trigeſimo tertio ſupra trecenteſimum à Chriſti Natalibus annum, ut Pſellus in Carminum de Septem Synodis Fronte. Neque ille ſanè ſolus. Quod ſanè facere videntur quotquot Julium Papam in eo locum per procuratores habuiſſe

habuiſſe volunt, qua de re plura inferiùs. Cæterùm, utut ſe res hæc habuerit, Ratio iſtiuſmodi Dorothei ſimplicitèr ſumta futilis magis non eſt quam illa quorundam altera, qua numeri militum 318 Abrahæ hunc divinitus imitatorem fuiſſe vaniſſimè eſt exiſtimatum. Jamverò non ſolùm Epiſcopos ſed & minoris dignitatis Miniſtros, veluti Presbyteros, Diaconos, alios, Synodo tum interfuiſſe tum ejuſdem negotiis ſe palàm variatimque immiſcuiſſe manifeſtum eſt, tam ex Euſebio, quam ex Gelaſio, aliiſque. Vide Euſebium de Vita Conſtantini lib. 3. cap. 9. & Gelaſium in Actis Synodi lib. 2. cap. 36. Atqui Teſtimonia ſunt vetuſta, de numero illo 318 Epiſcoporum, eaque & expreſſiſſima & perquam magni habenda. Veluti apud Epiphanium in Hæreſi 69. Juſtinianum in Novella 131. cap. 1. Ruffinum lib. 10, cap. 1. Qui quidem omnes Synodo ipſa licet recentiores, vicini tamen. Adde excerpta Chronologica in Theſauro Scaligeriano pag. 69. & recentiorum quamplurimos perquam obvios, idem atteſtantes. Quæ etiam Euſebio ipſi tribuuntur habent eundem numerum in Chronico, numero 2337. Sed nemo heic mihi S. Athanaſio æquiparandus. Is ſcilicet, Archidiaconus tunc Alexandrinæ Eccleſiæ, cum Alexandro Patriarchæ ſuo, cui proximè ſucceſſit, teſtis interfuit oculatus. Atque diſertè is in Epiſtola ad Epiſcopos Africanos, ἡ ὁπωσοῦν καὶ, inquit, γέγονεν ἡ ἐν Νικαίᾳ Σύνοδος τριακοσίων δεκαὲξ καὶ ὀκτὼ συνελθόντων Ἐπισκόπων, *Teſtimonia de Numero receptiſſimo Epiſcoporum 318. in Synodo Nicæna.*

Universalis Nicæae Synodus

dus celebrata fuit, convenientibus Episcopis 318. Quod itidem habetur in Epistola ei tributa ad Marcum Papam pro exemplaribus Concilii Nicæni. Ea nomina ipse descripserat singula in libro, Synodico dicto, ut memorat Socrates Hist. 1. cap. 9. Liber autem is diù est quod periit. Saltem in Occidente nullibi reperitur. Sed de Nominibus, statim plura. Quin & alibi habet Athanasius quod manifestò adversari videtur eis, quæ narrat Eutychius noster aliique de tot heic dissidentium sententiis. In Oratione 1. contra Arianos, εἰ γὰρ, ait, ἐπίστευον ὀρθῶς ἠρκοῦντο τῇ ἐν Νικαίᾳ ἐκτεθείσῃ πίστει ὑπὸ τῆς οἰκουμενικῆς Συνόδου, *Si enim rectè crederent, contenti essent fide in Nicæna Vrbe promulgata ab universa Synodo Oecumenica.* Sic enim verto, non ut vulgo, *Fide in Nicæa ab universi orbis Concilio promulgata.* Aliud esse videtur Universam Synodum, seu Universos, memine singulorum contradicente, consensisse aut promulgâsse, aliud Concilium Universi orbis id feciſse. Id enim, ex recepta majoris partis autoritate, civilitèr fieri potest, etiam reclamantibus singulorum compluribus. Quod & factum quidem in Synodo illa, qualiscunque fuerit numerus, scimus ex eo quòd essent qui dissentirent Arriani, aliique etiam Episcopi. Videsis Bartholomæum Caranzam in Summa, & Alphonsum Pisanum sub finem lib. 2. præter vetustiores; ut Ruffinum lib. 10. cap. 5. Socratem lib. 1. cap. 5. Nicephorum lib. 18. cap. 18. & Acta Metrophanis & Alexandri apud Photium. Atque hactenus

nus de numeri Trecentis Octodecim minoris, atque ipsius demùm numeri testimoniis. Quod verò ad Majorem attinet, numerum, Sozomenus quidem paulò auctum voluisse videtur lib. 1. cap. 16, ubi Episcopos adfuisse scribit, ὡσεὶ ἀμφὶ τριακοσίους εἴκοσι, *circa trecentos viginti aut plures.* Et quicquid habuerit Eusebius in Historia ejusque sequaces de numero minori, expressim intereà sit, loco paulò ante citato, fuisse in Concilio hoc Presbyteros, Diaconos, aliosque Ecclesiæ Ministros quorum οὐκ ἦν ἀριθμὸς εἰς κατάληψιν, *Numerus non poterat comprehendi*, uti & Cassiodorus in Hist. Tripartit. lib. 2. cap. 1. Sed verò an De Episcopis, quatenùs à Presbyteris tunc utcunque discriminabantur, loquantur Eutychius reliquique ante heic citati, dum 2048. eos fuisse asserunt, manifestum mihi satis non est. Rem undiquaque extricare, nimis est difficile. Atqui interea haud cuiquam ideò displiceat Numerus hic, qui portentosus proculdubio videbitur, quoniam tritis in Provincialibus & Notitiis quibus utimur Episcopatuum adeò sit dispar. Vide si placet Auberti Miræi Notitiam Episcopatuum, & veteres quas exhibet Geographia sacra Caroli à S. Paulo. Ne partem quidem dimidiam Numeri Eutychiani in Orbe Christiano ibi reperies. Verùm aberramus nimium non rarò nec leviter, dum de veteris Ecclesiæ Christianæ nondum in Rempublicam aliquam seu Imperium civile receptæ, nec ad ejusdem Formulam in Præfecturis qualibuscunque

De Numero Patrum Nicænorum trecentos octodecim excedente, testimonia.

Monitum, de Episcopis eorumque seculis in illis vetustioribus, Numero decernendo.

diſpoſitæ Rebus ac Perſonis judicium temerè ferimus ex eis & eorum norma, quæ poſt ejuſmodi Prefecturarum ſacrarum diſpoſitionem in uſu. Nam ante Conſtantini exitum ſeu tempora proximantia, Præfecturæ ſacræ non inſtar civilium aut ad earum ſive amplitudinem ſive anguſtias, ut ſeculis recentioribus, conſtituebantur. Et tunc Formula ea cœpit & progreſſus ſuos dein habuit, juxta doctiſſima atque appoſitiſſima Petri Berterii Pithana, ac diſſertationes aliquas de Regionibus Suburbicariis nuperas, quæ Vetuſtatis Eccleſiaſticæ ſtudioſis quantivis ſunt ſemper habendi pretii. Abſque illis ſeu Rationibus ac Teſtimoniis priſcis quibus utuntur, hallucinatio non rarò irruit ſolennis, & judicium nimìs præceps. Seculis illis vetuſtioribus ſeu Conſtantino coævis (quorum Notitiæ ſeu Provincialia quibus utimur, non ſunt) contractiores proculdubio fuere multò, adeoque multò numeroſiores Parœciæ, Diœceſes, ſeu Eccleſiæ quas pro re nata atque ut res ea ferebat, ſive ex perſuaſione ſive ex compromiſſo (nam hactenus imperium propriè ſumtum in Eccleſia Chriſtiana nullibi erat) curabant Epiſcopi, limites fortiti quos nunc planè neſcimus. Et Conſtantinus in Epiſtola ad Chreſtum Syracuſanorum Epiſcopum (apud Euſebium lib. 10. cap. 5.) ait ſe aliàs in Arelatenſem Synodum convocari mandâſſe πλείους ἐκ διαφόρων καὶ ἀμυδρῶν τόπων ἐπισκόπους. Quod dum bene quidem vertitur, *Plurimos Epiſcopos ex locis diverſis, & propè infinitis*, & breviuſculè

breviſculè iteratur ab eodem in Epiſtola ad Alexandrinos, (ubi ait ſe convocâſſe in Urbem Nicænam τὸς πλείους τῶν ἐπισκόπων, *Pleroſque Epiſcoporum*, ut legitur apud Socratem lib. 1. cap. 6.) non videtur ſanè admittere Epiſcoporum Chriſtianæ Eccleſiæ tunc temporis numerum intra trecentorum octodecim, aut quadringentorum cancellos retineri, tametſi Synodo illi Nomina ſubſcripta longè ſint pauciora. Nam etiam ante hoc tempus in Ægypto & Africa ſolùm, fuiſſe Epiſcopos ἐγγὺς ρ, *propè centum*, legitur in Actis Metrophanis & Alexandri apud Photium Codice 250. Etiam conſentiunt Scriptores, ex toto Orbe Chriſtiano illuc accerſitos eſſe Antiſtites ſacros. Quid quod ſcimus, monente Epiphanio, Urbes multas plures Epiſcopos, non, ut antiquitùs Alexandriam, unicam ſemper habuiſſe. Sic ille Hæreſi 69. 6. Etiam ut Catholici Epiſcopos ſuos, ita & Hæretici in eiſdem Urbibus ſeu Diœceſibus ſuos ſæpe habebant. Quod ex Conciliis maximè Africanis ſcimus & pluribus oſtendit Joannes Fileſacus in Tract. de Epiſcoporum Autoritate cap. 10. §. 5. Neque abſonum eſt ut etiam tempore Nicæni Concilii morem illum obtinuiſſe credamus, cum Meletiani, Ariani, alii diverſæ invicem perſuaſionis adeò ſcaterent. Quocirca ratio ſuperiùs dicta neminem deterrere debet quo minùs, ſi nil obeſſet aliud, fidem habeat heic Numero Eutychiano. Etenim cum & alii id aſſerant, & Eutychius Alexandrinus ipſe Patriarcha, & Orthodoxus

& Hæreſi Arianæ hoſtis infenſiſſimus, necnon rerum veterum, maximè Eccleſiæ ſuæ, indagator fuerit diligentiſſimus, abſonum ſanè non eſt credere eum de Synodo Nicæna cujus Primaria etiam ferme ſola Alexandriæ nata eſt cauſa, ſive ex Eccleſiæ ſuæ archivis, ſive ex aliis Orientis quæ temporis injuria nobis invidit monimentis, tum cognoviſſe nonnulla quæ Græci, qui ad nos pervenerunt prætermiſere, tum vera de eis narrâſſe. Atque Acta Synodi illius ipſa, unde hæc dignoſci certiùs potuiſſent, ante ſecula abhinc multa, puto periere. Certè tantam in orbe terrarum tunc temporis Epiſcoporum ſegetem mirari forſan deſinet, quiſquis crediderit quod de B. Patricio Hibernenſi Antoninus & Vincentius tradunt; eum ſcilicet ſolum Eccleſias fundâſſe CCCLXV totidemque Epiſcopos ordinâſſe, præter Presbyterorum tria millia. Qua de re conſulas plura apud præſtantiſſimum virum Jacobum Uſſerium Archiepiſcopum Armachanum in Brittannicarum Eccleſiarum Antiquitatibus pag. 950.

De Nominibus Patrum 318 Nicænorum.

Ut verò de Numero, ſic & de Nominibus Epiſcoporum ac Patrum Nicænæ Synodo ſubſcriptis ſolliciti ſunt qui Origines ſcrutantur Eccleſiaſticas. Epiphanii ævo extabant (ut ait ipſe Hæreſi 69.) nomina Epiſcoporum ſeu Patrum illorum 318 quæ viderat aut in libro illo Athanaſii Synodico quem ſupra è Socrate citavimus, aut in actis aliis Synodi ejuſdem, ſive ab Alexandro Patriarcha Byzantino, ſive ab aliis conſcriptis,

scriptis, quæ nobis invidit aut temporis aut Hæreticorum injuria. Concilia edita habent quidem non pauca in subscriptionibus Patrum Nomina (in quibus etiam Chorepiscopi complures ac Presbyteri aliquot) sed satis depravata, nec quæ numerum Trecentorum Octodecim aut explent aut propiùs omnino accedunt. Neque enim ducentos triginta attingunt, sive in subscriptionibus Concilio ipsi olim adjectis, sive in eis quas Alphonsus Pisanus ex Vaticano Codice emendatas auctasque exhibere se dicit. Certè Numerus in subscriptionibus editionis Crabbianæ, quam satis sequitur Pisaniana, Biniana, & Romana, 224. non excedit, utcunque literæ quæ adjiciuntur in Crabbiana Numerales, 232. primò intuenti falsò ostendunt. Numerum scilicet ipsum quem supra notavimus ex vetusto Scriptore nondum typis edito, qui 232. Episcopos interfuisse, uti & Dorotheus Monembasiensis, expressim scribit, & residuos seu 86. dignitatis inferioris seu Presbyteros & Monachos facit. Subscriptiones hujus Concilii Græcas nullibi in editis habemus, nisi excipi velis pauculas apud Gelasium Cyzicenum lib. 2. cap. 27. Nam & Græcum quod Romæ prodiit Latinas duntaxat idque juxta Crabbianum habet. Et Petrus Crabbus ait se exemplaribus usum vetustis quatuor, sed tum depravatissimis, tum invicem mirum in modum dissidentibus. Præfigitur plerunque Subscriptionibus quæ restant, *Subscripserunt trecenti decem & octo Episcopi qui in eodem*

dem Concilio convenerunt. Fertur autem, inquit Alphonſus Piſanus, in Manuſcripto Codice integrum ſubſcribentium numerum haberi apud Sambucum Pannonium Viennæ Auſtriæ. Quo dum caremus, non ingratum curioſioribus forſan erit, Subſcriptiones Arabicas, ab eis quæ vulgò leguntur plurimùm, ſive Ordinem ſpectes ſive Nomina, diſcrepantes, ſed Numerum intereà ipſum Trecentorum Octodecim (qui tamen univerſi nec ſunt Epiſcopi) explentes, ſubtexere. Ex Joſepho nimirùm Ægyptio qui Bibliothecæ Oxonienſis Publicæ Codex eſt Ms. cujus ſupra meminimus. Deſcripſit mihi vir, quem honoris cauſa etiam ante nominavi, eximius, Edwardus Pocockius. Occurrunt ſanè in illis quæ captum noſtrum ſuperent non pauca. Nonnulla quidem quæ nec benè legi poſſunt, utpote punctis diacriticis carentia. Modum ac Ordinem Subſcriptiones iſtæ præ ſe ferunt in Codice illo ejuſmodi, ut Nomina Perſonarum minio, locorum atramento exarentur. Agmen ducit Silveſter Epiſcopus Romanus. Neque adeò refragatur quod receptum eſt, nec a vero alienum (tametſi Silveſtri præſentiam ejuſmodi admittas) Silveſtrum neutiquam ipſum interfuiſſe, ſed Victorem & Vincentium Presbyteros, ut Procuratores illuc miſiſſe. Nam dum hi nomine aderant Procuratorio, & ipſum Silveſtrum ſatis civilitèr adfuiſſe atque in Subſcriptionibus ei locum eſſe debitum eſt forſan, nec immeritò, exiſtimatum. Nam itidem Scriptor ille vetuſtus quem ante

citavimus

citavimus, ut ejusdem cum Synodo Chalcedonensi xvi, nondum typis editus, post verba superiùs descripta de Patrum Nicænorum Numero, ὧν οἱ μὲν, inquit, ὀνομάτων ἦσαν ὕπατοι, Σίλβεστρος καὶ Ἰούλιος οἱ τῆς παλαιᾶς Ῥώμης πρόεδροι· αὐτῶν μὲν ἑκάτερος παρεγένετο Βίκτωρ καὶ Βικέντιον, ἑκάτερος ἀνθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν οἰκεῖον τῆς ἀρχιερωσύνης χρόνον τῇ κοινῇ παρεῖναι συνελθούσῃ περιαλλόμενοι, ἀνδρὰς συνετοὺς καὶ ἱερεῖς. *Quorum illustriores fuere Silvester & Iulius Veteris Romæ Antistites. Cum verò eorum neuter adesset ipse, substituit uterque pro se & juxta Pontificatus sui discrimen, Victorem & Vincentium, viros scientiâ præclaros & Sacerdotes*, qui publico illi conventui interessent. Unde etiam expressim Dorotheus Monembasiensis ait Silvestrum Papam Romanum interfuisse. Cæterùm qua ratione ad Julii Papæ tempora Synodus hæc attineat non satis intelligo. Etenim in Pontificatum, juxta recipiendam Chronologiam, evectus Julius anno Christi vulgari 337, seu post excessum Constantini, id est, sub novennium à Synodo finita. Verum & alii tantundem de Julio memorant. Sic Sozomenus lib. 1. cap. 16. & Hist. Tripartit. lib. 2. cap. 1. Atque Germanus Patriarcha Byzantinus supra memoratus in libro Ms. de Synodis, Παρῆν, inquit, ἐκεῖνος Ἰούλιος Ῥώμης, *Aderat ibi Iulius Romæ Antistes* inter alios. Et in editionibus aliquot Hermanni Contracti Julius etiam est tempore illius Concilii Papa Romanus, licet in aliis Silvestri solùm nomen retineatur. Similitèr de Julio loquuntur alii, veluti Autor Annalium incertus à Petro

Stuartio editus, & Hugo Floriacenſis in Chronico. Quin verò in Subſcriptionibus, quas daturi ſumus Arabicis, habentur etiam numeris 39. & 40. ipſi Victor & Vincentius, ut trecentorum octodecim pars. Titulus ac Formula Subſcriptionum illarum (quarum Verſionem, quoties potuimus, adjecimus; uti & Numeros, qui non nominibus ſingulis ſed diſtinctionibus Scripturæ Codicis Ms. tantùm reſpondent) hujuſmodi eſt. Ubi nomina planè neſcimus, aſteriſcos adjunximus.

هذه اسما الابا
الاقدسين الثلثمايه
وثمانيه عشر الذين
اجتمعوا بمدينه
نيقيه في مجلس
قسطنطين الملك
المومن الذي اظهر
الدين بن هلانه
الطاهر * الرهاويه
المنصور من الله
تعالي حنـــي

*Hæc ſunt Nomina Patrum Sanctorum Trecentorum octodecim qui congregati ſunt in Vrbe Nicæna, in Prætorio Conſtantini Imperatoris Auguſti & Fidelis, qui profeſſus eſt Religionem Chriſtianam, (Filius Sanctæ Helenæ * Rheavienſis, à Deo O. M. adjutus)*

juxt

اقام الدين الاول منهم سلبسطرس الرومي والاسندرس الاسندراني	*juxta quod ſtatuere de Religione illa Primarii eorum, Silveſter Romanus & Alexander Alexandrinus.*
1 سلبسطرس الرومي	1 *Silveſter Romanus.*
2 والاسكندرس الاسكندرلني	2 *Et Alexander Alexandrinus.*
3 والاسكندرس القسطنطيني	3 *Et Alexander Conſtantinopolitanus.*
4 واكيطونيوس الانطاكي	4 *Et Achitonius Antiochenus.*
5 وماكاريوس اسقف بيت المقدس	5 *Et Macarius Epiſcopus Hieroſolymitanus.*
6 ومينوفوطوس من افاصص	6 *Et Menuphotus* (Menophantus) *Epheſius.* Legendum igitur مينوفنطوس
7 وبفنوتيوس القبطي	7 *Et Paphnutius Ægyptius.*
8 واغابيوس السلقي	8 *Et Agapius* (Agapetus) *Seleucienſis.*
وفيلبس	

وفيلبس البابا كسوا	9	*Et Philippus * Babaxensis.*
اندرلوس الساري	10	*Andræas Sarianus.*
واغاثيس الاماني	11	*Et Agathias Æmonensis.*
ابياس الاسبيناني	12	*Abias Aspendius.*
ابرون الاكسوطا	13	*Abron Axiates.*
ديوسكورس الانباوا	14	*Dioscurus Ambensis.*
لاسيس البارونيكوس	15	*Lasis Berenicius.*
بطرس الاركلياس	16	*Petrus Heracleensis.* Qui Phædrius vulgo.
غاناتوس السبسطي	17	*Gennadius Sebastenus.*
صابيرن الفصارون	18	*Zepherinus Phiseranus.*
بطرس البنكر	19	*Petrus Panacrensis.*
بولص ومكسيمينوس الحبرني	20	*Paulus & Maximinus Chabareni.*
الصوص البصلون	21	*Aesius Bithynus.*
ظاميانوس الباسيس	22	*Damianus Besciensis.*
بطرس الاني	23	*Petrus Aniensis.*
انتيوخس الاكياطولاس	24	*Antiochus Capitoliadis.*

dis. Legendum igitur ✢ pro ⁂.

اثينودورس الطوريلاوس 25 *Athenodorus Dorileus.*

اوسيوبيوس الرفناني 26 *Osiobius Rhaphaneensis.*

فيلوكيانوس المندي 27 *Fælicianus* . . . . . .

باباريوس الشميساطي 28 *Piperius Samosatenus.*

مالاصص الخوري ابسكوبس 29 *Meletius Chorepiscopus.*

بولص من قيساريه الحديدة 30 *Paulus Neocæsariensis.*

حايولون الخوري ابسكوبس 31 *Hajulon Chorepiscopus.*

ليكنيوس القداللص 32 *Licinius Cabalites.*

انثيوخس الديصانيوس 33 *Antiochus Dittaniensis.*

الاانيكرس الطرابلس 34 *Hellanicus Tripolitanus*, qui in vulgatis habetur. Lege igitur و pro ر.

ابابلوليوس الواسطي 35 *Ababelulius Vasatensis.*

 فيلوركالوس

فيلوزكالوس الابارفصن	36 *Philoscelus* * *Abarpitanus.*
فينودورس الابيراصن	37 *Phenodorus* * *Abiratenus.*
يوحنا الفارسي	38 *Ioannes Persa.*
فيطن قس رومية	39 *Vito Presbyter Romanus.* Hic alias dicitur Victor, seu بقطر Vincentii collega.
وفيكنتيوس قس من رومية ايض	40 *Et Vincentius Presbyter etiam Româ missus.*
اوسيوس الكبردونيس	41 *Osius Cordubensis* proculdubio. Legendum igitur الكوردوبيس.
بغاسيوس الارياكاطا	42 *Pegasius Ariacatanus.*
لوكينوس الفالون	43 *Lucinius Phalonitâ.*
كردابابادوس الدكيادودواص	44 . . . . .
صاكي الماكاطونيوس	45 *Dacus Macedoniæ.*
اوسيبوس الطورطوطن	46 *Eusebius Turtutanus*

ثرونيوس

47 Thronius Taraſſenſis ثرونيوس الطارس

48 Cleonicus Petalienſis. كلاونيكوس البالياس

49 Alexander Theſſalonicenſis. الاسكندرس الثالصلونيكي

50 Thavias Edeſſenus. ثاوياس الاذياس

51 Antonius * Abnon. انطونيوس الابنون

52 Marcellus * Aſuaon. مارکللس الاساون

53 Neſtus * Nebon. نسطوس النبون

54 Arthemas Sardicenſis. لرثامس السرديقي

55 Andræas Chorepiſcopus. اندراوس الخوري اسكوبس

56 Elphænon * Aniphanias. الفنون الاذيفانياس

57 Paraxius Arniſſenſis. بارالكسيوس الارونيص

58 Nicetas Budiates. نيكيطا البوطاطس

59 Moſes Caſtabalenus. موسي الكسطلاس

60 Ælius Claudiopolitanus. الاص الاكيلونيوبولس

61 Silvanus Metropolitanus. سيلويون المطروبولص

انطونيوس

62 Antonius Antiochenus. انطونيوس الانطاكي

63 Aphrodisius Matthanensis. افرديسيوس المتصون

64 Euphrasius Chorepiscopus. افرسيوس الخوري ابسكوبس

65 Elidamas Chorepiscopus. الطاموس الخوري ابسكوبس

66 Rhodon Chorepiscopus. روصن الخوري ابسكوبس

67 Alirodorus * Argusensis. الرودروس الاركوس

68 Rhothymus Chorepiscopus. روثيموس الخوري ابسكوبس

69 Phytoæus * Tybatartenus. فوتووايوس الصوبيبصرصون

70 Aurelius Sebastenus. اريلس السبسطي

71 Silvanus Aphtitenus. سيلوانوس الافطوطو

72 Æœoras * Taganniensis. ايايوارس الداصونيطن

73 Paulus Maximinopolitanus. بولص المكسيمينوبولس

بطروفونس

74 بطروفونس *Patrophanes* fortè *Axiopolitanus.*
الاكسيبوبولاس

75 ماريدنوس الفاينتكس *Marinus* fortè *Phœnicius.*

76 بغنس الدمشقي *Phanes Damaſcenus.*

77 ثاودورس الصيداني *Theodorus Sidonius.*

78 استافانوس الكوريكا *Stephanus Cyzicenus.*

79 افسطاسيوس السرياسوا *Euſtathius* . . . . .

80 نسطر السوادون *Neſtor Suodonenſis.*

81 ثاورس الواصوني *Theoras Vadenſis.*

82 بولص الاراضي *Paulus Aradenſis.*

83 كيرللس الوافاييضوروس *Cyrillus* . . . . . .

84 امونيوس الافروديكياس *Ammonius Aphrodiſienſis.*

85 ايوجناتيوس الابوللوديا *Eugennadius* * *Abulobienſis.*

86 لبطوريس الكسراطو *Leptoris Chaſirates.*

87 افسابيوس الماليطوابولص *Euſebius Miletopolitanus.* Miletius fortè in Vulgatis.

88 بولينوس الاصابون *Paulinus* * *Atabon.*

ماكانونيوس

ماكادونيوس الموسيكاون	89	*Macedonius Muzucensis.*
مانيكيوس الابيفانيوس	90	*Menichius Epiphaniensis.*
منحوس الغيغرن	91	*Mancus * Gegirensis.*
مارن المزماثون	92	*Maran * Mismathon.*
روكيسدوس البلكادي	93	*Rochisius * Belgidensis.*
ساورينن الردوسطاوس	94	*Severinus . . . . .*
منذس البياطون	95	*Mendesius * Biatianus.*
اكرينس العدلادلساس	96	*Acharinus . . . .*
حاداددوس الوسيسطس	97	*Gennadius * Vasistensis.*
سابيرون الصوصوماون	98	*Saviro* seu *Severinus * Tutomaon.*
ضوريطس الداداون	99	*Zurites . . . . . .*
ثاوطولوس اللادقي	100	*Theodulus Adachenus*
زوسيماس الغاطاطن	101	*Zosimus * Getatensis.*
اسكراطس العلرطي	102	*Socrates * Ælartensis.*
ادلفيوس مكرينوا	103	*Adelphius Macrianensis.*

ابيفانيوس

ابيغانيوس وابوللينار يوس الرفباني 104 *Epiphanius & Apollinarius, * Rhaphabanenſes.* Fortè legendum الرفناني *Raphaneenſes*, ut nomine 26.

اسطاثيوس الاريوسيس 105 *Euſtathius * Arioſenſis.*

سركيوس البيرو 106 *Sergius Berenſis.*

انغيلوس الرهاوي 107 *Enphilus Rheavienſis.*

كركلليانوس القرطاجني 108 *Cæcilianus Carthaginienſis.* Nam legendũ كاكلليانوس Videſis Chriſtophorum Juſtellum in Notis ad Codicem Eccleſiæ Africanæ, pag. 12.

الاسكندرس الثاصالونيكي 109 *Alexander Theſſalonicenſis.*

طاكوس التوطاياوس 110 *Tagus Thytienſis.*

ديكليوس الاسيربون 111 *Decelius Serbinenſis.*

نسطرس الاسكون 112 *Neſtorius * Aſchonius.*

فاراكس

113 *Ferax Edebeſſius.* فاراكس الاديباس

114 *Aſtropus* ..... اسطروذوس البغاسيداس

115 * *Miaulus* ..... مداولس السصروذا

116 **Facinus Babaunisbas.* فاسنوس البابادونيسبس

117 *Euſebius* ..... اوسابيوس التاودكياس

118 *Ætius* * *Meſadenſis.* ايسيوس المسص

119 *Paraxius Varanenſis, & Paulus & Baſianus Chorepiſcopi.* داراكسيس ولرني وبولاوس وباسيانوس الخوري ابسكوبس

120 *Chærilus Icoſienſis.* كيرالس اليقوصي

121 *Gelaſius Salaminius.* Lege igitur الصالامنيس حالاسيوس الصالاصنيس

122 *Aquilas Chorepiſcopus.* اكيلاس الخوري ابسكبوس

123 *Timotheus Bereſenſis.* تيموثاوس البيروسيس

124 Fortè *Marinus* (ن pro د ſubſtituto) *Chalcedonenſis.* Et vide numer. 188. دارينس الخلكيدوني كيرلس

125 كيرلس الكبروا Cyrillus Chabrenſis.

126 افتيسيوس الغامي Eutychius Pamienſis.

127 غروغريوس الابولوسوا Gregorius Abulenſis.

128 ابينوس الخوري ابسكوبس Abinus Chorepiſcopus.

129 مناياس الخوري ابسكوبس Maneas Chorepiſcopus.

130 طراكوديناطس البرونوا Tragodenatus Beronenſis.

131 اولاليوس الخوري ابسكوبس Eulalius Chorepiſcopus.

132 ثاوفيلوس الزبلي Theophilus * Zebelenſis.

133 داكيوس الباسينوس Dacius Baſianenſis.

134 ميغاسيوس السرديقي Megaſius Sardicenſis.

135 خريصوذس الذي تغسير بالهيكل * Chritonus à Templo denominatus.

136 زوكسينوس الاسكندري Zeuxinus Alexandrinus.

اطاماناطس

اطامانطس الكينوبياردوس	137	*Adamantus* * *Cinobiarius.*
الطافاوس وغانوس الرومي	138	*Eldafius & Canus Romani.*
يوظامس البرصن	139	*Iotames Berytius.*
ضوريانس البالاثاوس	140	*Syrianus Ballathensis.*
اليبيوس المانوس	141	*Alypius Manesiensis.*
فيلبس السيريادوس	142	*Philippus Syrienensis.*
اثناسيوس العارايرس	143	*Athanasius* . . . .
ابيالوس الظاطون	144	*Abialus Tatuensis.*
يعقوب النسباب	145	*Iacobus* . . . . .
حارانوس النابلسي	146	*Caranus Nabalensis.*
تيطس البارا ثينوا	147	*Titus Baratthenus.*
كليروديانوس الباصاصاليوس	148	*Clerodianus* * *Basasaliensis.*
طيمن البانوبنوا	149	*Timon Banubensis.*
افلاسيوس الطايتاس	150	*Aphlasius* * *Taithensis*
ثاوفيلس الغنثوبوليس	151	*Theophilus* * *Genetopolitanus.*

كاسيميوس

152 *Chasimius* * *Biroaschensis.* كاسيميوس البيرواسكيس

153 *Achytabulas* * *Chasburensis.* اكوصابولاس الكسغوروا

154 *Sergius* * *Palmisensis.* سركيوس البلمسي

155 *Cyriacus* * *Abarimnitensis.* كيريكس الابريمنيطس

156 *Theodorus Tarsensis.* ثاودورس الطرسوسي

157 * *Eliniptan Ægogonesius.* الينبطن الاغوكونوا

158 *Dorotheus* * *Talusbarensis.* دوروثاوس الثالوسبر

159 *Avenarius Eutychianus.* ابيناريوس الافتيشيس

160 *Tiranus* * *Esnebensis.* ثيرانوس الاسنبوا

161 * *Pelusianus Bacharensis.* بلوسيادوس البكرا

162 *Pirus* * *Aristobulensis.* بيرس الارضوبولاوص

163 *Domitianus Pisanus.* دوماتيانوس البيسن

164 *Asilon* * *Hydensis.* اسيلن الحوصن

165 *Serapion* * *Atsnienses.* سرابيون الاثينوا رومانوس

166 رومانوس الصيشينوس *Romanus Ticinenſis.*

167 اسابيوس القسطنطيني *Euſebius Conſtantinopolitanus.*

168 الارنخينوس العسكلاني *Arnechinus Aſcalonita.*

169 مكرينوس البرامانيوس *Macrinus . . . . .*

170 البطوذورس الرابولوي *Pythodorus * Rabulienſis.*

171 باباذاوس الاكصون *Papadeus * Achitonienſis.*

172 اسكيلينس العري *Eſquilinus Ærienſis.*

173 بروكوبيوس السيباضن *Procopius Sibidenſis.*

174 فلكيوس المنبجي *Felicius * Membachius.*

175 زينوثيوس السلغي *Zenothius* (fortè Zenobius, adeò ut pro ذ fit ſubſtituendum) *Seleucienſis.*

176 صالاولوس الجرمانيكياس *Salaolus Germanicianus.* Fortè legendum صالامونوس *Salomonus*, ut in editis.

177 ارشيبالاوس الصوسيس *Arſibalaus Tocaſius.*

ياصواليي

178 * Iasoalir, & Pegmatus, & Seleucus Horenſes. ياصوالير وبغماطس وسالغكوس الجوري

179 Agathus Chorepiſcopus. اجاثوس حوري ابسكوبس

180 Petrus Cytheræus. بطرس الخيطارن

181 Theutotates * Caioluenſis. ثاوطوطص الغايولويا

182 Saſerus * Eſdomenſis. ساسيروس لسدومي

183 Abias Canopenſis. ابياس القنوفي

184 Anatolius Ameſenſis. اناطوليوس الاميسيض

185 Balachus * Telhuiſenſis. بالاخوس التلحويس

186 Merlaus Pelecenſis. مارلاوس البلسايس

187 Zeno Patarenſis. زينون البثروا

188 Chiron * Valiachius & Marius Chalcedonenſis. كيرون والياكوا وماريوس الحلكيدوني

189 Eugenius Nicænus. اياغينوس النيقي

190 Euſebius Nicomedienſis. اسابيوس النيكوميدي

موسي الكاسيابولون 191 *Moses* (fortè) *Cathelaunensis.*

يعقب العامي 192 *Iacobus* (fortè) *Pamæensis.*

بولص خوري ابسكوبس 193 *Paulus Chorepiscopus.*

بايسيسوس الاسكندراني 194 *Bauhicus Alexandrinus.*

اودمون الاجاينس 195 *Eudæmon* * *Achæniensis.*

لايوس القيسراني 196 *Laius Cæsariensis.*

ضوميس الطاياروا 197 *Tzomis* * *Tærensis.*

مركللس الانكارن 198 *Marcellus Ancyranus*

افتيسيوس المتابون 199 *Eutychius* . . . . .

ثيموثاوس الكياساون 200 *Timotheus* (an) *Chius?*

ميناس الكيكوسياس 201 *Menas* * *Chichosius.*

ابولاليوس السبسطي 202 *Apolalius Sebastenus.*

ثيموثاوس الكيلوسياس 203 *Timotheus* * *Chelosiensis.*

الكيبسطن الافكاريوس 204 * *Elchibasten Aphcariensis.*

كولونيوس

205 كولونيوس وروكورن القيسراني — *Colonius & Roxanes Cæsarienſis.*

206 بروكوبيوس الميلاسي — *Procopius Meleſenſis.*

207 انابصون البواسيوس — *Ambaſon * Boatius.*

208 بوليكربس البارووبوليس — *Polycarpus * Baropolitanus.*

209 * انثيضورون الاردون — *Anthidoron Ardæenſis.*

210 رومانوس السلغكي — *Romanus Seleucienſis.*

211 بثركيوس المكسيميانوبوليس — *Batrachius Maximianopolitanus.*

212 انثيضورن واغثوحانوس — *Anthidoron & Agathogenus.*

213 فلافينوس الاكيرس — *Philippinus Ancyranus.*

214 انيخس الابولياوبوليس — *Anichas Apollonopolitanus.* Adeoque pro د ſecundo legendum ذ.

215 اسيسيوس خوري ابسكوبس — *Atychius Chorepiſcopus.*

216 *Antonius Barbaleſius.* انطونيوس البارباليس

217 *Abramius Macedo.* ابرامیوس الماكاصوني

218 *Aquilius Zabulonita.* اكليوس الزبلون

219 *Amphilus Tænita.* امفيلوس الطاينون

220 *Eriſius * Diusbodenſis.* اريسياوس الديوسبودوا

221 *Heraclius Ætenſis.* ايريكيلوس الايصون

222 *Lupercus Neocæſarienſis.* لوبروكس من قيساريه الجديدة

223 *Eraphyſius Colonienſis.* ارافيسيوس الكولونيوس

224 *Ameroſius Macrenſis.* اميروسيوس المكروس

225 *Ateratophilus * Binolutenſis.* اصطراطوفيلس البينولوطن

226 *Euſianus * Baſianenſis.* اوسيناس الباسيلس

227 *Eutychius * Maſienſis.* اوتسيوس الماسياس

228 *Arſacion Achriſienſis.* ارساكيون الاكريس

229 *Eunibion Abtalienſis.* اونيبيون الابطالون

اولاليوس

230 Eulalius * Sabbatiensis. اولاليوس السيطياس

231 Antiochus . . . . . انتيوخس الربداصون

232 Arthasius * Succhatensis. ارثاسوس السوكاطن

233 Pollio Beroensis. بوليون البارأوس

234 Meliphonycus Chironensis. ميليفونوغس الكيرون

235 Timotheus * Achalensis. ثيموثاوس الاجالو

236 Eranopus * Chatabunensis. ارانوفس الكاطابونون

237 Gregonius Chorepiscopus. غرغونيوس الحوري اسكوبس

238 Eunisius * Taratensis. اونيسيوس الطارأصص

239 Eunisianus * Hermensis. اونيسيانوس الحرمسيس

240 Bætulius Barsamensis. بصوليس البرسميس

241 Ælianus Chorepiscopus. غاليانوس الحوري اسكوبس

242 Eunibius Adrianopolitanus. اونيبيوس الادريانوبوليس

243 chronius Taratensis. خرونيوس الطارأطوس غرغونيوس

غرغونيوس الانولوبياطس	244	*Gregonius * Anulobiatensis.*
انطونيوس من قيسارية الحديدة	245	*Antonius Neocæsariensis.*
ثاوفانس الابيفانيوس	246	*Theophanes Epiphaneensis.*
اولاليوس الفامي	247	*Eulalius Pameensis.*
يونان الكوريكون	248	*Ionas Cyriciensis.*
اورنون الداليوبولس	249	*Arnon Palæopolitanus*
اوتيشيوس الارمني	250	*Eutychius Armenus.*
اونيسيانوس البرغامون	251	*Eunisianus * Bergemensis.*
بولس البالس	252	*Paulus * Basensis.*
اوغريونس الذوضاون	253	*Evagrianus * Dotsanensis.*
بنيفاس الفابيرون	254	*Bonifacius Fabrensis.*
داسيوس الادلفياصيس	255	*Pasius * Adelphiates.*
طاراسكيوس الفامي	256	*Tarascius Pameensis.*
اورانيوس المادون	257	*Auranius . . . . .*
اوسيوس السلفكي	258	*Osius Seleuciensis.*
السيبيسوس النابلسي	259	*Alcibitius Nablæensis*

بيلاموخس

260 *Belamochus Adrianopolitanus.* بيلاموخس الاردياديوليس

261 *Eulalius Cous.* اولاليوس القوي

262 *Paulus Pameensis.* بولس الفامي

263 *Philadelphus Populensis.* فيلادلفوس البوبولس

264 *Patronius Biopolitanus.* بطرونيوس البيوبوليس

265 Fortè legendum ضومنيس الاطروبازنطس *Domnus Trapezuntius*, qui in editis. صوه نميس الاطروباريطس

266 *Petratrapelus* * *Chasabobotsius.* بطراطرفيلس الكسبوبوثي

267 *Onisius* * *Amestridensis.* اونيسيوس الاماستريدس

268 *Chirærius* * *Asnotenus.* كيرايارِيوس الاسنوصوا

269 *Erigenes* * *Gatamensis.* اريجينوس الغصماون

غرغاييوس

270 Gregæus * Chianenſis. غريغاييوس الكينون

271 Philadeles Bantenſis. فيلادليس البنطي

272 Abianus Gangrenſs. ابيانوس الغانغرون

273 * Mathænon .... الماثينون الماردن

274 Academius .... اكاديميوس البانون

275 * Ecklamaſon Maſthenſis. اكلامسن الماسيي

276 Raphchiſius .... رفكيسيوس السديس

277 Chiſanus Seleucienſis. كيسانوس السلغكي

278 Proxianus Chorepiſcopus. بروسكيانوس الحوري اسكوبس

279 ....iſus Chorepiſcopus. دوسايسوس الحوري اسكوبس

280 Samirleſanus * Abupollinapolitanus. سامير لاسن الابوبلينابوبولس

281 Fœlix * Tabyenſis. فلكس الصاباوا

282 Phyſcon Adia.... بيسيكون الاديادون

283 Eugenius * Anorbibenſis. افجانيوس الانكريباس

افروسيوس

284	افروسيوس الرودسي	*Aphrosius Rhodesius.*
285	اليلنطودرس الكارابرس	*Heliodorus* (fortè) *Char ....*
286	استافانوس الباراطون	*Stephanus Baratensis.*
287	انيناوس الكورنين	*Æneas* (fortè) *Chornensis.*
288	بابيانوس واثاناسيوس الاوكرنياس	*Fabianus & Athanasius* (fortè) *Acharnenses.*
289	انطونيوس السلفكي	*Antonius Seleuciensis.*
290	خوروبوس الواراسين	*Chorœbus * Varasiensis.*
291	بوطاميوس الابروبانوا	*Botanius Abro ....*
292	ساكونوصويس الاكروبوليس	*Saconotius Acropolitanus.*
293	ظوروثاوس السيوبي	*Dorotheus * Siopensis*
294	اوراسيوس السمساى	*Aurasius * Semesensis*
295	كلليكس البارخويس	*Callæcus * Barachesius.*
296	اوديموس الباطارون	*Eudemus Patarenus.*
297	ثاوذورس الراصالون	*Theodorus Ratalensis.*
298	براكيطس الباراوس	*Prochytas Beroensis.*

 كلاوبيلوس

299 كلاوديلوس البندويس *Cleobulus* . . . . .

300 اياسومصن القيصراني * *Æasymton Cæsariensis.*

301 انطونيوس الكولاسارف *Antonius * Chulasarphensis.*

302 مكرونيوس الكيلادون *Macaronius Chil...*

303 البيدلوس البيانون *Bidelus Bianensis.*

304 كيراكوس الباسو *Cyriacus Basensis,*

305 نيكولاوس الميردن *Nicolaus Meridensis.*

306 اغريغوريوس من ارمينية الكبري *Gregorius ex Armenia majori.*

307 اونيسيانوس الادريانوبوليس *Onesianus Adrianopolitanus.*

كملت اسما الاثنا القدسون الثلثمايه وثمانيه عشر الذين اجتمعوا بمدينة نيقيه في زمن قسطنطين الملك والمجد الثالوث القدوس امين

Absolvuntur nomina Patrum Sanctorum Trecentorum Octodecim qui congregati sunt in Vrbe Nicæna, tempore Constantini Imperatoris. Gloria sit Sanctæ Trinitati, Amen.

Ita

Ita Codex ille Oxonienſis, Joſephi Ægyptii, qui in Ægypto floruit ibique ſcripſit ſub annum Hegiræ 790, id eſt Chriſti 1400; atque ex actis Concilii, ut ait ipſe, quæ tunc extabant, licet nullibi jam ea comperiamus Occidentales, hæc uti alia tranſtulit. In Nomine autem 4, proculdubiò legendum افسطاثيوس *Euſtathius*, non اكيطونيوس *Aehitonius*, quâ de re vide Numerum heic 17. Quod verò in Nomine 135 habetur, in Arabico quidem verbatim ſic ſonat, *cujus interpretatio eſt in Templo.* Sed fateor, quid ſibi velint verba illa, me conjecturâ ſatis aſſequi nequire. Jam vero tametſi tum in fronte ſuperioris Catologi tum in calce Numerus 318 memoratur, ipſius nihilominùs quam exhibuimus recenſionis maximus numerus eſt 307. Ceterùm ſi ex paribus illis, in numeris 20, 104, 138, 188, 205, 212 & 288 collocatis, ſingulos, id eſt ſeptem, & è trinis illis in numero 119 duos, totidemque, ex eis qui numerum occupant 178, ſumas, ad amuſſim conflabitur numerus integer Trecentorum Octodecim. Sed Patrum, non verò Epiſcoporum; quâ nomen illud dignitatem innuat diſtinctam. Et Zonaras in Annalibus, eundem memorat Patrum numerum, ἐν οἷς, inquit, ἦσαν καὶ ἱερεῖς τινὲς καὶ Διάκονοι ἀλλὰ μὴν καὶ μοναχοί *in quibus erant & Sacerdotes & Diaconi, atque etiam Monachi.* Quæ ſatis ſunt diſſona eis qui Epiſcopos faciunt univerſos, ut Ruffinus, alii paſſim. Etiam id ſatis negant ſubſcriptio-

nes in editis. Nec quidem Alexander Constantinopolitanus, qui numerum supra occupat 3, tunc Episcopus erat, sed Metrophanis Patriarchæ Bizantii vices ibi egit; qua de re videsis etiam utriusque Acta apud Photium Cod. 256. & Nicetam Choniatem in Thesauro Orthodóxæ fidei lib. 5. cap. 6. His adde quod habet Gelasius lib. 2. cap. 27. & Dorotheus Monembasiensis in Historica Synopsi pag. 238 & 239 præter Baronium tom. 3. anno 325. num. 19, & sequentibus. Quin & ex eodem loco interdum bini, interdum tres, plures etiam, adfuere. Quò puto spectat illud, plures eodem tempore Episcopos, ejusdem loci nomine ac dignitate paritèr subinde, rationes ob varias, insignitos in seculis illis vetustis; qua de re antè monitum est. In Chronico item quod Flavio Lucio Dextro tribuitur, interfuit *pro Silvestro Hosius Cordubensis* qui numerum heic occupat 41. Certè in vulgatis agmen ducit ille. Qua de re consulas Jacobum Valdesium, de Dignitate Regum Hispaniæ cap. 2 § 8 & sequentia, præter Joannem Marianam de Rebus Hispaniæ lib. 4. cap. 16, Notas Severini Binii ad Concilium Nicænum pag. 291 & 263. & Francisci Bivarii Commentarium in Dextrum pag. 376. Et advertas illud in Gelasio Cyziceno lib. 2. ubi Osius non aliter conjungitur cum Vitone seu Victore & Vincentio Presbyteris Romanis, quam ut Alexander Alexandrinus cum Athanasio Archidiacono suo. Si verò credideris Dextro illi, adfuere etiam Episcopi Hispaniarum, præter Hosium,

sium, *Hispalensis & Barcinonensis, & Natalis Toletanus & alii plurimi ex Bætica & Tarraconensi Provinciis.* Sed plurima sunt in eo Chronico quæ Dextri seculum (nam is qui obtenditur, Hieronymo coævus est) non omninò sapiunt. Interea autem, si quis Patrum qui Synodo Arelatensi sub hæc tempora interfuerint, nomina adverterit, vix dubitabit quin tum è Galliis tum ex Hispaniis adessent etiam Nicææ, quorum in subscriptionibus Nicænæ nullibi mentio. Unde etiam veri est perquam similimum haud defuisse Patrum Nicænorum cœtui Antistitem unum, imò nec plures, è Britannia nostra. Etenim Concilio Arelatensi illi primo, anno Christi 314, seu decennio aut circitèr ante Synodum Nicænam, aut ut volunt aliqui tempore Synodo huic multò proximiore, habito, adfuisse liquet ex subscriptionibus non semel editis Restitutum Episcopum, seu, ut tunc se res habuit, Archiepiscopum Londinensem. Neque ea de re dubitatur. In editione Biniana & plerisque quæ præcedunt Concilii istius, subscribit,

An ex Britannia Episcopi synodo Nicænæ interfuerint.

Ex provincia Britanniæ, civitate Londinen. Restitutus Episcopus.

Quod & passim observant qui res Britanniæ veteres tractant. Et videsis Guil. Camdeni Britanniam pag. 305. In editione autem nuperâ, quam Jacobo Sirmondo debemus, Conciliorum Galliæ, exemplar ejusdem Concilii ex codice veteri Corbeiensi exhibetur; ubi locis præponuntur, contra quam in ceteris, Episcoporum

nomina. Atque ibi, quantum ad Britanniam, ſubſcriptiones ad hunc ſe habent modum,

Eborius Epiſcopus de Civitate Eboracenſi, provincia Britannia.

Reſtitutus Epiſcopus de Civitate Londinenſi, provincia ſupraſcripta.

Adelfius Epiſcopus de Civitate Colonia Londinenſium, exinde Sacerdos Presbyter, Arminius Diaconus.

Ita ex Britannia præter Reſtitutum Londinenſem, adfuere Arelatenſi Eborius Eboracenſis & Adelfius de Civitate Colonia Londinenſium, ut heic vocatur, cum Presbytero & Diacono. Sed quidnam Civitas Coloniæ Londinenſium? Id planè in topographia Britannica nihil ſignificat. Qualis debeatur codici Corbeienſi fides neſcio. Nec cujuſnam fuerit vetuſtatis hactenùs audivi. Ceterùm ſi recipiendæ ſint ex eo ſubſcriptiones hæ, vix omninò dubitare queo (utcunque aliter alii conjectent) quin Adelfius hic fuerit Epiſcopus Coloniæ Camalodoni ſeu Camaloduni. Nimirùm celeberrimâ erat olim apud nos, dum Romanum heic viguit imperium, *Colonia Camaloduni*, quæ, cum forſan non integrè exararetur, (veluti *Col.* aut *Colon. Camalodun.* ſeu ut interdum *Camalodon.*) à librariis, quibus *London* & Londini nomen notiſſimum erat, atque interim Coloniæ Camaloduni planè ignorabile, tum ex cognatione ſoni tum ex inſcitia lectionis in *Coloniam London.* ſeu *Londin.* mutata eſt. Tacitus Annal. 12. de rebus agens Britannicis

Civitas Coloniæ camulo-duni.

ſub

ſub Claudio, *Colonia Camalodunum*, inquit, *valida veteranorum manu deducitur in agros captivos, ſubſidium adverſus rebelles, & imbuendis ſociis ad officia legum.* Loci item nomen erat *Colonia Camalodunum*, uti & loca ſexcenta Coloniæ vocabulo adjecto nomina ſunt ſortita. Tacitus lib. 14. *In Coloniam Camalodunum recens deducti, pellebant domibus, exturbabant agris* &c. Unde & in nummis Claudii habetur ad hunc modum, COL. CAMOLODON.

Idem cenſetur quod Plinio (lib. 2. cap. 75.) Camaldunum dicitur. Dioni etiam libro 60. locus ſic dictus Cunobelſini Regis regia eſt, eaque non procul à Thameſi ſita. Atque in ſaxo hoc veteri apud Onuphrium, unde Lipſius & Gruterus idem deſcripſere, memorantur Cives Romani hujus loci qui & ibi dicitur *Colonia Victricenſis quæ in Britannia Camoloduni.*

CN.

CN. MUNATIVS M.F. PAL
AVRELIVS BASSVS
PROC. AVG.

PRAEF. FABR. PRAEF. COH. III.
SAGITTARIOR. PRAEF. COH. II.
ASTVRVM CENSITOR CIVIVM
ROMANORVM COLONIAE VICTRICENSIS
QVAE EST IN BRITANNIA CAMALODVNI
CVRATOR VIAE NOMENTANAE
PATRONVS EIVSDEM MVNICIPI
FLAMEN PERPETVVS DVVMVIRALI
POTESTATE AEDILIS DEDICATOR. IIII.

Vbinam Colonia Camaloduni in Britannia ſita.

Ceterùm ubinam locorum in Britannia ſedes haberet Colonia hæc, olim inter doctos diligentioreſque rerum ejuſmodi indagatores neutiquam convenit. Vide, ſi placet, Ortelium in Theſauro. Res autem ita ſe habuit. Bina fuere, ſi libris editis fides, in Britannia noſtra loca Camuloduni, aut vocis parùmper, ut credi ſolet, ab eo deformatæ, nomine olim nota. In Brigantibus alter, alter in Trinobantibus. In Brigantibus habet Ptolemæus Καμυλόδυνον, & in Trinobantibus Καμυλόλανον. Manuſcripti Antonini codices uti & editi aliquot pro eo quod eſt in Brigantibus habuere *Cambodunum*, ut monet Zurita, quod & retineri vult Camdenus. In itinere ſcilicet à Vallo ad Portum Rutupas. Sed pro altero in Trinobantibus, ſeu in itinere à Venta Icenorum

Icenorum Londinium, *Camulodunum.* Sed Camulodunum, in editione Zuritæ, utrobique exaratur. Videsis Lipsium ad Taciti Annal. 12 notâ 75. Hanc Coloniam Camoluduni in Brigantibus, seu agro Eboracensi fuisse volunt nonnulli, inde etiam suasi, quod apud Ptolemæum proximè illud præcedit Λεγίων ϛ νικηφόρος, *Legio sexta Victrix*, quasi Victricis ibi titulus eum qui in Saxo quod attulimus Coloniæ Camuloduni tribuitur, seu Victricensis, explicuisset. Cum manifestum satis sit Legionem illam sextam Victricem ad Eboracum cui subjicitur ibi attinere. quod & postea retentum in Nummo Severi Imperatoris cujus pars aversa COL. EBORACUM LEG. VI. VICTRIX. vide Camdenum in Britannia pag. 564 & 572. Fuere autem qui etiam in Occidentali Britanniæ parte, Coloniam Camuloduni quærendam voluere, & *Cestriam* fecerunt. Alii in Scotia ponunt. Sed in Trinobantibus, adeoque in agro Essexiano alii, ut Humfredus Lhuidus, Camdenus, horumque sequaces. De loco autem, etiam illo in agro, dissident. Colcestriam esse vult Lhuidus, alii. Atque ita hujus nomen Ptolemæi Camudolano, quod pro Camuloduno ita sumitur, in Bertiana id est optima Ptolemæi editione, juxtà adjicitur. Sed tandem doctissimus ille patriæ suæ illustrator Guilielmus Camdenus persuasissimum habuit non aliud fuisse Coloniam hanc ab oppido Maldon in agro illo, *Maxima* (ut inquit ille pag. 322.) *dictionis parte etiamnum integra & superstite.*

Nec hoc ſolummodo expreſſum nominis veſtigium perſuaſit, verum etiam diſtantia à Mona apud Plinium, & ipſe ſitus in antiqua Tabula Itineraria, probationem præſtant vel apertiſſimam. Sic ille, cui & aſſenſum heic libentiſſime præbet Richardus Vitus (in Hiſtoriæ Britannicæ lib. 4. nota 31 & 36.) aliàs quidem in Camdeni ſententias libentiùs etiam & pluſquam par eſt ſæpiùs inſenſior. Ita Maldonenſibus ſeu Camalodunenſibu veteribus ſuus erat Epiſcopus. In editionibus autem Synodi Arelatenſis anterioribus pleriſque, veluti Suriana ac Crabbiana (quibus male Concilio ſecundo Arelatenſi præfiguntur, uti etiam in Iſidoriana, nomina quæ primam ſpectant) atque etiam Biniana, ſecuti ſunt Reſtitutum Epiſcopum Londinenſem, *Ex provincia Bizacena Civit. Tubernicen. Eburius Epiſcopus, Ex eadem Provincia, Civitate Culucitana Adelphius.* quaſi uterque, ſaltem prior, ex Africa fuiſſet. Sed proximè præcedunt Galli; ſequuntur Hiſpani. Et dein ſubjiciuntur per ſe Africani. Adeo ut loca ibi corrupta eſſe vix dubitandum ſit. Nec ſanè adeo difficile eſt, ut ab imperitioribus librariis, *Britannia* fieret *Bizacena*, & ex *Eboracenſi*, *Tubernicenſi*. Etiam & *Culucitanæ* initium à *Colonia* videtur. Certè ſubſcriptiones Conciliorum depravatiſſimas paſſim habemus. Nec prætereundum, in Iſidoriana collectione illa veteri, cui deeſt omninò Reſtitutus, reperiri *Ex Bitania Eburius Epiſcopus; Ex Civitate Culina Adelfius.* Ubi Culina & Bitania

tania, Britanniæ & Coloniæ satis proximant. Quemadmodum autem inter Patres Arelatenses, paulò ante Nicænam Synodum, antistites Britannici suos habuere, juxta jam dicta, locos, ita & in Sardicensi illa Generali, uti vocatur, quæ non ita multò post, nempe sub vicennium à Nicæna, celebrata est. Nam ubi de Episcopis qui illuc convenerant loquitur Athanasius, qui & ipse intererat, non solum expressim ait adfuisse aliquos ἐξ ἐπαρχίας Βρεττανίων *è Provincia Britanniarum*, (tametsi in titulo Epistolæ Synodi ipsius ad Alexandrinos inter Provincias ibi enumeratas, Britanniæ prætermittantur) verum etiam inter Episcopos qui interfuere Ῥεστίτουτος *Restitutus* occurrit sine loco, ut alii plurimi, adjecto; qui forsan ipse erat Londinensis in Synodo Arelatensi memoratus. Videsis Athanasium in Apologia 2. tom. 1. pag. 720, 756 & 767, editionis Parisiensis 1627. Jam verò anne veri cuiquam videtur simile, Conciliis binis, altero ita Nicænam paulò præcedenti, ut altero non ita diu post insequenti, interfuisse Episcopos è Britannia, nec tamen in celeberrima illa Nicæna ita intermedia, eos locum habuisse ullum; utpote ad quam universi per Orbem Christianum Episcopi edicto Cæsareo vocabantur? Sed verò observandum intereà non solùm plures multò in Arabica hac recensione haberi quam in Vulgatis Conciliis, sed & paucos sanè, ex eis qui in vulgatis, heic reperiri. Etiam deesse in Arabicis aliquot Orthodoxorum nomina, quos interfuisse

teſtantur tam hiſtorici quam ſubſcriptiones vulgatæ. Adeoque, ſive Numerum, ſive Nomina ſpectes, res eſt planè in incerto. Etiam Græculis aliquot (veluti Nicephoro Calliſto lib.2. cap. 23. & Dorotheo Monembaſienſi loco antè citato) binos Epiſcopos, Chryſanthum & Muſonium mortuos ſubſcripſiſſe creditur. Commentum ſatis ridiculum. De numero autem, atque eis qui diſſenſerunt, vide plura apud Nicetam Choniatem in Theſauro Orthodoxæ Fidei lib.5.cap. 5, 6 & 7. Locorum quidem nomina, Arabice, ſed non raro ſine punctis diacriticis in MS. Oxonienſi exarata, non pauca nobis, ut ante planè inaudita, ſic etiamnum ignota manent. Neque eſt quiſquam literis hiſce non prorſus alienus qui neſciat etiam notiſſima nomina in idiotiſmos Orientales deformata, obſcura nimis ſolere reddi. Etiam & nomina ipſa Ægyptiaca, Africana, alia quæ originis non ſunt Latinæ aut Græcæ, quamplurimùm à nominibus Græcis ac Latinis in uſu, ſæpiùs diſſidere. Verbi gratia Meletius ille inter hæreticos ſeu ſchiſmaticos nominatiſſimus, qui aut erat aut habebatur Epiſcopus Lycenſis ſeu Lycopolitanus in Thebaide Ægypti, dicitur Eutychio noſtro Epiſcopus Aſioti. وكان, inquit ille, علي مدينة اسيوط من عمل مصر اسقف يقول له ميلطيوس بري مدي لريوس ولعنه الاسكندريس البطريرك *Et erat Vrbis Aſioti,*

oti, quæ Provinciæ est Ægyptiacæ, Episcopus, nomine Meletius, quem anathemate feriebat Alexander Patriarcha. An à vocabulo illo Ægyptiaco *Asiot*, factum est Οασίτης, *Oeasitæ*, & *Avasitæ* apud Ptolemæum, Plinium, Orosium, Æthicum? Unde & Oasis magna, quæ Oasitarum Urbs est, appellatur Episcopatus ibi cujus antistes Patricius in Concilio Chalcedonensi. Sed de Nominibus plura viderint, quorum otium Geographiam curat. Accepi verò, etiam dum heic typos corrigo, Nomina Episcoporum & subscriptiones aliquot Græcas, veluti earum reliquias, quæ fuere Concilii toties memorati. Peramicè descripsit mihi ex codice MS. Bibliothecæ, quæ Oxoniis est publicæ, vir doctrinâ singulari eximius Gerardus Langbainius Oxonienſis. Transtulit olim in codicem illum Joannes Sambucus ex autographo, rogatu Laurentii Schraderi Halberstadensis, cujus ipse fuit codex. Verba, qualia sunt, apponam.

MS. Laud gr. 39

Nomina reliqua Patrum in Synodo Nicæna ex Charta Niliaca vetustissima Sambuci descripta.

. . . . . ἐπαρχίας ὀείσας ὑπόγραφα.

Ιωσὴφ ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Τυανέων μητροπόλεως τῆς λυτίας Καππαδοκίας, ὀείσας ὑπόγραφα.

Ολύμπιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Γαγγρηνῶν μητροπόλεως τῆς Παφλαγονίας ἐπαρχίας ὀείσας ὑπόγραφα.

Κυριακὸς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ημν..... Διασπολίτων, μητροπόλεως τῆς Οναείων ἐπαρχίας ὀείσας ὑπόγραφα.

Πολύδεκτος ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μυρέων μητροπόλεως, τῆς Λυκίων ἐπαρχίας, ὁρ. ὑπ.

Θεάτωρος ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σταυροπόλεων μητροπόλεως τῆς Ηβρῶν ἐπαρχίας ὁρ. ὑπ.

Τιβέριος ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς . . . . . Λαοδικέων μητροπόλεως τῆς Φρύγων ἐπαρχίας ὁρ. ὑπ.

Κοσμᾶς ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Συμβαδίων μητροπόλεως τῆς Σαλυταρίων ἐπαρχίας ὁρ. ὑπ.

Κωνσταντῖνος ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Βὴρ μετροπόλεως τῆς Λυκαίων μητροπόλεως, ὁρ. ὑπ.

Στέφανος ἐλέει Θεοῦ τῆς Αντιοχέων μητροπόλεως τῆς Παμφίλων ἐπαρχίας, ὁρ. ὑπ.

Θεόπεμπτος ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ιουστινοπολίτων ἤτοι Μωκρασηνίων μητροπόλεως δευτέρας τῆς Καππαδοκέων ἐπαρχίας, ὁρ. ὑπ.

Ισιόδωρος ἐλέει Θεοῦ τῆς Ρουγίνων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Πατακίων ὁρ. ὑπ.

Θεόδωρος ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ταρσέων μητροπόλεως τῆς προτηέων ἐπαρχίας, ὁρ. ὑπ.

Στέφανος ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Αανζαρβέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῆς Κιλικίων ἐπαρχίας, ὁρ. ὑπ.

Μακρόβιος ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σελονέων μητροπόλεως τῆς Ισαύρων ἐπαρχίας, ὁρ. ὑπ.

Ιωάννης ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀθηναῖος καὶ λεγάτος τῆς ἁγίας συνόδου τοῦ Ἀποστολικοῦ Θεσίου τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, ὁρ. ὑπ.

Γεώργιος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Βιζυήνων πόλεως τῆς Θράκων χώρας, ὁρ. ὑπ.

Ζαχαρίας ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος Λεοντοπολίτων τῆς Ισαύρων χώρας, ὁρ. ὑπ.

Θεόδωρος ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Πομπηιουπολίτων πόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας, ὁρ. ὑπ.

Γρεγόριος ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μιτυλινέων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσου, ὁρ. ὑπ.

Σέργιος

Σέργιος ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σελυμβρίων πόλεως τῆς Ευρώπης νεάνων Θράκων χώρας, ὁρ. ὑπ.

Ἀνδρέας ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μεθυμνείων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσου, ὁρ. ὑπ.

Θεογόνιος ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Νεάνων πόλεως τῆς Βεθυνείων ἐπαρχίας, ὁρ. ὑπ.

Ἀλέξανδρος ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Κυπράδων τῆς Ισαύρων χώρας. ὁρ. ὑπ.

Ἐπιφάνιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Ευχαίτων πόλεως τῆς Ελελιώτων ἐπαρχίας, ὁρ. ὑπ.

Πέτρος χάριτι Χρίστου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπίσκοπος τῆς Μεσεμβρίων φιλοχρίστου πόλεως, ὁρ. ὑπ.

Πέτρος ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σωζοπόλεων ἐπαρχίας, ὁρ. ὑπ.

..... ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος Πτοβίων, ὁρ. ὑπ.

..... ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως τῆς τῶν Κυπρίων ἐπαρχίας, ὁρ. ὑπ.

Τύχων ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως τοῦ .....

Cætera ab initio & in extremo tineæ absumsere.
Ioannes Sambucus Consiliarius & Historicus Cæsareus ex Originali misit ad L. Scradæum, anno 1583.
Originale ipsemet inspexi & contrectavi,
L. Schrader.

Fidelitèr exhibentur, ut in exemplari Schraderiano leguntur. Menda quæ sunt nonnulla in locorum nominibus corrigere nemo non potis est nisi qui nec correcta satis agnosceret. Certè quoniam, ut ante ex Alphonso Pisano monitum est, ferebatur, olim apud Sambucum, integrum Subscribentium numerum habitum esse, atque Subscriptio-

Subscriptiones hæ Græcæ ipsius Sambuci fuere & ad Schraderum ex autographo ita mutilato ab ipso sunt descriptæ, (unde par est ut credamus chartam hanc Niliacam ipsam fuisse de qua fama apud Alphonsum Pisanum manet) ideò libentèr eis heîc locum dedimus; nec aliam sanè ob causam. Ut scilicet non ignoretur quænam illæ essent olim apud Sambucum. Nam reverà Concilii Nicæni primi Subscriptiones has Græcas (qualiscunque visa fuerit charta illius Niliacæ vetustas) nemo puto credet fuisse, nisi qui hallucinatus non observaverit formulas illas ἐλέει θεοῦ, & χάριτι θεοῦ, *Dei misericordia*, & *Dei gratia*, præter alia item in hisce manifesta, recentioris multò esse commatis quàm Constantini tempora admittunt.

17.

Mos Patriarchæ Alexandrini à Presbyteris Alexandrinis atque ex ipsis solùm creandi, interdictus.

Is autem vetuit ne Patriarcham Presbyteri crearent] Ita duravit mos ille Patriarchæ sufficiendi seu creandi tum à Presbyteris tum ex ipsis solùm, per annos 250 aut circiter. De Presbyteris loquimur tantùm Ecclesiæ Alexandrinæ qui velut ejusdem Capitulum fuere atque numerum duodenarium à Marco institutum nunc sub Alexandro excessisse videntur. Nam sub eo fuere minimùm septemdecim, si non plures. Nempè tot reperiuntur in Presbyterorum Alexandrinorum subscriptionibus Epistolæ Alexandri quâ anathema in Arium prolatum testatur, apud Gelasium

ſium Cyzicenum lib. 2. cap. 3. Niſi numerum illum aut de univerſis in Alexandria Eccleſiis, aut de hiſce ſimul atque illis Patriarchæ adſeclis, ſeu velut adſeſſoribus adſiduis, non de adſeſſoribus ejuſmodi ſolùm capi velis. Certè totidem fermè habentur in ſubſcriptionibus Epiſtolæ ad Theognium ac alios Epiſcopos è Tyro profectos, apud Athanaſium, qui Alexandro proximè ſucceſſit, in Apologia ſecunda ad Conſtantium. De Eccleſiis ibi illo in ſeculo videſis Epiphanium Hæreſ. *69*, 4. & Baronium Tom. 3. anno 315. num. 28.

18.

Et decrevit ut mortuo Patriarcha convenirent Epiſcopi qui Patriarcham ordinarent. Decrevit item ut &c.] Decretum hujuſmodi, etiam œcumenicum, habetur in Canone 4 Synodi Nicænæ primæ, cui interfuiſſe Alexandrum hunc, quem decreviſſe ſeu imperâſſe ſcribit Eutychius, ſcimus omnes. Canon eſt; Ἐπίσκοπον σφόδρα μάλιστα μὲν ὑπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καθίστασθαι &c. *Epiſcopum oportet maximè quidem ab omnibus qui ſunt in Provincia (Epiſcopis) conſtitui* &c. Sed mirum adeò non eſt Eutychium canonem illum ſeu decretum Alexandro deceſſori ſuo tribuere, quem non interfuiſſe ſolum ait ſed & præfuiſſe Synodo illi. Verba ejus ſunt, وكان رئيس الجميع والمقدم فيه الاسكندريس بطريرك الاسكندرية

Sub Alexandro Patriarcha inſtitutum eſt, ut Patriarcha Alexandrinus ab Epiſcopis Ægypti crearetur.

الاسكندريه واسطات بطريرك انطاكيه
فيقاريوس اسقف بيت المقدس ووجة
سلبسطرس بطريرك رومية من عنده
قسيسين اسم احدهما بقطر والاخر
ذيكينتيوس فاتفقوا علي الفا لريوس
واصحبه ولعنوهم ولكل من يقول بمقالتم

Alexandri Patriarchæ Alexandrini dignitas in Concilio Nicæno.

Et Alexander Princeps & Præses Concilii, & Euſtathius Patriarcha Antiochenus, Et Macarius Epiſcopus Hieroſolymitanus, &, quos miſit ut Legatos, Silveſter Patriarcha Romanus, Victor & Vincentius Presbyteri, unaimes in hoc conſenſere ut excommunicarent Arium & ſequaces ejus, eoſque & quotquot ſententiæ eorum adhærerent anathemate ferirent. Et forſan ab more illo ſeu inſtituto priſtino Eccleſiæ Alexandrinæ, & Alexandri hujus de ejuſdem mutatione voto, maximè ortus eſt Canon ille. Certè & excerpta Chronologica in Theſauro Temporum pag. 69. *Eodem anno congregata Synodus in Nicæa trecentorum decem & octo Epiſcoporum ſub Alexandro Archiepiſcopo Alexandriæ.* Et in Hiſtoriis obviis, ejus in Synodo illa partes perquam eximiæ habentur. Nec prætereundum heic quod habet hac de re Joſephus Ægyptius in Prefatione Concilii hujus Arabica, in Bibliotheca Oxonienſi. Verba ſunt هكان الميروس في هذا المجمع

المجمع الاكسندروس بطريرك مدينة
الاكسندرية ووكلا سلبسطرس بابا
رومية وبعده افستاثيوس بطريرك
انطاكية ومكاريوس بطريرك بيت
المقدس وحضر معهم يوليوس بطريرك
رومية *Et Præses erat in hoc Concilio Alexander Patriarcha urbis Alexandriæ, & Procuratores Silvestri Papæ Romani, & post eum Eustathius Patriarcha Antiochenus & Macarius Patriarcha Hierosolymitanus* (ita per prolepsin heic dictus) *& aderat cum eis insuper Iulius Patriarcha Romanus.* De Julii præsentia, quam & alii asserunt, ante monitum est. Nonne voluit hic Julium adfuisse quidem; sed antequam Papa erat? Sed si ita est, Julius ex numero Patrum 318 non fuit, quod nomina ab eodem Josepho ex actis, ut ipse ait, Concilii desumta & superiùs ostensa reddunt manifestum. Atque palàm est, tum ex hoc loco tum ex subscriptionibus vulgatis, eum qui Achitonius dicitur Antiochenus, in subscriptionibus Arabicis, Eustathium dici debuisse; quem tunc Patriarchatui illi præfuisse testatur item historia Ecclesiastica.

19

Eligerent sive ex quacunque regione, sive ex duodecim illis Presbyteris sive aliis] Etiam &

Loci Hieronymi, Autorumque veterum, (quorum alter Ambroſii, alter Auguſtini nomen induit) bini, de Ægyptiacæ Eccleſiæ more hinc apertiùs intelligendi.

hoc conſonum eſt Canonibus 4 & 6 dictæ Synodi Nicænæ. Parilis item hac de re ratio habenda, ut ad numerum ſuperiorem diximus. Atque demùm ex jam ante enarratis manifeſtiùs multò quam hactenus puto intelligitur, tum locus ille Hieronymi percelebris in Præfatione allatus, tum alii illi bini, quorum alter Ambroſio, alter Auguſtino quidem tribuitur. Quam bene, locus hic non eſt diſcutiendi. Utut ſe res ea habuerit, Commentarios in quibus reperiuntur perquam vetuſtos eſſe, nec dubitant viri docti. Et loci illi de ſeculis, quæ tractamus, priſcis (licet non in eis) eorumque in Ægypto moribus conſcripti ſunt. In caput Epiſtolæ ad Epheſios quartum autor ille (cui Nomen Ambroſii indutum) de promiſcua nominis & munetis Epiſcoporum & Presbyterorum ex ipſis primordiis communione, agens, *Denique*, inquit, *apud Ægyptum Presbyteri conſignant, ſi præſens non ſit Epiſcopus. Sed quia cœperunt ſequentes Presbyteri indigni inveniri ad primatus tenendos; immutata eſt ratio, proſpiciente Concilio, ut non ordo ſed meritum crearet Epiſcopum, multorum Sacerdotum judicio conſtitutum, ne indignus temerè uſurparet & eſſet multis ſcandalum.* Quid hoc eſt? Apud Ægyptum Presbyteri conſignant! Sive de Ordinatione ſive de Confirmatione accipias, ſeu de utraque (quod non ita eſt abſonum) cum Eutychianis hiſce apprimè convenit lucemque videtur non obſcuram ab eis accipere. Legitima habebatur olim Presbyteris Alexandrinis, ex e-

juſdem

juſdem Eccleſiæ inſtituto (quod & ex Hieronymi loco in Præfatione exſcripto ſatis item palàm eſt) Ordinandi ſeu Creandi tum Epiſcopum Alexandrinum, tum Presbyteros, ſaltem in Eccleſia Alexandrina, facultas. Atqui Epiſcopi ſeu Patriarchæ Alexandriæ Ordinandi facultas eis ſub Alexandro hoc adempta, aut, juxta Nicænos Canones, negata eſt. Nec dubitandum puto, quin Aliorum etiam Epiſcoporum Ordinandorum facultas eis ſolis ſemper ibi aut denegata aut non exercita. Intererat Patriarchæ, cum Epiſcopis (ſimulac numeroſi ſatis eſſent) Ordinationibus illis ſolùm præeſſe. Quod & ex jure ejuſdem Metropolitico ſingulari erat apud Ægyptios in uſu poſt Alexandri tempora. Quin etiam Ordinationes generis utriuſque (tam Preſbyterorum dico quam Epiſcoporum) à Patriarcha, velut ad ſe ſuique nutum ſpectantes, ſub hæc tempora arrogatas ibi eſſe eliciunt viri docti ex Hiſtoria Meletiana, quam vide apud Theodoritum lib. 1. Hiſt. Eccleſ. cap. 9. & Sozomenum lib. 1. cap. 23. Et conſulas Carolum à S. Paulo in Geographia ſacra pag. 272. Nec prætereas heic quæ de Coluthi in Ægypto Ordinatione ſcribit Athanaſius in Epiſtola Synodica Apologiæ ſecundæ inſerta. Et memineris de Alexandrina Eccleſia ipſa rem ab Eutychio narrari, non de tota Ægypto, nedum territorio Patriarchali. Sed verò, nonne de Ordinatione, quam Alexandriæ in Ægypto, ex veteri inſtituto exercuerant Presbyteri, loquitur Commentarii

illius Ambroſio tributi Autor, dum conſignare eos ait, abſente Epiſcopo? Quod verò ſequitur in eodem, planè id ipſum videtur quod expreſſiùs habet Eutychius. Abolitum ſcilicet morem illum quo ex ipſis & ab ipſis Presbyteris Alexandrinis, ſeu, juxta linguam inferioris ævi, Capitulo ejuſdem Eccleſiæ Patriarcha eligendus erat, ac ſimùl creandus (idque juxta Synodi Nicænæ mentem) veteremque hunc morem ac rationem immutatam eſſe, adeò ut jam non ordo ejuſmodi Presbyterorum (quia cœperunt indigni inveniri ad primatus tenendos ipſi, unde nec eligere rectè quibant nec eligi) ſed meritum crearet Epiſcopum multorum Epiſcoporum judicio conſtitutum, & ex quacunque Urbe, Provincia, Societate, modò meritum ineſſet, accerſitum. Locus ille alter, Auguſtino tributus, habetur in Quæſt. 101. in Teſtamentum Vetus & Novum. *In Alexandria, & per totam Ægyptum, ſi deſit Epiſcopus, conſecrat Presbyter.* Expreſſiſſimum eſt, quantum ad Alexandriam, Eutychianæ narrationis compendium. De Hieronymi loco vide item numerum ſequentem.

20

Atque ita evanuit inſtitutum illud antiquius] Vult Eutychius inſtitutum illud Marci Evangeliſtæ, de Patriarcha Alexandrino à Presbyteris & ex ipſis tum eligendo tum ordinando, evanuiſſe ſub Alexandro hoc ejuſdem Eccleſiæ Patriarcha,

archa, adeoque sub tempora Nicænæ Synodi jam dictæ. Atqui Hieronymus in loco illo, de Ecclesiæ hujus more, decantatissimo (quem habes integrum in Præfatione) *à Marco*, inquit, *usque ad Heraclam & Dionysium Episcopos Presbyteri semper unum ex se electum in excelsiori gradu collocatum, Episcopum nominabant.* Alexandriæ scilicet, Hieronymo in Chronico suo Heraclas fit Patriarcha anno Alexandri Mammeæ F. nono; juxta Eutychii autem Chronologiam, anno ejusdem primo. Atque error est crassissimus glossæ veteris in Dist. 93. cap. 24. *legimus*, ubi Heraclas & Dionysius Hieronymo dicuntur fuisse contemporanei. Prætermissis temporis apicibus, ab Heraclæ initiis usque in Nicænam Synodum seu Alexandri mortem quæ brevi secuta est, habentur anni centum aut circiter. Vide Laterculum Patriarcharum supra exhibitum. An igitur juxta Eutychium sub Alexandro, at juxta Hieronymum sub Heracla aut successore ejus proximo, adeoque circa centum aut nonaginta ante Alexandri tempora posteriora seu Synodum, immutatus hic mos Alexandrinus? Ita sanè est. Nec intereà horum alterum alteri omninò dissonum, re ritè perpensa, opinor. Alter de Facto loquitur simul ac Jure loci simplici, antequam ulla omninò usus aut facti mutatio ibi introduceretur. Alter de Jure simplici & instituti mutatione. Itaque Hieronymus ut in rem, quæ præ manibus fuit, tam rotundè quam appositè adferret exemplum, asserit ante Heraclam

Quomodo Hieronymus & Eutychius satis concordes sint de tempore quo duravit mos illegimus creandi à Presbyteris & ex ipsis Patriarchæ Alexandrini.

Heraclam & Dionyſium, Epiſcopum ibi ſeu Patriarcham à Presbyteris electum, ordinatum, idque perpetuò ab Eccleſiæ initiis. Ceterùm nec Heraclam nec Dionyſium in more illo comprehendi voluit, nedum eorum Succeſſores; quorum forſan nullum ſine Epiſcopis aliquot ordinatum eſſe, æquum eſt ut exiſtimemus. Etenim advertendum eſt, Eutychium paulò infra diſertè monere, ante Demetrii Patriarchæ undecimi tempora nullum fuiſſe per Ægyptum, præter Patriarcham, Epiſcopum. Palàm igitur eſt etiam juxta eum, Patriarchas decem, nempè Abilium, Cerdonem, Primum, Juſtum, Eumenem, (qui & Hymenæus dicitur Euſebio in Chronico) Marcianum, Celadium, Agrippam, Julianum, etiam & ipſum Demetrium à Presbyteris Alexandrinis, non ab Epiſcopis, ordinatos. Neque enim erat in Ægypto, ut expreſſim Eutychius, tunc Epiſcopus præter Patriarcham ullus; qua de re infra, numero 22. Atqui à Demetrio inſtituti ſunt, inquit heic noſter, Tres, uti & ab Heracla ejus Succeſſore proximo Viginti. Quando igitur Heraclas ordinatus eſt, fuere in Ægypto Epiſcopi tres, & quando ordinatus eſt Dionyſius, Heraclæ Succeſſor proximus, fuere viginti tres. Securus ideò, ut videtur, Hieronymus de tempore Heraclam antevertente, ſeu de more Alexandrino antequam Epiſcopi per Ægyptum aliqui alii conſtituerentur, pronuntiat de Patriarcha ſeu Epiſcopo Alexandriæ à Preſbyteris atque ex ſeipſis, juxta ac noſter adamuſſim,

sim, eligendo, ordinando. Nec ad citeriora descendere voluit tempora, quia vix forsan credi potuisset, ordinationem Patriarchalem, postquam Episcopi saltem Heracleani, tot numero, instituti sunt, sine Episcopis factam esse; utcunque vetus institutum vim suam hactenus retineret, neque novum de Patriarcha ordinando jus esset introductum. Non solùm hoc suadet singularis Episcoporum inter Presbyteros illos dignitas, quæ proculdubio, vacante Patriarchatu, vicinis (nam de procul dissitis Episcopis id forsan non rectè dicitur; quia ex more ejusdem Ecclesiæ Electio & Ordinatio Patriarchalis moram non patiebatur, quod scimus ex Epiphanio hæresi *69*) in causa erat ut se Alexandriam sedulò conferrent, verùm etiam, quæ veri satis similis est, ambitio Presbyterorum quorum Eligendi & Ordinandi munus erat. Nam & horum aliqui forsan in Episcopalem dignitatem evecti, nec tamen Presbyteratu Alexandrino exuti, ordinabant, adeòque Episcopi ex accidenti, ordinabant Patriarcham cum ceteris; ita ut post Episcopos ibi institutos, seu post Heraclam, id quod dixit Hieronymus sine controversia locum habere satis non quiret. Eutychius verò de Jure simplici seu instituto illo veteri tantum loquitur; quod durâsse ait usque ad Alexandri tempora. Id est neminem præter Presbyteros Alexandrinos de Jure locum in Electionibus aut Ordinationibus Patriarchalibus obtinuisse usque ad Alexandrum, à quo novatum ac mutatum insti-

tutum illud; ac si dixisset, tametsi ab Episcoporum per Ægyptum incremento eveniret ut interessent ex ipsis de facto aliqui Electionibus atque Ordinationibus hujusmodi, veluti Heraclæ, Dionysii, Maximi, Theonæ, Petri, Achillæ, Alexandri Patriarcharum, seu eorum nonnullorum, nihilominùs ante mutationem instituti quæ sub Alexandro accidit, jus ad illos attinuisse nullum. Etiam fortè legitur in Codice vetustiori جاريا الي ايام الاسكندرس *usque in tempora fermè Alexandri* (ut observavimus supra, numero 13) quoniam usus aliquis præcedens, qui contrarium ullatenùs simularet, juris ipsius seu instituti veteris mutationem, ut fieri ac dici amat, induxisse etiam ante Alexandrum videretur. Quod verò ad tempus attinet, quo nullus ibi præter Patriarcham Episcopus; certè & in Scholasticis sunt, qui ex Dispensativa necessitate, tametsi non ex dignitate Officii (ut ipsi loquuntur) Presbyteris Episcopum seu Archiepiscopum adeoque Patriarcham consecrare licere volunt; unde ait Guillermus Antisiodorensis (in lib. 4. Sent. cap. de Sacramento in quo confertur gratia) *Si non essent in mundo nisi tantum tres simplices Sacerdotes, oporteret quod aliquis eorum consecraret alium in Episcopum & alium in Archiepiscopum.* Consulas, si placet, quæ habet Thomas ab Argentina in Sent. 4. Dist. 25. Quæst. 1. Art. 1. de Pontifice Romano ab Episcopo Hostiensi consecrando, & Antonium de Rosellis in Monarchiæ parte 4. cap. 18.

21 *Ne*

21

Ne Patriarcha Alexandrinus Papa vocitaretur] Codex vetuſtior فاما قولهم لم يسمي *Sed verò dixit* ſeu *in mandatis dedit eis ne Patriarcha* &c. Paulò poſt heic habetur, tempore Heraclæ Patriarchæ, nomen Papæ, pro eo quod eſt Avus, tributum eſſe Patriarchæ Alexandrino, eò quod Epiſcopi, qui ibi ſcilicet paulò antè ſub Demetrio cœperant, Patres dicti ſunt, quo nomine Patriarchæ ibi ante vocati. Et ſcimus, ex ſuperiùs obiter allatis de nomine Patriarchæ, hoc ipſum pro eo quod eſt ſimplicitèr Pater ſubinde ſumtum. Quoniam igitur jam poſt Demetrii, qui Heraclæ proximus deceſſor erat, tempora, Epiſcopi locum tenebant, iique jam ſatis numeroſi, intermedium, Patres item dicti, ideo voluit Populus Ægyptiacus, qui Chriſto nomen dederant, Supremum ſeu Patriarcham Avum nuncupari. Eutychius noſter alibi; وسمي ايامه يسمي بطريرك الاسكندريه بابا اي الجد *Et tempore ejus vocabatur Patriarcha Alexandrinus Papa, id eſt, Avus.* De Heracla loquitur, in ſua Patriarcharum ſerie. Sic nempe in Codice Alepenſi. Sed eo in loco deeſt hoc in Antiocheno. Occurrit quidem in Athanaſii Epiſtola de Synodis Arimini & Seleuciæ, Epiſtola à Presbyteris Alexandrinis inſcripta Μακαρίῳ Πάπᾳ Ἐπισκόπῳ ἡμῶν Ἀλεξάνδρῳ *Beato Papæ, Epiſcopo noſtro Alexandro*

De Papæ Nomine, Alexandrino Antiſtiti neutiquam tribuendo.

Alexandro, qui ipſe eſt quem nomen hoc ſibi ſucceſſoribuſve ſuis dari noluiſſe ſcribit heic Eutychius. Alibi etiam dictus eſt ille ὁ Πάπας Ἀλέξανδρος *Alexander Papa*, ab eodem Athanaſio qui ei ſucceſſor fuit proximus, uti & dictus eſt ipſe Athanaſius tum à Conſtantio tum in Epiſtolis Arſenii Epiſcopi Hypſelitarum, & Iſchyræ, alibique, ut videre eſt in Athanaſii Apologia 2 ad Conſtantium. Palàm eſt etiam Epiſcopos alios non rarò ſeculis in vetuſtioribus, Papæ nomine dictos. Id ſcimus ex Cypriano, Hieronymo, aliis inferioris multò ævi. Etiam Anſelmus Cantuarienſis Archiepiſcopus, cum Pallium ab Urbano II. Pontifice Romano ante annos amplius quingentos reciperet, ab eo vocatus eſt *Papa alterius orbis*, quod legitur apud Gervaſium Dorobernienſem Monachum in libro MS. quem ſub titulo *Imaginationis*, *contra Robertum Abbatem S. Auguſtini*, annis abhinc ampliùs quadringentis compoſuit. Sed verò, ut in aliis factum eſt, ita nomen illud Papæ ex origine Patribus aliis ſeu Epiſcopis commune, Pontifici Romano velut proprium media aſſignavit antiquitas, ejuſque ad nos ſequaces; non alitèr atque Imperatoris nomen, æquè ex origine aliis commune, velut proprium Cæſaribus donatum. Et quicquid olim ex ſe ſimplicitèr ſignificaret Arabibus بابا ſeu بابا (quorum utrunque Papa eis denotatur) habitum certè videtur nonnullis velut id quo dignitas & majeſtas ſuprema,

idque

idque ex ipſa vocabuli vi, in eo qui jam ſic dictus, utcunque innuatur. Geographus Nubienſis Parte 2 Climatis 5 وفي مدينة رومة قصر الملك المسمي البابة وليس فوق البابة فوق في القدر والملوك دونه *Et in Vrbe Roma ſunt ædes Regis, Papæ vocati. Nec eſt ſupra Papam ſuperioritas in dignitate, & Reges ſunt inferiores ipſo.* Loquitur nimirùm ex eorum ſcitis qui ſive ignavia admittunt, ſive ambitione, ſive aſſentatione aliterve volunt Principum ac Rerumpublicarum etiam ſuis in territoriis imperia Eccleſiaſticis Pontificis Romani juſſis eſſe inferiora. Turcæ eum appellitant *Rumbeg* & *Rum ſchah*, *Romæ* ſeu *Romanorum* (quo nomine quinam apud Orientales veniant, pluribus oſtenditur infrà numero 28) *Dominum*, *Principem* ſeu *Regem*, ut in Onomaſtico monet Leunclavius. Sed verò rationem nominis Papæ videmus in his quæ heic habet Eutychius ita traditam, perinde ac ſi non Patrem, ut vulgo accipitur, ſed Avum deſignaret. Id quidem certum eſt, πάππας Græcis veteribus, Patrem ſignificaſſe, unde παππίζειν etiam habent pro eo quod eſt *Patrem eo nomine alloqui*, aut πατέρα καλεῖν, ut ait Heſychius, cui item dicitur Pappas, παππὰς ὑποκόρισμα, *Patris diminutivum*. Quinetiam Etymologici magni Autor, Pappias, inquit, ἀπὸ τὸ πάππα, ὃ σημαίνει τὸ παρὰ Ῥωμαίων φωνῇ, ὁ Πατήρ, *Fit à Papa quod lingua Romanorum ſignificat Patrem.* De Pappia

pia loquitur, qui in Officiis Augustalibus Orientis apud Codinum. Videsis plura apud Joannem Meursium in Glossario, verbis Παππίας, & φροντιστὰς. Etiam λιτὸς παπᾶς *simplex Papa* pro Lectore, qui Diacono inferior est, usurpatur in Constitutione Isaacii Comneni Imperatoris in Theodori Balsamonis Commentario ad Photii Nomocanonis Tit. 1. de Fide cap. 33. Ceterùm ut filiorum nomine nepotes, ita Parentum, etiam & Patrum vocabulo Majores, qui Patribus, quà genitores proximi ea voce indicantur, superiores sunt, subinde venire docemur à Jurisconsultis, aliisque Scriptoribus; quicquid in adversum frustrà nititur Valla in Elegantiis. Etiam in linguam Romanam receptum videtur τὸ *Pappus*, ab eadem origine pro Avo. Ita enim apud Ausonium illud significare apertum est, in Protreptico ad Nepotem, seu Idyllio 4.

——— *Pappos aviasque trementes,*
Anteferunt Patribus seri nova cura nepotes.

Ex Græco igitur aut Latino aut utroque sermone nomen illud Alexandriæ usurpatum (quicquid simpliciter ex seipso primitùs significaret) quoties contrà distinctum haberet Patris vocem, pro Avo, juxta Eutychium, sumebatur. Res verò cœpit Heraclæ Patriarchæ tempore, causâ ab eò ostensâ. Certè & Dionysius, proximus Heraclæ successor, hoc de eo nomen expressim usurpat in Epistola ad Philemonem apud Eusebium lib. 7. cap. 6. & Nicephorum lib. 6. cap. 9. Canonem istum, inquit, accepi παρὰ τῶ μακαρίω Πάπα πρε-

μῶν

μῶν Ἡρακλᾶ, *à beato Papa noſtro Heracla.* Quicquid autem petierit Alexander, de hujus nominis apud Alexandrinos Ægyptioſque abolitione, certè tum Athanaſius ejus ſucceſſor proximus aliique ſic poſteà dicti etiam in Ægypto. Et Joannes Patriarcha ibi, in Lemmate Epitaphii ſui à Sophronio Patriarcha Conſtantinopolitano conſcripti vocatur Πάπας Ἀλεξανδρείας, *Papa Alexandriæ*, in Anthologia Epigrammatum lib. 3. cap. 6. Legitur autem apud Nicephorum Calliſtum, nomen hoc Cyrillum Patriarcham Alexandrinum accepiſſe à Cæleſtino Pontifice Romano (cum locum ſuum Cyrillum in Synodo Epheſina tenere abſens voluit) atque ad ſucceſſores tranſmiſiſſe. De nominis Papæ originibus aliis, præter magis obvios, qui non ſunt pauci, Scriptores, conſulas Baronium in Martyrologio Januarii 10, & Juriſconſultum celebrem Joannem Coraſium Miſcellaneorum lib. 5. cap. 15.

22.

Nullus erat in Provinciis Ægypti Epiſcopus] Alibi item in Patriarcharum ſerie Eutychius, ubi de Demetrio; وهو اول بطاريرك اصلح الاسقفه في صدل مصر *Et is primus erat Patriarcha qui Epiſcopos inſtituit in Provinciis Ægypti.* Et notiſſimæ ſunt ex Hiſtoriis Eccleſiaſticis ingentes tunc temporis inter Origenem & Patriarcham hunc ſimultates (quas tamen nec omnino

Quando primò in Egypto conſtituti Epiſcopi plures.

nò memorat noſter) unde etiam graves inter Demetrium hunc & Alexandrum Hieroſolymorum & Theoctiſtum Cæſareæ Epiſcopos diſſenſiones tunc natæ. Ut autem ille ſummus Origenis adverſarius Tres ſibi, proculdubiò velut auxiliarios, Epiſcopos, ita ſucceſſor ejus Heraclas primarius Origenis diſcipulus Viginti ſibi etiam inſtituit. Et crevit dein haud parùm numerus. Nam Centum aut circitèr fuere in Ægypto Epiſcopi ante Concilii Nicæni tempora, ut expreſſim Acta Metrophanis & Alexandri teſtantur. Jam verò ex Patriarchali illo jure veteri, quod ſine Epiſcopis per totius Ægypti Provincias tamdiu, id eſt per annos ampliùs centum, ſolum obtinuerat, atque ex ferâ ibi Epiſcoporum, eâque haud parùm ex Patriarchæ arbitrio, inſtitutione, quam heic narrat Eutychius, eliciendæ videntur jurium illorum ſingularium & prærogativarum quibus ante alios in Chriſtiano orbe Primates ac Patriarchas, Alexandrinus gaviſus eſt, origines. Veluti Juris, per univerſam ſaltem Ægyptum, Metropolitici (quod ſcimus ex Epiphanio Hæreſi *69*, & Syneſio Epiſt. *67* & *76*. aliunde) atque aliorum perinſignium, de qnibus fuſiùs Carolus à S. Paulo in Geographia ſacra pag. 271. & ſequentibus. Ceteris enim in locis, Epiſcopi alitèr atque alitèr diù ante Demetrium (qui primus in Ægypto fit ab Eutychio Epiſcoporum autor, ſub annum Chriſti 280) ſparsim conſtituti, Jura ſibi ex uſu diutino ac ſubinde invicem diſcrepantia nacti, ea etiam nec ampliora nec

De Patriarchæ Alexandrini ſingularis Iuris Metropolitici Origine.

ferè

ferè alia ex ſeculis priſtinis retinuere, poſtquam ex Synodi Nicænæ primæ autoritate, atque ad civilis adminiſtrationis formulam, ſtabilita eſt gubernatio Eccleſiaſtica. Atque uti hi ſua ac qualia variatim & diſſimiliter inoleverant; ita Patriarcha Alexandrinus dein ſua, ſemper ſibi ſimilia; quæ fuere quidem, ut ex recentiori tum inſtituto tum uſu, ſi Epiſcopos ſpectes pro arbitrio Patriarchæ tunc primùm inſtitutos, ita ex origine vetertrima, ſi Eccleſiæ illius ſpectes initia. Unde fiebat demùm ut is ipſe etiam ibi retineret τὰ ἐκκλησιαστικὰ διοικήσεις, *rerum Eccleſiaſticarum adminiſtrationem* ſingularem & ſibi peculiarem (quod legitur apud Epiphanium loco citato) alia item in aliis Patriarchatibus non reperta. Sed verò occurrunt quæ Epiſcoporum origini in Ægypto ab Eutychio traditæ nimis refragari videantur. Nicephorus Calliſtus lib. 2. cap. 43 ſcribit Marcum Evangeliſtam etiam & Epiſcopos in Cyrene & Pentapoli ordinâſſe, cui & conſona ſunt Græcorum Synaxaria. Vetus item Marci Vita; *Pentapolim pergit &c. & ordinans Epiſcopos per regiones illas & clericos iterum Alexandriam venit.* Hanc ſequitur Alfricus Archiepiſcopus Cantuarienſis, in Sanctorum vitis. Hrabanus item Maurus in Martyrologio 7. Kal. Maii, de Marco; *Ordinaverat pro ſe Alexandriæ Epiſcopum Annianum, aliis quoque longè latèque Eccleſiis Epiſcopos, Presbyteros & Diaconos dederat.* Totidemque ferme verbis de eo uſus eſt in Martyrologio Notkerus. Sed in hiſce,

De teſtimoniis quæ initiis Epiſcoporum in Ægypto Eutychianis refragari videantur.

tametsi Scriptoribus fidem des (quod puto non ita proniùs feceris) nihil habent quod in Ægypto extra Pentapolin Episcopos eum constituisse evincat. Maximi autem in adversum forsan videatur momenti heic, quod habetur in Hadriani Cæsaris Epistola ad Servianum Consulem, de Ægyptiorum moribus. *Ægyptum*, inquit, *quam mihi laudabas totam didici, levem, pendulam & ad omnia famæ momenta volitantem. Illi qui Serapin colunt, Christiani sunt; & devoti sunt Serapi qui se Christi Episcopos dicunt.* Sic apud Vopiscum in vita Saturnini. Itaque in Ægypto fuere qui Christi Episcopos se dixere, tempore Hadriani Cæsaris qui plurimis annis Demetrio, cui Episcoporum ibi ab Eutychio initia tribuuntur, antiquior est. Sanè dubium non videtur quin tum Patriarchæ ibi dicti Christi Episcopi, tum, ex nominis communione prisca, ipsi Presbyteri. Nec tam de Episcopis quam de eis qui se Episcopos ibi dixere loquitur Hadrianus. Neque autem hinc sequitur Episcopum ibi fuisse tunc aliquem, præter Patriarcham, alium, quà Episcopi nomen aut dignitas Presbyteri nomine superius habitum aut ab eo diversum. Explicato in ante dictis loco illo Hieronymi in Epistola ad Evagrium (in quantum scilicet Eutychio nostro fides eadem de re loquenti fuerit habenda) advertendum restat id quod statim ibi subjicit Hieronymus. *Quid enim facit, excepta Ordinatione, Episcopus quod Presbyter non faciat.* Quod ad Hieronymi seculum alioſve Presbyte-

ros

ros non ad Alexandrinos, quamdiu viguit mos ille quo Presbyteri ipsi tum ordinando alios, sibi collegas adsciscebant, tum Patriarcham creabant, attinere ex Eutychii mente palam est. Neque aliter Ordinationis exceptio ibi locum habere potuit, uti & viris doctissimis est observatum. Vide Walonem Messalinum cap. 2. pag. 117.

23

Ammonius dictus, religionis desertor] Arabicum اومانيوس quod *Ammonium* fecimus, pro Eumene etiam subinde usurpatur Eutychio. Codex Antiochenus heic habet اوماتيوس *Eumathius*. Sed proximo nominis hujus loco, اومانيوس *Ammonius* etiam in hoc codice vocatur. Ammonium intellige celeberrimum illum sectæ Platonicæ Philosophum, Plotini ac Origenis præceptorem, ac Canonum Evangelicorum autorem. Episcopum autem hunc fuisse alibi opinor non legimus; nec fidei desertorem seu unquam apostatam, si quæ de eo Porphyrius scripsit excipias. Is enim Christiano nomini hostis infensissimus, ait Christianum quidem eum fuisse, & parentibus Christianis ortum. Sed quando, inquit, Philosophiæ præcepta imbiberat ἐνθὺς πρὸς τὴν κατὰ νόμους (ut videre est apud Eusebium lib. 6. cap. 13. Nicephorum lib. 5. cap. 13. Suidam,

De Ammonio.

alios) πολιτείαν μετεβαλέτο *continuò*, ut Ruffinus vertit, *ad legitimum vitæ se contulit cursum*; seu ut interpres recentior, *à Christianismo ad vitæ rationem quæ humanis legibus gubernatur, se transtulit*. Nam & ipse Eusebius palàm intelligit Porphyrium, quasi dixisset Ammonium ἐπὶ τὸν Ἑλληνικὸν τρόπον ἐκπεσεῖν, *ad morem Græcorum* seu *Paganorum relapsum esse*. Certè non ita dissonus est Porphyrius nostro. Sed impugnat hac de re eum Eusebius, asseritque permansisse τὰ τῆς ἐνθέου φιλοσοφίας ἀκήρατα καὶ ἀδιάπτωτα καὶ μεχρὶς ἐσχάτου τοῦ βίου τελέτης, *divinæ Philosophiæ syncera ac firma præcepta usque ad extremum vitæ*, quod de Christianismo sumendum, ut expressim in Catalogo Hieronymi sumitur. Unde Ruffinus; *Ammonius fidem Christi, quod etiam inter Philosophica studia integram illibatamque servaverit quoad usque ultimum vitæ spiritum exhalaret, Testes sunt libri ejus* &c. Vide Baronium tom. 2. anno Christi 234. n. 4. Et rationes unde perpetua asseritur ei constantia perpende. Certè fieri quibat primò id quod scripsit Porphyrius (qui & facilimè scire quod scripsit potuit) juxta ac etiam noster vult. Et dein Ammonium Christianismi tenacissimum usque ad exitum mansisse, ut Eusebius ejusque sequaces contendunt. Vide de Ammonio opinor hoc, Hieroclem περὶ προνοίας in Photii Myrobyblo codice 251. & Dionysii Alexandrini ad eum & Euphranorem Epistolæ fragmentum apud Athanasium Tractatu de Sententia Dionysii contra Arianos.

24.

24 *Inter se dixere*] Codex Antiochenus; فقال بعضهم لبعض انا كنا نحن نسمي الاسقف ابا والاسقف يسمي البطريرك ابا اي الحد واما حنانيا بطريرك الاسكندريه الذي اصلحه مرقس البشر علي هذا الكرس بطريرك اقام اثني عشرين سنه ومات *Et dixit alter ad alter, nos vocitamus Episcopos Abba seu Patres & Episcopi vocant Patriarcham Abba id est Avum* (manifesta est Librarii incuria, quâ prætermittuntur quæ, ut in recentiori codice unde hæc descripsimus, interserenda fuere post *Patriarcham Abba*) *Postquam autem Hananias Patriarcha Alexandrinus, quem in hac sede ordinavit Marcus Evangelista sederat annos* 22, *mortuus est.*

25

Et profectus est Marcus Evangelista in Barcam] Barca Pentapoleos, Lybiæ regionis, urbs est, aut olim fuit. Ptolemais item dicta. Vide præter Geographos obvios, Nubiensem geographiam part. 3. clim. 3. & vitam Marci Evangelistæ à Petro Kirstenio Arabicè editam pag. 34, ubi Barca Pentapoleos urbs numeratur, ut Mar- *Barca.*

ci Patriarchatus longè diffusissimi, à Petro, quod vult vitæ illius autor, constituti pars. Etiam Zephyrus Barcæ, in Provincia Lybiæ, Episcopus occurrit in nominibus Nicænæ Synodo primæ subjectis. A Barca Alexandriam in Geographo Arabe, numerantur 550 milliaria. Sed latiùs heic videtur sumi Barca & pro regionibus Africanis Ægypto ab occidente conterminis. Anna apud Virgilium ad Didonem Carthaginiensem, populos eam circumcingentes indicans,

Hinc deserta siti regio, lateque furentes
Barcæi ——

Certe noster de Alexandria & Barca inferiùs loquitur veluti nominibus quibus satis indicaretur regionum quibus Marcus prædicavit universitas. In Commentario Haly Aben Rodan in Ptolemæi Quadripartiti librum secundum, *Ægyptus inferior* (sic dicta Ptolemæo) appellatur *Terra de Barca usque ad Aquidina.* Quid Aquidina ibi significet ulterius disquirere, nisi Arabica Haly haberemus, ut ita de vera constaret lectione, frustraneum est. Et nomina locorum pleraque etiam in versione Ptolemæi, cui Commentarius ille inservit sunt depravatissima, nec aliter fermè quam si aut interpres aut librarius aut typographus sola verborum portenta substituere certasset.

26

Et tempore Neronis Cæsaris scripsit Petrus Apostolorum Princeps Evangelium Marci] Vulgo autem

autem sub Claudio, ejusque anno 3 aut 4 collocatur Scriptio Evangelii Marci. Vide Baronium tom. 1. anno Christi 45 §. 29. & 30. Certè & Arabica sunt testimonia, illud scriptum, anno 4 Claudii, seu duodecimo ab ascensu Domini. Sic subscribitur Evangelio huic Arabico editionis Erpenianæ, cui consona est vita Marci Arabica apud P. Kirstenium, uti & volumen MS. quatuor Evangeliorum Copticè scriptum & Arabicè declaratum cujus meminit V. Cl. Petrus Gassendius in Vita Nobilissimi viri dudum defuncti, Nicolai Peireskii, lib. 5. pag. 298. Vide Irenæum lib. 3. cap. 1. Sed tam Petri quam Marci dici Evangelium hoc, novum non est. Non solùm autem tempore Neronis, sed anno ejusdem primo, necesse est ut vellet noster Evangelium hoc scriptum esse, quod palàm est ex eis quæ infra habet de exitu tum Petri tum Marci eodem in anno. Vide infra num. 36.

De Tempore scriptionis Evangelii S. Marci.

27

Apostolorum Princeps] Pro Apostolis usurpatur heic, uti sæpiùs alibi apud Eutychium, nomen illud الحواريين *Elchawarin*, quod in Actis Apostolorum Arabicè passim pro eis legitur. Solenne est Mahumedanis eadem eos voce denotare. Etiam & ipsi Mahumedi in Alcorano; ut videre est in Azoaris 3, 5 & 61 Arabicè. Loca autem in Latina seu Retinensis versione respondentia, sunt Azoaris 5, 13 & 71. ubi sub-

ſubſtituitur *viri albis veſtibus*, ſeu *albis induti*, Apoſtolorum vocabulo prætermiſſo, quos ibi ſignificari expreſſim docent Theologi Mahumedani. Et ſic Mahumedes Iben Achmed in perpetuis ad Alcoranum Commentariolis; qui eos ita dictos vult à حور quod *albedinem* interpretatur, ſeu ut volunt alii à Canitie cui ejuſmodi color. Sed de nomine hoc conſulas etiam ſi placet virum eximium Ludovicum de Dieu in Acta Apoſt. cap. 1. 26, præter Joſephum Scaligerum lib. 7. de Emendatione Temporum, pag. 638.

28

De Lingua, qua Marci Evangelium conſcriptum.

Lingua Romana in urbe Romæ] Latinè ſcilicet. Unde & hiſtoricus Mahumedanus, Abu Walid Mahumed Ben Shecina MS. ut Matthæum Ebraicè (ita etiam credunt alii) & Lucam & Joannem باليونانيه id eſt, *Græcè*, ſic Marcum ait ſcripſiſſe بالرومية *Lingua Romana* ſeu *Latina*. Sic Eutychium verto; tametſi vocabulum رومية quod ex Latinorum ſono Pro *Romana* Arabibus adhibetur, etiam pro Græca non raro uſurpetur lingua; quemadmodum الروم *Rom* tum pro *Romania*, quo nomine venit non ſolum Græcia & Europæa & Aſiatica, tum pro omni eo quod Imperium Orientale vocitatur.

Lingua Romana *pro* Græca *uſurpata; & Romania pro* Græcia *& Imperio Orientali.*

Certè

Certè eadem notione Ῥωμάνια *Romania* non rarò occurrit apud Græcos recentiores; ut in Choſrois Epiſtola de Cruce aurea apud Evagrium lib. 6. cap. 20, Theophilactam Simocattam lib 5. cap. 13. Theorianum in Legatione ad Armenios, alibi. Oſtenderat Theoriano Catholicus Armeniorum, Joannis deceſſoris ſui opus contra Monophyſitas ſcriptum, ſed lingua Armenica. Theorianus igitur *Obſecro*, inquit, *eximiam ſanctitatem tuam ut hic liber deſcribatur ac mihi tradatur*, ἵνα ἐξελληνισθεῖσαν ἐν Ῥωμανίᾳ ἔχωμεν αὐτὴν *ut Græcum factum habere eum in Romania poſſimus*; ubi in margine rectè adnotavit Leunclavius (quem & ſequitur Joannes Meurſius in Gloſſario, & Jacobus Pontanus in dictum Simocattæ locum & ad Cantacuzeni hiſtoriæ lib. 1. cap. 1.) *ſic adpellabant Imperium Orientale.* Ejuſmodi vocabuli uſus eſt non infrequens tum in hiſtoria Hieroſolymitana tum apud Landulphum Sagacem qui ex Theophanis Græco (qui nondum editus) ſua plerunque ſed barbarè ſatis tranſtulit. Et ſæpe etiam, ut *Romania* apud eum pro Orientalis Imperii regionibus maximè Aſiaticis, adeoque pro veteri Græcia illa ac conterminis aliquot terris uſurpatur, ita incolæ ipſi *Romani* dicti; quemadmodum & Græcis editis, ut Procopio, Zonaræ, Cedreno, aliis Ῥωμαῖοι; quos Interpretes nonnulli, diſcriminis cauſa, *Romæos* potiùs vocant quam *Romanos*. Sic Raphael Volaterranus in verſione Perſicorum Procopii, *Monendum* (in Epiſtola ad editionem inquit) *cenſui,*

Romæi, *Orientalis Imperii ſubditi dicti.*

quod à Romanis Romæos diduxi, quo Græci vocabulo Romanos Latinosque ante Constantinum vocabant. Posteà verò in antiqua nominis & Imperii possessione perseverantes, Romæos (scilicet Ρωμαίους, qua ipsa voce Græci Romanos etiam veteres appellitant) *se item dici contenderunt.* Nata autem est hæc appellatio ex *Novæ Romæ* nomine (quod nemo nescit) Constantinopoli inditæ, unde demùm & quoquot Imperio, quod illic sedes habebat, subditi essent Ρωμαῖοι seu *Romæi* item dicti. Quo item fiebat, ut Romani ipsi veteres, ne non satis nomine ab Orientalibus distinguerentur, Græcè subinde in Basilicis Ῥωμαῖοι *Romani* (retento ipso Latino vocabulo) appellarentur, uti & videre est in Glossis veteribus verborum Juris. Consonus est hisce Simon Portius in Lexico Græcobarbaro, ubi pro eo quod est ἑλλὼ, Γραικὸς, ἑλλωισὶ ἑλλωικᾶς & ἑλλωικὸς Græcis veteribus, usurpati docet à recentioribus Græcis (quos Ρωμαϊκὰ seu Romanè loqui aiunt ipsi) Ρωμαῖος, Ῥώμης, Ρωμαϊκὰ & Ῥωμαϊκὸς. Simili fermè modo, ante secula aliquot, Occidentales, veluti tam Galli, Britanni, Hispani, Germani, aliique quam Itali, (ut, quod nemo nescit, Ecclesia Occidentalis *Latina*) *Latini* tum à seipsis tum à scriptoribus Orientalibus dicti, quemadmodum etiam ab his *Franci*. Adeo ut, sicut Orientales *Romæorum* nomen à veteris Romæ nomine in Novam, quæ sedes imperii erat, traducto, uti ostensum est, sortiti sunt, ita Occidentales à Latio seu Latinis (quà cum Romanis in Occidente confundi illa vox solet)

Occidentales dicti Latini.

let) quorum imperio, aut Civili aut Eccleſiaſtico variatim parêre ſe tunc ſinebant omnes, dicerentur Latini; etiam apud ſeipſos. Quid enim aliud ſignificat illud Rogerii Baconis noſtratis, ſuo in ævo doctiſſimi, (qui ante annos 350 aut circiter ſcripſit; id eſt ſub Edwardo Rege noſtro primo) in Specula Mathematica? *Manifeſtum*, inquit, *quod multæ præclaræ radices ſapientiæ dependent ex poteſtate Linguarum, per quas eſt introitus in ſapientiam Latinorum.* Et de Matheſis ſtudio paulò poſt, *Harum ſcientiarum porta & clavis eſt Mathematica, quam Sancti à Principio mundi invenerunt, ut oſtendam & quæ ſemper fuit in uſu omnium Sanctorum & Sapientum præ omnibus aliis ſcientiis. Cujus negligentia jam per triginta vel quadraginta annos deſtruxit totum ſtudium Latinorum.* Et poſteà ibidem, de ſociali Logices & Muſicæ & Poeticæ fine agens, *Et hæc omnia*, ait, *ſunt ſecundum ſententiam Alpharabii in libro de Scientiis; & patet ſimiliter per Ariſtotelem & Averroem in libris ſuis* (De Poetica ſcilicet) *licet Latini horum uſum non habeant.* Et Willielmus, natione Anglus, dicitur *primus Latinorum Tyrienſium Archiepiſcopus poſt liberationem urbis*, apud alterum illum ejuſdem nominis in hiſtoriæ lib. 14. cap. 11. Sic *Latinorum* vocabulo planè Chriſtianos Occidentales univerſos innuerunt. Atque hos hac voce contra diſtingui voluere & hi & alii Scriptores tum à Græcis tum ab Arabibus quorum ſtudia in Hiſpania Auſtraliori atque in Africa Septentriona-

liori & tunc temporis erant & diu ante fuerant florentissima, eaque summo habita in pretio. Nam & Scientiæ Liberales ritèque institutæ, diù ante vocari solebant à Nostris *Studia Arabum & Arabica Studia*, veluti denominata à gente ac locis ubi tunc solùm seriò colebantur. Id etiam liquet ex Præfatione Adelardi Monachi Bathonienſis, Athelardi item dicti, in Quæstiones suas Naturales quas ex Arabum Scholis redux in Angliam conscripsit. Hac de re item consulas Guilielmum Malmesburiensem de Gestis Regum lib. 2. cap. 10. Floruit ante quingentos Athelardus ille abhinc annis (Henrico primo in Anglia regnante) & primus Euclidis Elementa Geometrica Latinè vertit, sed ex Arabico (quorum exemplar MS. penes me habeo) uti & alia Mathematica. Nam seculis in illis ut & diù post non ex Græco fonte, sed ex Arabicis versionibus, Latinè, sed barbarè nimis redditis, Platonis ac Aristotelis pleraque, Ptolemæum item, Hippocratem, Galenum, Euclidem, id genus alios habebant Academici Occidentales. Et Avicennas tandem, Averroes, Alfarabios versos, nec verò Themistios, Philoponos, Alexandros, Simplicios omninò legebant; quos nec habuere, uti nec alios fermè autores Græcos, antequam, post captam à Mahumede secundo Constantinopolim anno Christi 1453, Græci aliquot scientiores eorum exemplaria, in Italiam, Galliam ac Germaniam profugi, secum asportabant. Latinè autem versi erant libri illi Arabici, in Academi-

Studia Arabica.

corum

corum gratiam, ſub Lothario Saxone & Frederico Ænobarbo circa annum 1140. Quo tempore Alcoranus in Hiſpania, primò item Latinè redditus eſt; à Roberto nempe Retenenſi Anglo & Hermanno Dalmata, qua de re videſis Petrum Cluniacenſem in Bibliotheca Cluniac. pag. 1010. & Balæum Cent. 2. Script. 80. Inter eos verò qui codices ante dictos Græcos Arabicè tranſtulerant adeoque primi in Academias tulere Arabicas, primas tenuit Chanin Ibn Iſaac, Ebræus, ac Medicus; ſi fides Hiſtorico MS. Mahumedano Abu Walid Mahumed Ben Shecina. Verba ejus ſunt وتوفي حنين ابن اسحق العباري الطبيب وهو الذي نقل كتب الحكمة اليونانيه الي العربية وعرب كتاب اقليدس والمجسطي *Et mortuus eſt Chanin Ibn Iſaac Ebræus, Medicus; is ſcilicet qui tranſtulit Sapientiam* ſeu *Philoſophiam Græcam in Linguam Arabicam, & Euclidem* (quem tranſtuliſſe aiunt Maronitæ Abu Zeid Ben Honain) *etiam explicavit & Almageſtum*, ſeu Ptolemæi libros Magnæ Conſtructionis. De anno Hegiræ loquitur 256; qui anno Salutis reſpondet 870, Chaliphâ in Ægypto Achmede Ben Tolon. Et Chanin hunc memorat, ut Galeni operum aliquot interpretem, etiam Eutychius noſter ubi de Hippocrate verba facit. Fortè ejuſdem innuit verſiones Abraham Zacuthius in *Se-*

pher Iuchasin fol. 146 b, licet sub Chaliphatum Mamonis qui e vivis exiit anno Christi 832 collocet. Tunc ait הועתקו ספרים רבים מלשון יוני אל לשון הערב *translati sunt libri multi ex sermone Græco in Arabicum.* Qua de re vide item Claudium Salmasium in Præfatione ad Cebetis Tabulam. Conscripsit autem Bibliothecam Arabicam Ibn Nadir, quæ continet Catalogum librorum Philosophicorum, Mathematicorum & Medicorum, qui primis CCCC annis Hegiræ (id est ante sexcentos aut circiter annos jam elapsos) ab Arabibus compositi fuerunt vel versi; cujus pars septima habetur MS. in Bibliotheca Lugduno-Batava. Sed hoc obiter. Nomen autem *Latinorum* ab Orientalibus seu Byzantinæ historiæ autoribus, Occidentalibus tributum ex eorum scriptis passim liquet, maximè apud Annam Comnenam cui in Alexiados octavo Διάλεκτος Λατινικὴ *Dialectus* seu *Lingua Latina* pro qualicunque sive Gallica, sive Italica, sive Anglica, aliave ab Occidentalibus usurpata sumitur. In callem tandem redeo. Quod ad روم seu *Romaniæ* aut *Romanorum* nominis usum apud Arabas attinet; Eutychius noster de divisione imperii inter Maximianum & Maxentium, وملك مكسيمانوس الذي يسما غولاريوس المشرق والشام والروم ۞ وملك مكسنتيوس مدينة رومية وتخومها inquit,

Dialectus Latina, Lingua Occidentalium dicta Græcis recentioribus.

روم & Romania & Romani *Arabibus, qua notione.*

Et

Et imperavit Maximianus, dictus item Galerius, in Oriente, & Syria, & Romania, seu *Rom* (id est Græcia Asiatica seu Imperii Orientalis regionibus) *& imperavit Maxentius in urbe Roma & regionibus ad illam spectantibus.* Alibi item ait Eutychius noster Basilium fuisse Episcopum Cæsareæ, in regione Cappadocum, الذي بارض الروم *quæ est in terra Romaniæ,* seu *Romana.* Ejusmodi occurrunt penes eum simili sensu non pauca. Inde est quod in libello Aristotelis falsò dicto, de Causis proprietatum Elementorum, ex Arabico, ut palàm est, verso, *Terra Romanorum* apertè usurpetur pro tractu maritimo quæ Ægypto præjacet. Et, cum subinde in Latina versione ex Arabica Aristotelis Metaphysices, interseratur *In Græco album*, & *in Græco ablatio*, pro eo quod est, exemplar Græcum, unde Arabica sumta, ibi mutilum fuisse; in lib. 5 cap. 2, eadem notione legitur *ablatio in Romano.* Frequens satis est similis Nominis usus apud Georgium Elmacinum, Nubiensis Geographiæ, autorem, Scriptores alios Arabum. Qua de re diù etiam est quod monuit doctissimus Leunclavius in Pandectis Turcicis & Onomastico ad historiam Musulmanam. Etiam nuncupari memini ab Achmed Ben Magad, in Compendio suo Astronomico simul & Nautico MS. Alexandrum Magnum ذو القرنين الرومي *Alexandrum Bicornem, Romanum.*

manum. Scriptor eſt is Mahumedanus ſeculi ſuperioris; qui & rationem reddit nominis ذو *D'ulkernajin* ſeu *Bicornis* (qua voce Alexander tam in Alcorano quam in aliis ſcriptis Arabicis inſigniri ſolet) لانه inquit, ملك الدنيا من قرن المشرق الي قرن المغرب *Orbis totius Rex erat à Cornu*, ſeu *plaga Orientali*, *uſque in Cornu* ſeu *plagam Occidentalem.* Sed ea de re vide Joſephum Scaligerum de Emendatione Temporum lib. 2. pag. 62. & lib. 5. pag. 400. Jacobum Chriſtmannum in Alfraganum, & Athanaſium Kircherum in Prodromo Copto cap. 3. pag. 80. Quin verò & pro Chriſtianorum terris الروم ſeu *Romania* & pro Chriſtianis *Romani* ſubinde Arabibus adhibetur. Unde Geographus Nubienſis habet افرنج الروم *Franci Romani* pro Romanis ſeu Chriſtianis plagæ Occidentalis ſive Europæ, ut legitur parte 5, Climatis tertii. Dum hæc cogito, libentiùs quidem vellem id quod Marci Evangelio Arabico in Editione ſubjicitur Erpeniana aliter intelligere atque vir doctiſſimus & mihi plurimùm colendus vertit. Verba ſunt de Marco, وكان كتبها بالرومي الفرنجي بمدينة رومية Nonne ſic vertenda? *Et ſcripſit illud Lingua Romana quæ Francorum eſt*, ſeu *Occidentalis*, id eſt, *Latina*, *in urbe Roma.* De ditione Romana Occiden-

Occidentali capit ille vir eximius. Et videſis Kirſtenium pag. 36. Certè reliquorum cuilibet Evangeliorum ſubjungitur in Arabica editione illa, quâ linguâ conſcripſerint. Atque ut باليوني *Græcè* denotat in eis quæ Lucæ & Joanni ſubjiciuntur, ſic opinor بالرومي *Romanè* hic ſignificat. Sed ita ut adjecto illo الفرنجي certiùs redderetur, linguam Latinam ſeu Occidentalium Romanorum, ſic Arabibus dictorum, ibi innui, ſeu linguam qua uſi ſunt Ρωμαῖοι, ἤγουν τῶν Φράγκων γένος *Romani qui ſunt Francorum genus*, id eſt Occidentales; quo nomine juxta recentiorum Græcorum morem nuncupantur Romani veteres quorum ſub imperio paſſus eſt Chriſtus, quod & videre eſt in Dictis & Interpretationibus Parabolorum Sacræ Scripturæ Athanaſio falſo tributis quæſt. 76. ut ſic ab Orientalibus diſtinguerentur. Latinè autem ſcripſiſſe Marcum, teſtimonia quidem ſunt obvia, uti & Evangelium tam Petri quam ejus eſſe dictum. Vide Joannem Cantacuzenum in Apologia 4 κατὰ τῶν Μωαμεθ, & Baronium tom. 1. anno Chriſti 45. num. 31. & ſeq. & Alphonſum Ciaconium in Petro, anno Chriſti 56. Et pro Græca lingua noſter, pauculis ut vides verbis interjectis, اليونانية ſeu *Ionicæ* vocem, uti ſolent item Orientales alii, uſurpat. Sed & ea de re vide infra numerum 30. Scilicet Jones, ab Javan,

יונית Ebræis, יוניא Syris & اليونانيين Arabibus dicti, pro Græcis universis usurpari plerunque solent, unde & *Ionicè* pro eo quod est Græcè; tametsi Ebræi etiam seu Talmudici interdum pro eodem utantur voce אליניסתין *Ellenistin*, quod planè ex Ἑλληνιστὶ fit; atque idem est quod *Hellenistcè*. In Gemara Hierosolymitana ad tit. *Sota* cap. 4. fol. 21 ubi agitur de linguis quibus in Sacris uti fas esset, ad hunc modum habetur; ר' לוי בר חיתה אזל לקיסרין שמע קלון קריין שמע אלונ׳סתין בעא מעכבתון שמע רבי יוסי ואיפקר אמר כך אומר אני מי שאינו יודע לקרות אשורית לא יקרינה כל עיקר אלא יוצא בכל לשון שהוא יודע Sic in utraque, tam Cracovienſi quam Veneta Talmudis Hierosolymitani editione. Sed depravatè, ut non pauca alia in utraque. Inter vertendum autem, emendatius leges. Sic sonat. *Rabbi Levi Ben Chaitha* (in loco hoc citato à Baal Aruch, dicitur בן חזותא *Ben Chazutha*) *cum advenit Cæsaream, atque audivit eos* (nam non קלון sed לן id est *eos* ibi legendum) *legentes Lectionem audi* (scilicet notissimam illam in Deuteronomii cap. 6.) *Hellenisticè, impedire eos voluit. Sed Rabbi Iose commotus, Ego verò, inquit, dico, an qui non potest legere Assyriacè* seu *Ebraicè, is non omninò leget eam? Certè satis officium suum præstat, quacunque legerit lingua cujus ipse fuerit gnarus.* Nimirùm erant formulæ sacræ quibus ex Ebræorum scitis uti licuit etiam lingua qualicunque utenti nota, veluti Adjuratio Uxoris suspectæ;

Preces,

Preces, Benedictio menſæ, Teſtium & Depoſitarii Juramenta, præter lectionem hanc atque aliquot alias. Et fuere quæ linguâ ſanctâ nunquam non ex more majorum peragendæ; de quibus fuſiùs eodem in capite. In Baal Aruch, ex Talmude Hieroſolymitano quo autor ille uſus eſt, vocabulum illud, pro *Helleniſticè*, legitur אלנסתין; atque adjicit ille ופירושו לשון יון *interpretationem ejus eſſe linguam Ionicam* ſeu *Græcam*, cui concors eſt adnotatio Cracovienſis Talmudis illius editionis. Et videſis Joannem Buxtorfium in Lexico Chaldaico verbo אלן. Sed verò dubitari nequit, lectionem illam *Audi* in Gemara hac ſic memoratam, ac Helleniſticam dictam, ipſam fuiſſe Græcam Deuteronomii verſionem, quæ in uſu Helleniſtis, id eſt (cum de rebus Judaicis verba fiunt) יהודיא אילין דידעין הוו יואנאי: *Iudæis illis qui Græcè ſcirent*, ut diſertè à Syro redduntur Ἑλλωϛαὶ *Helleniſtæ* ſimpliciter dicti (in Actis Apoſtolorum cap. 9, 29) atque eo nomine ſimplici à Gentibus ibi in Græco palàm diſcriminati.

29

Sed attribuit illud Marco] Codici Antiocheno verba illa deſunt.

30

Scripſit Lucas Evangelium ſuum Græcè ad virum nobilem ex Sapientibus Romanis cui nomen Theophilus] Antiochenus heic codex, وكتب

لوقا انجيل بالرومية لرجل سريف من عظما الروم *Et ſcripſit Lucas Evangelium Lingua Romana ad virum Nobilem ex magnatibus Romaniæ.* De nomine Romani & Romaniæ vide ſupra num. 28. Lucam autem Græcè ſcripſiſſe, eſt receptiſſimum. De Theophilo ad quem ſcripſit, vide Baronium tom. 1. ann. 58. num. 32.

31

Quoctum per tempus aliquod manſit] Non legitur in Codice Antiocheno.

32

Lucas Medicus vos ſalutat] In Epiſtola nempe ad Coloſſenſes cap. 4. 14. Hinc advertendum, Eutychium noſtrum verſionem Novi Federis Arabicam aliam habuiſſe ab ea quam editam atque ex Ægypto allatam legimus. Editus enim codex habet يقريكم · السلام لوقا الطبيب *Salutem vobis dicit Lucas Medicus.* Verba ita variant, ipſiſſimo retento ſenſu, ut etiam inde verſionum diverſitas eſſet elicienda. Sed alia ſunt apud Eutychium quæ rem reddunt manifeſtiſſimam. En tibi Evangelii Joannis initium, quod affert ille, in diſputatione quam inſerit adverſus Neſtorianos, his verbis, كما قال الانجيل في البدي لم تزل الكلمة والكلمة

والكلمة لم تنزل عند الله ۞ والاه لم
تنزل الكلمة ۞ كلا بها كون
وبسواها لم يكن ولا واحد مما كان

Vt dicit Evangelium, In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Vniverſum per ipſum factum eſt, & ſine ipſo haud quidquam factum eſt eorum quæ facta ſunt. Quæ ab edita verſione Arabica ita ſunt diverſa ut aliam ſecutum fuiſſe Eutychium ſit certiſſimum. Exemplaria, quibus utimur, utraque idem habent, excepto quod in Antiocheno pro والاه legitur والها, & وبعيرها pro وبسواها. Et in utriſque deeſt, ut heic, comma ſecundum. Loca item alia ex Actis Apoſtolorum aliiſque Novi Federis libris citat à verſione edita haud parum verbis diſcrepantia. Fortè igitur uſus eſt noſter verſione Joannis Epiſcopi Hiſpalenſis qui ſub annum Chriſti 730 divinos libros lingua Arabica donabat, quod memorat Joannes Mariana De rebus Hiſpaniæ lib. 7 cap. 3.

33

Occiſus autem eſt Petrus ſub annum XXII poſt Dominum] ſub initia igitur Neronis, id eſt tredecim circa annos ante Chronologiam receptiorem, Petri martyrium collocat noſter.

34

Atque hic primus erat Patriarcha Romanus] Petrum Episcopum Romæ fuisse, non magis atque Marcum Alexandriæ, agnoscit noster. Sed ut à Marco Hananiam, sic à Petro Linum Patriarchas esse, hunc Romæ, illum Alexandriæ, constitutos.

35

Atque erat Marcus &c. in Alexandria & Barca annis VII] Annis scilicet, à Claudii anno nono, quem videre est in periochæ hujus initio, putatis.

36

De Martyrii S. Marci tempore.

Et anno imperii Neronis Cæsaris jam dicti primo, occisus est Marcus Alexandriæ] Item Wernerus Rolewink in Fasciculo Temporum; *Beatissimus Christi Evangelista Marcus martyrio coronatur anno Neronis primo, ut dicit Philo contemporaneus ejus apud Alexandriam Egypti.* Certè de Marco & Ecclesiæ Alexandrinæ initiis scripsisse Philonem illum Judæum, testatur Hieronymus. Quem librum, qui quantum scimus secula ante multa periit, an vidit Wernerus? Certè undenam hoc hauserit ille, quod adeò receptæ (ut mox dicimus) chronologiæ dissonum est, nondum didici. Et vita ejus Arabica à Petro Kirstenio edita eum Alexandriæ fune tractum & martyrio coronatum ibi ait anno 14 Claudii Cæsaris

Cæsaris qui Neronis primo est proximus. Etiam & mensis diem adjicit. Verba sunt وتوفي اخر يوم من برمودة من السنة الرابعة عشر من ملك اقلوديوس قيصر *Et mortuus est die ultimo mensis Bermuda* seu *Parmuda anno* 14 *Claudii Cæsaris*; id est, planè in fixo Ægyptiorum seu Coptitarum, qui tunc in usu, anno 7 kal. Maii seu 25 die Aprilis Juliani, quo die tum Græcis tum Latinis festum Marci celebratur. Nam Barmuda seu Parmuda est mensis Ægyptiacus, ex veterum Ægyptiorum Pharmuthi natus, qui sic Aprili respondet Juliano. Mirè torserunt Petrum Kirstenium illa de obitus ejus die verba, quæ adeò neutiquam intellexisse se ingenuè fatetur, ut id quod est heic dies ultimus seu يوم اخر, perperam sumeret tantum pro *die altero* postquam fune tractus est Marcus, & significationem ñ برمودة *Bermuda* aut *Parmuda*, mensis scilicet notissimi, inter cineres apud Avicennam suum (cui ut aliis رماد *ramad* milliès pro cinere; unde deductum voluit) infelicitèr quæreret. Martyrium ejus huic mensi tribuit tum Simeon Metaphrastes (qui Pharmutium vocat) tum vetus autor Anonymus Marci vitæ. Sed verò Anonymus hic corrigendus est ubi dies passionis ejusdem pridianus ponitur *in festivitate nostra Paschali, id est Domi-*

nico

nico die, ſeu viceſimo die menſis Pharmuthi quod eſt octavo Kalendarum Maiarum quo tempore eorum Serapiaca agebatur celebritas. Legendum *viceſimo nono die*, qui 8 kalendis Maiis ſeu 24 Aprilis Juliani in anno Ægyptiaco convenit. Serapiaca autem in kalendario Conſtantiniano dicto (quod mutilum nupèr in Ægidii Bucherii commentariis in Victoris Canonem, menſibus ſcilicet Martio, Aprili, Maio, & Junio truncatum, triennio antè integrum in Dionyſii Petavii Vranologia editum eſt) ſeptimo Idus Maii ſeu 25 Aprilis tribuuntur. Quid enim aliud ſignificat Nomen *Serapis* ibi jam dicto diei affixum? Sed paſſus eſt Marcus apud Anonymum illum Imperante Caio, & juxta Dorotheum, Trajano Imperante. Noſter anno paſſionem ejus collocat primo Neronis, qui ſeptennii, juxta receptiorem chronologiam, prochroniſmus eſt. Nam octavo Neronis anno obitus ejus tribui ſolet. Sed ad Arabica paulò antè citata, *miror itaque*, inquit Petrus Kirſtenius, *unde Nicephorus lib. 2. cap. 43. ſcripſerit Marcum octavo anno Neronis obiiſſe.* Palàm eſt id hauſiſſe Nicephorum ex Hieronymo, qui ſic ſcribit in vita Marci, uti & Sophronio atque horum non paucis ſequacibus, atque tritiſſimis Eccleſiæ Martyrologiis. Quin & vide Euſebium lib. 2. cap. 23. Etiam & Rituales Eccleſiæ Romanæ libri, id ipſum quod tradunt de hoc obitus ejus anno Hieronymus & Sophronius, habent in ſolennibus Lectionibus quibus celebratur Marci feſtum.

37.

Et corpus ejus igne est crematum] mortuum ibi & sepultum aiunt Hieronymus & Sophronius, quemadmodum & vita ejus vetus, autore Anonymo, atque hujus sequax Alfricus Archiepiscopus Cantuariensis. Et chlamyde coccinea circumdatum corpus ejus Alexandriæ repertum ait Codex antiquus Vaticanus, & Venetias olim translatum; qua de re videsis Antonium Bosium in Roma Subterranea lib. 1. cap. 20. & Baronium, præter Tomum 1. anno Christi 64. tom. 9. ann. 820. num. 28. & Martyrologia in Januarii die 31. ibique ad Romanum, Baronium, & Petrum Damianum in historico sermone de Marco. Ceterùm satis consonus est nostro Dorotheus Episcopus Tyriensis, qui Alexandriæ, ait, Marcum tractum à loco dicto Bucoli usque in locum dictum Angelorum, & ibi igne crematum esse ab Idololatris μὴν φαρμουθίλεως καὶ ἐκεῖ ἐτάφη ἐν τοῖς βυκόλου. Sed quid μὴν φαρμουθίλεως? Legendum existimo μηνὸς φαρμουθὶ λ᾽ ὃς καὶ aut λ᾽ καὶ ἐκεῖ ἐτάφη &c. *Mensis Pharmuthi die* 30 *qui &* aut *& ibi sepultus est*, seu ibi cineres ejus conditi, *scilicet in loco dicto Bucoli*. Ratio lectionis ex adnotatis superius numero 36 petenda.

FINIS.

Interſerenda.

Pag. 8. lin. 21.

—Anacleti. Certè in Canonibus Arabicis Nicænis initia habet Patriarchatus Hieroſolymitanus ipsâ Synodo vetuſtiora. Latinè in illis legitur Canone 10; *Quia & conſuetudo honorandi Epiſcopum Heliæ* (Æliæ) *nomine Patriarchæ &c.* Sed Arabica Ms. in bibliotheca Oxonienſi publica, ibi; وكما جرت العادة والامر الاول باكرام اسقف اورشليم باسم البطريرك *Quemadmodum & obtinuit conſuetudo & vetus inſtitutum ut honoretur Epiſcopus Hieroſolymitanus nomine Patriarchæ &c.* Sed in canonibus illis etiam Epiſcopus Seleucienſis Patriarcha eſt, atque ut legitur in Latinis canone 34 *ſedes ejus in concilio debet eſſe ſexta poſt Epiſcopum Hieroſolymitanum*, uti & in canone 36 adjicitur Æthiopum Catholicum (quem tantùm non Patriarcham eſſe volunt canones illi) *habere ſeptimum locum poſt prælatum Seleuciæ.* At vero in Arabico canone 39 (qui Latinorum 34 reſpondet) expreſſim habetur

وبعده

ويصير مجلسه في الرتبة السابعة

sit locus ejus septimus, & in Arabico 42 qui respondet canoni latine trigesimo nono المجلس الذي هو دون السابع اعني الثامن *sedes septimâ inferior id est octava.* Quatuor autem illi Constantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, & Hierosolymitanus, Quatuor Patriarchæ Principales dici solent——

Pag. 12. lin. 14.

—eliciendum. Adi autem si de recentioribus Judæorum Patriarchis quales diximus plura velis, Samuelem Petitum in Variarum Lectionum lib. 2. cap. 10. atque Observationum lib. 3. cap. 2. (hæ jam nunc cum hæc scribimus in lucem prodeunt) ubi tum Catalogum eorum exhibet tum Adriani Epistolam antè memoratam de Patriarcha intelligit Judæorum. Sed illinc——

Pag. 24. lin. 1.

——Canone 8, Cypriano Epistola 13, aliis. De ejus in actibus aliis sacris usu parili, vide si placet Hugonis Menardi Observationes in Gregorii Magni librum Sacramentorum. Similiter——

Pag. 31. lin. 24.

—Corporis tum Lipsiani tum Gruteriani——

Ibi lin. ult.

—Corpore jam dicto utroque Presbyterum——

Pag. 53. lin. 1.

——pag. 536. Et locum ſanè heic ſingularem habet Hymnus ille celeberrimus generali nomine הלל *laudatio* ſeu *hymnus* Ebræis dictus, cujus ſolennis in Neomeniis, & in feſtis Dedicationis, Tabernaculorum, Paſchatis, Septimanarum uſus. Conficitur ex Pſalmis 113, 114, 115, 116, 117, & 118. De quo videſis Gemaram Babyloniam tit. *Peſachim* cap. 10. fol. 117ª. præter J. Buxtorfium in Lexico Chaldaico col. 613. Nec prætermittas 2 Paralip. 35, 13, & 1 Paralip. 16, 7. Quæ verò Judæi——

Pag. 55. lin. 17.

——potuiſſent. Reliquiæ ſanè occurrunt hac de re nonnullæ apud Arrianum in Epicteto. De vatibus conſulendis diſputans (lib. 2. cap. 7.) νῦν δὲ, inquit, τρέμοντες τὸ ὀρνιθάριον κρατοῦμεν καὶ τὸν θεὸν ἐπικαλούμενοι, δεόμεθα αὐτοῦ, κύριε ἐλέησον, ἐπίτρεψόν μοι ἐξελθεῖν. *Nunc autem trementes augurium captamus, Deumque invocantes precamur, Kyrie eleeſon* ſeu *Domine miſerere & concedas ut evadam.* An è Chriſtianiſmi uſu illud *Kyrie eleeſon* in Gentiliſmum receptum dubitat vir eximius Gerardus Joannes Voſſius in lib. 1. de Theologia Gentili cap. 2. Floruit autem autor ille ſub Hadriani Cæſaris tempora. Habet item Arrianus lib. 1. cap. 16. hymnulorum aliquot formulas ſolennes ſodienti, aranti, comedenti uſurpari ſolitas. Ut μέγας ὁ Θεὸς ὅτι ἡμῖν πόρεσχεν ὄργανα ταῦτα, δι' ὧν τὴν γῆν ἐργασόμεθα, *Magnus*

nus eſt Deus, qui nobis inſtrumenta præbuerit hæc quibus terram excolamus, alias ejuſmodi actibus ceteris. Et ſubjicit ταῦτα γὰρ ἐκάστῳ ἐφυμνεῖν ἔδει, καὶ ὁ μέγιστος καὶ θειότατος ὕμνος ἐφυμνεῖν ὃν τῷ δύναμιν ἔδωκε τοῦ παρακολουθητικοῦ τούτων καὶ εὐφῶ χρηστικοῦ. *Hæc ſinguls in rebus cantanda erant, uti etiam hymnus maximus & diviniſſimus erat cantandus, quòd facultatem dederit harum rerum intelligentem & utendi ratione inſtructam.* Mahumedanis item——

Pag. 61. lin. 9.

—— Μωαμέθ. Adde, ſi plura hac de re cupias, Gulielmum Schikardum in Proæmio ad Tarich Regum Perſiæ pag. 79. & ſequentibus. Alia——

Pag. 63. lin. 12.

——floruiſſe. Et de antiquitate libri ejuſdem *Pirki* dicti videſis Joannem Morinum in Exercitatione prima in Samaritanorum Pentateuchum; ſed nec ſine eis quæ in illum hac de re conſcripſit Samuel Petitus in Variarum Lectionum lib. 2. cap. 4. Si autem libros——

Pag. 70. lin 5.

——Chriſti 204. Forſan ob Philippum illum ſic perperam admiſſum, factus eſt Alexander vigeſimus (numerato ſcilicet Marco ac pro primo habito) Epiſcopus Alexandriæ, in Chronico illo Flavio Dextro tributo, ſub anno Chriſti 311. Nam cum Marco Alexander eſt decimusnonus uti ſine eo decimus octavus, ut in laterculo illo

noſtro. Prodiit autem ante annos fermè abhinc centum Londini, libellus Anglicanus *Imago Gubernationis* ſeu **The Image of Governance** dictus, quem, in Epiſtola ad proceres Anglicanos dedicatoria, è Græco ſermone tranſtuliſſe ſe ait Thomas Eliotus Eques auratus, atque celebris tunc inter literatos nominis (de quo videſis Balæum Cent. 8. ſcript. 77. & Pitſæum ætate 16. ſcript. 969.) atque exemplar Græcum commodato accepiſſe à Clariſſimo quodam Neopolitano cui nomen Pudericus. Autorem libelli aſſerit fuiſſe Encolpium Alexandro Severo à Commentariis. Et Encolpium quidem ſcriptis mandâſſe res aliquas Alexandri illius ſcimus ex Lampridio qui vitam ejus contexens Encolpium ſemel & iterum adhibet autorem, quo & familiariſſimo uſum fuiſſe ait Alexandrum. Græcum exemplar puto nullibi jam extare. Sed capite libelli hujus 25, veluti ex Encolpii Græcis, narratur, Alexandrum, hortatu Mammeæ matris, Origenem (qui coævus quidem erat) ex Ægypto accerſiviſſe, ac literas ad Epiſcopum Alexandriæ datas, quibus ei juſſum eſt ne Origenis iter impediret; præfixo qui ad hunc modum ſonat titulo, *Alexander Imperator Auguſtus &c. Alexandro Archiepiſcopo Chriſtianorum in magna civitate Alexandriæ* εὐπράξειν. Græcum enim hoc vocabulum in margine appoſuit Eliotus, ut ſciret lector quid in Græcis reſponderet verbis ſuis Anglicanis **well to doe**. Diſſertationes dein etiam addit aliquot Alexandri & Origenis de

Encolpii Liber.

rebus

rebus divinis. Sed nullus tunc temporis planè Epiſcopus Alexandriæ, Alexander dictus eſt, nec ullus ante Conſtantinum. Neque aliud quam Græculi alicujus recentioris commentum libellum illum fuiſſe dubito, utcunque ſanè Lampridio ſubinde ſatis concordem. Quæſivit autem nuper vir doctiſſimus, utrum Alexander quiſquam Epiſcopus fuiſſet Alexandriæ inter eos qui habentur apud Euſebium & Hieronymum in Chronico. Et dum nullum ejuſmodi in eis legi credit (ſed hallucinatus; nam expreſſim ſit Alexander ibi Epiſcopus decimus octavus apud Euſebium, numero 2337) locum Epiphanii de Epiſcopo Alexandrino punctione emendandum cenſet. Locus habetur in Hæreſi 70, quæ Audianorum eſt, num. 9. Controverſias narrat Epiphanius ortas eſſe plurimas de Paſchate tempore Polycarpi & Victoris, nec Occidentalibus cum Orientalibus ea de re conveniſſe. Quod nemo neſcit. Adjicit ſtatim, ἐν ἄλλοις δ' ὕστερον χρόνοις. ἐν τε χρόνοις Ἀλεξάνδρου Ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας καὶ Κρεσκεντίου, *Idem aliis in temporibus accediſſe, idque etiam temporibus Alexandri Epiſcopi Alexandriæ & Creſcentii.* Ubi Dionyſius Petavius, *quænam*, inquit, *ſub Alexandro Alexandriæ Epiſcopo Paſchales iſtæ turbæ fuerint, nuſquam à me lectum vel auditum. Sed neque quis Creſcentius ille fuerit. Quærant ampliùs eruditi.* Vir igitur eximius ille, qui ſic uti diximus locum Epiphanii emendari voluit (in Eclogis nempe Chronologicis lib. 3. cap. 1.) ob Alexandri Epiſcopi nomen

De Alexandri Epiſcopi Alexandriæ nomine, apud Epiphanium.

ſibi

sibi non repertum, sic interpungendum vult locum ut eo nomine Alexander ibi Severus Cæsar sit seorsim intelligendus; ad hunc modum; ὲν τὲ χρόνοις Ἀλεξάνδρου, ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας καὶ Κρησκεντίου, *idque etiam temporibus Alexandri, Episcopi Alexandriæ, ac Crescentii*, sublato sic Episcopi ibi prænomine, quod lectio ei tribuit vulgata. Quam tamen retinendam nullus dubito. Nec alium Alexandrum ibi intelligi præter ipsum Alexandrum qui Alexandriæ erat Episcopus decimus-octavus. Id quidem verum est, si Eutychio nostro fides danda, sub tempora Alexandri Severi literas non paucas à Victore Romano, Demetrio Alexandrino, Cajano Hierosolymitano, & Maximo Antiocheno Antistitibus, hinc inde missas de Paschatis & Jejunii, quod ei prævium est, solvendi tempore صلوم Arabibus dicto, seu tempore quo, ut est in lingua Canonum veterum, ἀπονηστίζειν seu ἀπονηστίζεσθαι δεῖ *jejunio oportet abstinere*, seu *illud non ultra producere*, seu *jejunium solvere*. Quod tamen (obitèr id liceat monere) non rarò per ipsum contrarium vertitur, seu *ieiunare*, ut videre est in Dionysii Patriarchæ Alexandrini Epistola Canonica ea de re à Gentiano Herveto versa, uti etiam in versione Canonis 90 Synodi in Trullo (ubi editio Balsamonis Parisiensis pessimè habet ἀπονυστίζεσθαι pro ἀπονηστίζεσθαι) ac Balsamonis utrobique versione. Nec melius aliterve viri illi magni nominis Severinus Binius in editione sua Concilii Trullensis,

Ἀπονηστίζειν & ἀπονηστίζεσθαι *quid.*

ſis, aut Caranza, aut Longus à Coriolano in ejuſdem ſummis, aut Antonius Auguſtinus, ubi memoratam Dionyſii Epiſtolam recitat in Epitomes Juris Pontificii libro 20 cap. 3. aut Antonius Salmatias ſive in ejuſdem Epiſtolæ editione ſive in Zonaræ ad eandem expoſitionis verſione. Diù autem eſt quod bene vertebatur vocabulum illud, juxta jam dicta, tum à Carolo Bovio in Conſtit. Apoſtolic. lib. 5. cap. 13, tum ab interprete Canonis 89 (qui eſt ipſe quem nonageſimum diximus) Synodi in Trullo cum Zonaræ in eundum commentario. Et vide, præter Heſychium in verbo ἀναπεμπτέον, Joſephum Scaligerum lib. 6. de Emendatione Temporum pag. 681. Atqui (ut ad Epiphanii locum redeamus) manifeſtum ex eo eſt, Tempora Victoris à temporibus Alexandri, quem memorat, adeoque Epiſcopi Alexandriæ, ita diſtingui, ut alia omninò fuerint habenda. Neque igitur Epiſcopus ille Alexandriæ Demetrius, Victori coævus, innui ab eo potuit. Neque proculdubiò alius præter celeberrimum ipſum Alexandrum ſub Conſtantino ibi Epiſcopum, cujus tempore nemo neſcit de Paſchate turbas ortas eſſe inſignes. Inde enim natum eſt quicquid poſteà Patres Nicæni quorum pars magna Alexander ille, ea de re cenſuere. Creſcentium autem heic memoratum, æquum ſatis eſt ut exiſtimemus, Epiſcopum fuiſſe Africanum cujus occurrit nomen inter Epiſcopos alios Africanos ad quos Conſtantinus de Eccleſia extruenda reſcripſit. Literæ

ejus cum Epiſcopis illis ex Bibliotheca Petri Pithœi editæ habentur apud Baronium tom. 3. anno 316. num. 62. Neque igitur nova interpunctione Epiphanius omninò corrigendus. At verò ex jam ante narratis (ut Origines Eutychianas tandem reſumamus) liquet, uſque in——

Pag. 80. lin. 13.

—Chriſti 334. & Joannem Lydium in Epiſtola Dedicatoria, Narrationi hiſtoricæ Conciliorum præfixa. Certè Eutychius——

Pag. eâdem lin. 25.

—ut Dorotheus ille. Alii anno etiam 310 Chriſti, qui ipſum Conſtantinum reverà antevertit; ut depravatus proculdubiò, quantum ad numerum, titulus Diſputationis Athanaſii in Arium quæ ibi in Synodo Nicæna dicitur habita ἐν ἔτει τῆς θείας ἐνσαρκώσεως τπα *in anno divinæ incarnationis* 310, ſub Conſtantino, Silveſtro Papa, & Alexandro Antiſtite Alexandrino. Alii anno——

Pag. 86. lin. 22.

—pag. 950. Maximus autem numerus, quantum video, Antiſtitum ac Prælatorum (qualiacunque eis titulorum ſeu nominum diſcrimina adjicias) alibi in Synodo aliqua repertus neutiquam 1570 ſuperat. Is autem numerus habetur in Concilio Generali

Generali ſecundo Lugdunenſi ſub Gregorio decimo; de quo, Ptolemæus Lucenſis, *anno Domini MCCLXXIV Concilium*, inquit, *celebratur Lugduni, ubi multitudo Prælatorum fuit major quam fuerat in aliquo Concilio. Nam inter Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates & alios Prælatos, fuerunt MDLXX.* Ex hiſce autem ſeptingentos tantùm Epiſcopos fuiſſe ait Eberhardus Archidiaconus Ratiſponenſis.

Ut verò de Numero——

Pag. 115. lin. 6.

—tranſtulit. Sub initium vides, celebratiſſimam illam Helenam Conſtantini Magni matrem nuncupari الرهاوية pro quo ſubſtituimus nos *Rheavienſis*, ſoni Arabici veſtigia prementes, ſed interim loci unde ſic dicatur planè nimis ignari. De Patria ejus & de Natalibus filii, diſputarunt olim viri doctiſſimi. Nec ſolùm Britannam eam fuiſſe (quod & firmare contendit Baronius tom. 3 anno 306 § 16.) ſed etiam Coeli Regis filiam, volunt noſtratium aliqui, maximè Colceſtrenſes (pagi Eſſexiani municipes primarii) qui item alumnam eam ſibi fuiſſe jactitant. Alii alitèr omninò. Et quæ ſparſim hac de re apud Scriptores tum Græcos tum Latinos veteres recentioreſque occurrunt, pleno demenſa horreo nuper ſimul exhibuit vir & Pietate & Eruditione admirandâ illuſtris Jacobus Uſſerius Hiberniæ

De Helenæ Conſtantini M. matris patria.

Primas in Britannicarum Eccleſiarum Primordiis cap. 8. Iſtis verò præter hunc Joſephi Ægyptii locum, obiter adjicere liceat etiam quod habet de Helenæ patria Eutychius noſter ubi de ea ſimul & Conſtantio Conſtantini patre verba facit. فجرخ inquit, قسطس الي ناحية الجزيرة والرها ✡ فنزل في قرية من قري الرها يقول لها كفر فخار ✡ فنظر فيها الي امراة حسنة جميلة يقول لها هيلانة ✡ وكانت قد انتصرت علي يدي برسيقا استف الرها ✡ وتعلمت قراات الكتب ✡ فخطبها قسطس من ابيها فزوجه اياها وحبلت منه ✡ ورجع قسطس الي بنطية ✡ فولدت هيلانة غلاما حسن الوجه ونبيها عاقلا قليل الشر فحبا الحكمة ✡ وهو قسطنطين ✡ فتربا بالرها وتعلم حكمة اليونيانيين

Et Conſtantius (*Conſtantem* cum aliis aliquot appellat cum Eutychius) *profectus eſt in regiones Meſopotamiæ* (ſic ſanè multotiès vertitur الجزيرة quod tum Inſulam tum Terram interamnem ſignificat. Atque alibi ab Eutychio etiam pro Meſopotamia

ſopotamia ſumitur) *& Rheam. Et diverſatus eſt in vico ex vicis Rheæ, cui nomen Caphar phecar* (Codex Antiochenus habet heic كفر نفحار *Caphar niphecar.* Utrunque quidem interpretari poteſt *vicus figulinus*) *ubi conſpexit fœminam venuſtam & perpulchram nomine Helenam, quæ & educata eſt à Barſica Epiſcapo Rheæ* (in Codice Antiocheno legitur ابن مبيا *Ibn Mabia* pro Epiſcopi hujus nomine) *& edocta legere Scripturas. Hanc Conſtantius parentum conſenſu, ſibi deſponſatam & in uxorem ductam, gravidam fecit.* (Teſtimonium ſanè non contemnendum in eos qui Helenam Conſtantii Concubinam non legitimam uxorem fuiſſe exiſtimarunt) *Dein verò Byzantium rediit. Et peperit Helena puerum vultu decorum, modeſtum, ingenioſum, minimè malum & Philoſophiæ ſtudioſum. Is Conſtantinus erat, qui Rheæ educatus Philoſophiam didicit Græcorum.* Et paulò poſt ait, Conſtantinum reſciviſſe inſidias Rheæ ſibi ſtructas ac necem inde imminere eò quod ab Aſtrologis prædictum ibi eſſet eum in dignitatem Regiam fore evehendum, unde ſubjicit فهرب من الرها فذهب الي مدينة برزطيه *& fugit è Rhea & in urbem Byzantium ſe contulit.* Ubinam hæc Rhea, ego me neſcire fateor. Rheam in Margiana, Mediæ tractu, procul nimis in Oriente poſitam memorat Ptolemæus, & Stephanus Rhæam. Certè

Rhea Vrbs & Epiſcopatus.

tè nec defuere qui de regno Perſarum (quod Mediæ vicinum) oriundam voluerint Helenam; ut videre eſt apud Gottefridum Viterbienſem. Sed dubitari intereà nequit, quin Eutychii heic Rhea, quocunque locorum ſita, eadem ipſa fuerit unde Joſepho Ægyptio Helena الرهاويه *Rheavienſis* dicta fuerit. Et advertas in Numero heic 107, ſive Epiſcopum ſive minoris in ſacris dignitatis alium, Enphilum ſcilicet, *Rheavienſis* item nomine cenſeri. Certè & Rheam hanc Eutychianam Epiſcopatum fuiſſe palàm liquet ex jam allatis. Atqui in Epiſcopatuum notitiis non reperitur nomen huic omninò aut conſonum, aut ſono ſatis cognatum, niſi aut Ῥάφιαν *Raphiam* Phœniciæ urbem ſic dictam Ptolemæo, Straboni, aliis, ex *Rhea*, aut *Rheavia*, aut hanc ex illa deformatam fuiſſe forſan quis exiſtimaverit. Raphiam autem illam ſeu Rafiam Epiſcopatum fuiſſe veterem oſtendit Epiſtola Synodica Joannis antiſtitis Hieroſolymitani (cujus Patriarchatui ſubfuit) ad Joannem Byzantium antiſtitem cui ſubſcribit *Epiphanius Epiſcopus Rafianus*, ut videre eſt in Actione 5 Concilii Conſtantinopolitani ſub Menna, Tom. 2. editionis Binianæ part. 1. pag. 736. Raphia illa urbs Phœniciæ erat maritima (quod ſcimus ex Fl. Joſepho lib. 13 cap. 21) etiam & *Rapſias* depravatè dicta in Notitia priſca quinque Patriarchatuum, & *Rapa* in pleriſque Antonini exemplaribus. Jam verò, fortean ex corrupta aliqua ſive ſcriptione ſive lectione codicum

Rhaphia.

dicum aliquot Orientalium quibus hoc de nomine actum eſt, *Drepanum* ſuum Conſtantini Natalibus & Helenæ domicilio finxit Nicephorus Calliſtus & in tractum Bithyniæ maritimum, (quia Helenopolis etiam locus ille nuncupatus) temerè nimis tranſtulit. Certè ut Eutychius *Rheæ*, ſic ille in tractu illo ſeu Nicomediâ vicinâ, Conſtantinum ait Græcas didiciſſe diſciplinas. Quin ſi Rhaphia heic admittenda eſſet pro Natalium loco; ſanè non ita ab eo quod eſt veriſimile aberrare forſan viderer ſi Georgium Cedrenum ita emendandum vellem, ut ubi habet ille (pag. 221) Conſtantinum natum ἐν τῇ τῶν Δακίας πόλει *apud Vrbem Daciæ*, legeretur ἐν τῇ τῶν Ραφίας πόλει *apud Vrbem Rhaphiæ*. Certè Dacia ibi non pro Daciæ Provincia, ſi vulgatam lectionem retineas, ſed pro Urbe ſic dictâ ex verborum formulâ accipienda. At nullibi puto reperitur hujus nominis urbs. Neque omninò erat ſanè quod Cuſpinianus inde eum apud Dacos natum educatumque autumaret. Præſtantiſſimus (quem jam ante diximus) vir in Britannicarum Eccleſiarum Primordiis, non malè ſubſtituendum in Cedreno conjectat pro πόλιν *urbem*, Ναισὸν *Næſum* ſeu *Naiſum*, adeoque legendum ἐν τῇ τῶν Ναισὸν Δακίας *apud Næſum Daciæ*, eo quod tum in Stephani Vrbibus tum in Conſtantini Porphyrogenneti Thematibus Næſus ſeu Naiſus dicatur πάτρις *patria* Conſtantini; ſaltem modò admittatur etiam, apud Julium Firmicum MS. teſtem heic omni exceptione majorem, Naiſum

(pro

(pro Tharſo quod habent codices ejus vulgati) eſſe locum quo Conſtantinus hic genitus; qua de re diſſertationes legimus eruditas Guilielmi Camdeni & Juſti Lipſii. In Notitia veteri Hierocli tributa, quæ ex Vaticano prodiit MS. locus ille Ναίσσος *Nænſus* ſcribitur, & urbs ibi eſt Daciæ mediterraneæ, quemadmodum etiam in Thematibus illis. Sed verò in Catalogi ſuperioris ſeu Synodi Nicænæ ſubſcriptionum Arabicarum (ut ad eas demùm redeamus) nomine quarto proculdubiò legendum——

Typorum errata.

Lege pag. 35 lin. 4 quales. pag. 36 l. 14 ferentes. p. 39 l. 2, pro 3 13. p. 62 l. 16 Barcinonenſem. p. 65 in marg. *Mos Alexandrinæ &c.* p. 71 l. 21 percelebris. p. 123 l. 20 Conciliis in binis. ibid. l. 23 tamen Synodo in celeberrima p. 156 l. 13 annos p. 160 l. 10 pro 62 92. p. 161 l. 16 Parabolarum. *Quæ ſunt reliqua ſive ex interpunctionibus malè collocatis, ſive ex literis ſubinde operarum incuriâ exſilientibus, ſive alia quæ inter typos percurrendum haud fuerint obſervata, pro candore ſuo emendet Lector.*